

Latviešu valoda un literatūra 1.–9. klasei

skolām, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas

Pamatizglītības mācību priekšmeta programmas paraugs

Satura rādītājs

Ievads.....	2
Mācību priekšmeta mērķis	4
Mācību priekšmeta uzdevumi.....	5
Mācību saturs.....	7
Mācību satura apguves secība, apguvei paredzētais laiks un sasniedzamais rezultāts.....	9
1. KLASE	11
2. KLASE	23
3. KLASE	35
4. KLASE	47
5. KLASE	58
6. KLASE	70
7. KLASE	82
8. KLASE	90
9. KLASE	99
Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	107
Mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi un metodes.....	116
Mācību līdzekļi.....	116
Mācību metodes un paņēmieni	116
Programmas izveidē izmantotā literatūra	137

Ievads

Latviešu valodas un literatūras mācību paraugs skolām, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas, izstrādāts saskaņā ar LR Izglītības likumu, Noteikumiem par Valsts pamatizglītības standartu un Latviešu valodas un literatūras pamatizglītības standartu skolām, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas.

LAT2 programma nav obligāta, tai ir ieteikuma raksturs. Skolotājiem ir tiesības mainīt piedāvāto programmu – izvēlēties atšķirīgu sasniedzamo prasmju un valodas tēmu dalījumu un secību klašu grupās vai arī veidot un realizēt savas mācību programmas, kas atbilst Valsts pamatizglītības standarta un Latviešu valoda skolām, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas, pamatizglītības standarta prasībām.

Izstrādātā programma pamatojas uz funkcionālajā valodniecībā izvirzīto pamatprincipu – valodu skatīt kā izteiksmes līdzekļu kopumu, kas veic noteiktas funkcijas. Tās izveidē ir ievērotas skolēnu sociālās, kultūras un individuālās vajadzības. Mācību prakse pamatojas uz skolēnu iniciatīvu, aktīvu iespēju izziņāt un risināt problēmas, pašvērtējumu.

Realizējot mazākumtautību izglītības reformu, kopumā veidojas kvalitatīvi jauna attieksme pret valodas mācību procesu. Latviešu valoda skolās, kas īsteno mazākumtautību programmas, kļūst ne tikai par mācību priekšmetu, bet arī mācību līdzekli. Jaunas valodas mācīšanās paver skolēniem iespēju aktivizēt citos mācību priekšmetos apgūtās zināšanas un prasmes. Otrās valodas mācību saturs balstāms uz skolēna izpratni un prasmēm, kas apgūtas dzimtajā valodā, sociālo zinību, matemātikas, ģeogrāfijas un citās stundās. Paplašinoties valodas lietošanai skolā, ko nodrošina bilingvālās izglītības programmas, mācību priekšmeti, kas tiek mācīti bilingvāli vai latviski, sniedz iespēju skolēniem lietot apgūtos valodas modeļus un leksiku, veicināt pasīvā vārdu krājuma veidošanos, kā arī valodas prasmju lietošanu un pilnveidi. Savukārt latviešu valodas mācībās attīstāmas valodas prasmes, kas nepieciešamas ne tikai ikdienas saziņā, bet arī mācību procesā, vairāk jāpievēršas lingvistiskās un valodu mācīšanās kompetences attīstīšanai. Tādēļ starppriekšmetu saikne otrās valodas apgūvē īpaši ņemama vērā. Gan priekšmetu mācīšana bilingvāli, gan latviešu valodas kvalitatīva apguve šobrīd saistīta ar skolotāju sadarbību skolas līmenī – plānojot mācību procesu, pārrunājot veiksmes un izaicinājumus, meklējot kopīgus risinājumus, lai palīdzētu pilnīgoties skolēnu valodas prasmei.

Valodas apguve ir arī kultūras apguve, tāpēc mācību saturs saistāms ar apkārtējo sociālo un kultūras vidi – literatūru, tradīcijām. Lasot literatūru, otrās valodas stundās veicināma izpratne par latviešu literatūru kā pasaules literatūras sastāvdaļu, vispārcilvēcisko vērtību avotu, cilvēka garīgās pasaules bagātinātāju, nacionālo vērtību, tradīciju, latviskās dzīvesziņas izteicēju. Literatūra ir sevišķi nozīmīga valodas prasmju attīstībai, jo dzejas, prozas, dramaturģijas darbi atklāj skolēnam atšķirīgus valodas modeļus, parāda valodas iespējas un tās lietošanas daudzveidību un veicina skolēna valodas bagātināšanos, un sniedz idejas viņa paša literārajai jaunradei.

Programmas paraugs paredzēts latviešu valodas skolotājiem mazākumtautību valodas skolā, skolas vadībai, mācību grāmatu autoriem, izdevniecībām, LAT2 skolotāju izglītošanas un tālākizglītības iestādēm un citiem interesentiem.

Programmas struktūra

1. Ievads.
2. Mācību priekšmeta mērķis.
3. Mācību priekšmeta uzdevumi.
4. Mācību saturs.
5. Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks.
6. Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni.
7. Mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi.
8. Metodes.

Programma veidota, paredzot valodas apguvei 4 stundas nedēļā. Ja stundu skaits tiek samazināts, LAT2 standarta izpilde var kļūt problemātiska.

Mācību priekšmeta mērķis

Latviešu valodas un literatūras mācību priekšmeta mērķi skolām, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas, nosaka *Valsts pamatizglītības standartā* un pamatizglītības standartā “Latviešu valoda skolām, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas” izvirzītie mērķi – attīstīt skolēna latviešu valodas kā otrās valodas kompetenci, lai veicinātu skolēna integrāciju Latvijas sabiedrībā un veidotu pamatu izglītības ieguvei.

Mācību priekšmeta uzdevumi

Pamatizglītības standarts “Latviešu valoda un literatūra skolām, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas” nosaka, ka latviešu valodas un literatūras mācību priekšmeta uzdevums pamatizglītībā ir radīt skolēnam iespēju:

- apgūt prasmes izmantot latviešu valodu dažādiem saziņas mērķiem;
- veidot izpratni par latviešu valodas sistēmu, lai nodrošinātu jēgpilnus, precīzus un pareizus izteikumus mutvārdos un rakstveidā;
- apgūt zināšanas, veidot izpratni un attīstīt interesi par latviešu literatūru un kultūru citu tautu kultūru kontekstā, lai veicinātu saziņu un sadarbību Latvijas kultūrvidē;
- attīstīt izpratni par valodas apguves daudzveidīgām iespējām, lai spētu patstāvīgi pilnīgot savas valodas prasmes un lietot valodu citu mācību priekšmetu apgūvē.

Mācību uzdevumi tiek precizēti atbilstoši pamatizglītības posmiem: 1.–3., 4.–6., 7.–9. klasei, ievērojot standarta “Latviešu valoda un literatūra skolām, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas” prasības.

1. – 3. klase

Mācību uzdevumi:

- apgūt praktiskus runas, klausīšanās, rakstīšanas un lasīšanas prasmju pamatus,
- ar valodu attīstīt skolēnu interesi par pasauli, bagātināt viņu zināšanas par apkārtējām lietām, savu zemi, kultūru un latviešu valodu; palīdzēt skolēniem iegūt pieredzi, kā izmantot valodu jaunu zināšanu un pieredzes iegūšanai;
- attīstīt prasmi sadarboties, lai veidotu skolēnu komunikatīvo kompetenci;
- palīdzēt apjaust valodas lomu un nozīmi ikdienas saskarsmē;
- palīdzēt izvēlēties un izmantot dažādas valodas mācīšanās metodes un paņēmienus.

4. – 6. klase

Mācību uzdevumi:

- nostiprināt un pilnīgot runas, klausīšanās, rakstīšanas un lasīšanas prasmes;

- attīstīt un padziļināt dažādus saziņu aspektus: izprast un praksē izmantot dažādas saziņas funkcijas (izziņas, ekspresīvās, socializācijas, sociālās kontroles, regulatīvās u.c.);
- palīdzēt izprast latviešu valodas sistēmu, sniegt loģisku izpratni par valodas elementu izkārtojumu un funkcionēšanu;
- attīstīt dažādus saskarsmes un sadarbības veidus, lai pilnīgotu skolēnu komunikatīvo kompetenci;
- palīdzēt apgūt valodu, ko izmantot ikdienas saziņas un mācību vajadzībām;
- rosināt skolēnus patstāvīgi pilnīgot savu latviešu valodas prasmi.

7. – 9. klase

Mācību uzdevumi:

- palīdzēt pilnvērtīgi un vispusīgi realizēt valodu kā saziņas līdzekli runā un rakstos;
- attīstīt runas, klausīšanās, rakstīšanas un lasīšanas prasmes dažādu specifisku valodas uzdevumu un funkciju izpildei;
- veidot sistematizētu izpratni par latviešu valodas uzbūvi un funkcijām (formāli lingvistiskajiem jautājumiem); mācīt mutvārdos un rakstveidā apzināties valodas kultūras un stilistiskās normas;
- attīstīt skolēnu sadarbības prasmes, lai iegūtu un sniegtu daudzveidīgu informāciju un radoši to izmantotu dažādiem mērķiem;
- veidot prasmi, kā lietot valodu jaunu zināšanu un pieredzes ieguvei, izmantojot dažādus informācijas avotus un tehnoloģijas;
- sniegt izpratni par latviešu valodas lomu un nozīmi skolēnu turpmākajā dzīvē (izglītībā, profesionālajā darbībā, sociālajā dzīvē u.c.).

Mācību saturs

Skolām, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas, latviešu valodas mācību saturu nosaka pamatizglītības standartā “Latviešu valoda un literatūra skolām, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas” noteiktais obligātais saturs.

Latviešu valodas un literatūras mācību saturs ir orientēts uz darbību. Mācību procesā skolēns saņem un/vai izvirza sev uzdevumus, kuru veikšanas gaitā veidojas latviešu kā otrās valodas komunikatīvā, valodas, sociokultūras un valodu mācīšanās kompetence.

Mācību saturs atspoguļojas *tematiskajos lokos*:

1. es, citi, ikdiena un savstarpējās attiecības;
2. es, citi, brīvais laiks, veselīgs dzīvesveids;
3. es, citi, apkārtējā pasaule un savstarpējā mijiedarbība;
4. es, citi, zinātne, tehnika un informācijas ieguves avoti;
5. es, skola un izglītība;
6. es, citi un kultūras dzīve.

Tematiskie loki atbilstoši skolēnu vecumposmu īpatnībām, ievērojot viņu intereses un vajadzības, ir sadalīti apakštēmās, kas arī nosaka tekstu, valodas funkciju, vārdu krājuma un gramatisko struktūru atlasī, saziņas kompetences attīstīšanas un starppriekšmetu saiknes realizācijas iespējas. Katrs sarunu temats saistāms ar literatūru, tajā atklājama kultūrspecifiskā informācija. (*Tematisko loku izvērsumu tematos pa klasēm (slīprakstā norādīti literārie temati) sk. pielikumā Nr.3.*)

Komunikatīvo kompetenci veido prasmes izmantot valodu atbilstoši saziņas mērķim. Atbilstoši runas/rakstu situācijai, informācijas uzdevumam un saziņas partneru nolūkam, skolēnam jāprot lietot valodu nosaukšanas, kontaktveidošanas, informācijas apmaiņas, attieksmju un emociju izteikšanas un iztēles funkcijās. (*Apgūstamo valodas funkciju pēctecību skat. pielikumā tabulā Nr.1.*)

Valodas kompetence

Lai apgūtu saziņai nepieciešamos valodas pamatus, 1.–6. klasē lingvistisko kompetenci veido automatizēti, izmantojot gramatikas modeļus, vārdu savienojumus, frāzes, paraugteikumus un mikrotekstus.

Lai pilnīgotu un padziļinātu saziņas prasmi, 7. – 9. klasē lingvistisko kompetenci turpina attīstīt, izmantojot gan deduktīvo, gan induktīvo pieeju valodas sistēmas un struktūras izpētē un izpratnē. (*Gramatikas sistēmas pēctecību apgūvē skat. pielikumā tabulā Nr.2.*)

Sociokultūras kompetence

Standartā noteiktās kultūrsociālās kompetences veidošanai un attīstīšanai būtiska ir saikne ar literatūru. Izvēloties valodas prasmes līmenim,

skolēna vajadzībām un interesēm, kultūras aktualitātēm un tematiskajam plānojumam atbilstīgus literāros darbus lasīšanai latviski, saglabājama šāda struktūra:

- 50% – latviešu autori un darbi, kas palīdz veidot latviešu kultūras izpratni;
- 30% – skolēnu interesēm atbilstīga literatūra latviski;
- 20% – mācību saturs, kas atkarībā no izvēlētā bilingvālās izglītības modeļa un skolēna vajadzībām veido pamatu mācībām nākamajā izglītības pakāpē.

Latviešu valodas kā otrās valodas apguves procesā būtiski ir veidot un attīstīt skolēnu **valodas mācīšanās kompetenci**, prasmi izmantot racionālus paņēmienus valodu apguvē un patstāvīgi pilnīgot savu valodas saziņas kompetenci. Katrā posmā jāpievērš uzmanība konkrētām lasīšanas, klausīšanās, saziņas stratēģijām.

Mācību satura apguves secība, apguvei paredzētais laiks un sasniedzamais rezultāts

Katra temata mācīšana un apguve attiecīgajā klašu grupā var aizņemt atšķirīgu laika posmu. Plānojot 4 mācību stundas nedēļā, 1.–6. klasē vienam tematam tas varētu būt 2–3 nedēļas, bet 7.–9. klasē ilgāk – 4–8 nedēļas. Tematu apguves ilgumu nosaka dažādi apstākļi – konkrētās skolēnu auditorijas sagatavotība un apgūtās prasmes, intereses, darba temps, motivācija, skolotāja izvēlētais darba formas, sociālā vide u. c.

Izvēloties valodas prasmes līmenim, skolēna vajadzībām un interesēm, kultūras aktualitātēm un tematiskajam plānojumam atbilstīgus literāros darbus lasīšanai latviski, saglabājama struktūra:

- 50% – latviešu autori un darbi, kas veido pamatu latviešu kultūras izpratnei;
- 30% – skolēna interesēm atbilstīga literatūra latviski;
- 20% – atkarībā no izvēlēta bilingvālās izglītības modeļa un skolēna vajadzībām izlīdzinošajā kursā ietvertie darbi, kas veido pamatu mācībām nākamajā izglītības pakāpē. Šāds procentuālais dalījums noteikts, lai skolēnu izpratne par literatūru sekmētu skolēnu integrāciju Latvijas kultūrā un sabiedrībā.

Mācību satura apguves plānojumu katrai klasei veido:

- starppriekšmetu saikne – **1.**,
- sasniedzamais rezultāts katrā kompetencē: kas ir jāapgūst līdz gada beigām – **2.**,
- sasniegumi, ko skolēns šajā mācību gadā *mācās*, lai turpinātu apgūt nākošajā gadā, un attieksmju sasniegumi, kas vērtējami formatīvi (norādīti *slīprakstā*), kā arī mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks – **3.**

Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks ietver:

- valodas konteksta raksturojumu (vieta, situācija, apstākļi, laiks) – **3.1.**,
- valodas funkcijas, leksiku un tekstus – **3.2.**,
- valodas modeļus vai valodas teorijas jautājumus 7.–9.klasē – **4.**,
- piemērus – **4.1.**,
- ieteicamie autori un daiļdarbi lasīšanai no 1. līdz 6.klasei vai 7.–9. klašu posmā temati literatūrā – **5.**,
- ieteicamie autori un daiļdarbi lasīšanai – **6.**

Valodas modeļos lietotie saīsinājumi

ADJ adjektīvs, īpašības vārds

ADV adverbs, apstākļa vārds

akuz. akuzatīvs

atgr. atgriezeniskais

atst. atstāstījuma izteiksme

cieš. ciešamā kārtā

dat. datīvs

dem. deminutīvs

dsk. daudzskaitlis

F frāze

ġen. ģenitīvs

I izsaukmes vārds

IEST iestarpinājums, iespraudums

imp. imperatīvs, pavēle

inf. infinitīvs, nenoteiksme

jaut. jautājamais vietniekvārds

k. kārtas skaitļa vārds

lok. lokatīvs

N nomens, lokāms v.

nk. nākotne

ng. noteiktības kategorija, noteiktā galotne

nom. nominatīvs

nor. norādāmais vietniekvārds

not. noteiktais vietniekvārds

NUM numerālis, skaitļa vārds

p. pamata skaitļa vārds

PART partikula

pers. personu vietniekvārds

pf. perfekts, saliktais laiks

pg. pagātne

pied. piederības vietniekvārds

PREP prepozīcija, prievārds

prf. prefikss, priedēklis

PRON pronomens, vietniekvārds

PRT particips, divdabis

ps. personas forma darbības vārdam

S substantīvs, lietvārds

SA saiklis

sal. salīdzināmā pakāpe

siev. sieviešu dzimte

TD teikuma daļa

tg. tagadne

TR tiešā runa

V verbs, darbības vārds

vaj. vajadzības izteiksme

vēl. vēlējuma izteiksme

vīr. vīriešu dzimte

visp. vispārinošais vietniekvārds

vok. vokatīvs

vsk. vienskaitlis

1, 2, 3 pirmā, otrā, trešā persona darbības vārdam

1. KLASE

1. Starppriekšmetu saikne

Mācās lasīt zilbes, vārdus.
Iepazīst tautas un literārās pasakas, dzejoļus, sakāmvārdus, mīklas.
Nosaka teksta noskaņojumu.
Mācās rakstīt burtus.
Mācās norakstīt nelielu tekstu, salīdzināt uzrakstīto ar paraugu.
Veido savu vizītkarti.
Mācās ievērot rakstu kultūru.
Saprot, ka valoda ir saziņas līdzeklis.
Ir priekšstats par verbāliem un neverbāliem saziņas līdzekļiem.
Iepazīstas ar alfabētu. Mācās izmantot pareizrakstības vārdnīcu.
Mācās orientēties grāmatā un darba burtnīcā.

Mazākumtautību valoda

Sociālās zinības

Pazīst Latvijas simbolus (himnu, karogu, ģerboni).
Prot nosaukt un raksturot sevi un iegūt informāciju par citiem.
Mācās klausīties otru un izteikt savu domu. Prot strādāt pāri.
Mācās iegūt mācībām nepieciešamo informāciju aptaujājot, sarunājoties, klausoties citu stāstījumu.

Dabaszinības

Mācās iepazīt Latvijas karti, parādīt tajā savu dzīvesvietu un stāstīt par to.
Mācās stāstīt par sevi dabā, uz klausīt klasesbiedrus, uzdot precizējošus jautājumus.
Mācās saskatīt dažādas dabas pārvērtības tuvākajā apkārtnē.
Pazīst Latvijā biežāk sastopamos augus, sēnes un dzīvniekus (savvaļas dzīvniekus un mājdzīvniekus).
Mācās rūpēties par savu drošību un personisko higiēnu.
Mācās uzdot jautājumus par dabaszinību tēmām.
Mācās veidot projektus kopā un individuāli.
Iepazīst tuvāko apkārtējo pasauli un savu saistību ar to.
Mācās priecāties par dabas skaistumu un skolas vai mājas apkārtnes sakoptību.
Prot noteikt laiku, izmantojot dažādus pulksteņus, un lietot laika mērvienības.

Prot novērot pārmaiņas dabā dažādos gadalaikos.
Mācās vērtēt savu un citu sasniegumus.

2. Sasniedzamais rezultāts

2.1. Valodu mācīšanās kompetence	2.2. Sociokultūras kompetence
Saprot un rīkojas atbilstoši instrukcijām. <i>Izmanto dzimtās valodas stundās apgūtos lasītprasmes un rakstītprasmes elementus:</i> <i>1. pusgadā – burtu pazīšana (vispirms apgūstot līdzīgos burtus), vārdu lasīšana;</i> <i>2. pusgadā – burtu, vārdu rakstīšanas un norakstīšanas principi, rakstīšanas tehniku atšķirības.</i> <i>Mācās lasīt un saprast uzdevumu formulējumus ar skolotāja vai klasesbiedru palīdzību.</i> <i>Mācās sniegt instrukcijas.</i> <i>Mācās uztvert, saprast un atdarināt dzirdēto, lasīto.</i> <i>Mācās koncentrēt uzmanību informācijas uztverei latviešu valodā.</i> <i>Mācās uzmanīgi klausīties.</i> <i>Mācās iegūt informāciju no afišām, paziņojumiem, plakātiem.</i> Apgūst uzmanīgas lasīšanas tehniku. Mācās izmantot žestus, mīmiku saziņas uzturēšanai. Mācās saklausīt fonētiskās atšķirības – garo patskaņu lietojumu citu un savā runā, mīkstināto līdzskaņu izrunu. <i>Mācās saklausīt latviešu valodu TV, radio, uz ielas, veikalā.</i> <i>Mācās lietot valodu ārpus skolas.</i>	Saskata valodu daudzveidību savā tuvākajā apkārtnē. Stāsta par Jaungada svinēšanu savā ģimenē. Prot sasveicināties un atvadīties atbilstoši pieņemtajām latviešu valodas normām. Lieto elementārās pieklājības frāzes. Ir iepazinis latviešu autoru bērnu dzeju un prozu. Lasa un klausās latviešu autoru bērnu dzeju un prozu. <i>Iepazīst latviešu folkloru (pasakas, mīklas).</i> <i>Skatās animācijas filmas bērniem latviešu valodā.</i> <i>Mācās lietot pieklājības frāzes.</i> <i>Mācās nepārtraukt runātāju un uz klausīt citus.</i> <i>Mācās pāros veikt mācību uzdevumus.</i>
2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Klausīšanās un runāšana Klausoties saprot dabiskā tempā izpildītu tekstu. Valodu lieto mācību un sadzīves situācijās. Saklausa un nosauc tuvākos ģimenes locekļus, to nodarbošanos, savu mājas adresi.	<i>Nosauc dzīvas būtnes, priekšmetus un parādības vien vienskaitlī un daudzskaitlī (KAS?).</i> <i>Nosauc personas vārdu nominatīvā (KAS?).</i> <i>Nosauc ar lietvārdu darbības vietu vai laiku (KUR?/KAD?).</i> <i>Atsevišķos vārdu savienojumos ar darbības vārdiem nosauc lietvārdus</i>

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Saklausa un nosauc apģērbu, produktus, gadalaikus, svētkus, rotaļlietas, savvaļas dzīvniekus un mājdzīvniekus, ķermeņa daļas. Saklausa un īsi apraksta atsevišķas darbības, telpu iekārtojumu, izskatu, atrašanās vietu, daudzumu, transporta veidus un to darbību, ķermeņa daļu kopšanu, skolēnu mācību piederumus un to lietojumu. Sasveicinās un atvadās. Sazinoties pārī, atbild uz jautājumiem. Saklausa un saprot vienkāršas instrukcijas, rīkojas atbilstoši tām. Pamudina piedalīties spēlēs un rotaļās. Saklausa un izsaka noliegumu, apstiprinājumu, patiku, nepatiku, lūgumu, vēlēšanos, nevēlēšanos, prieku. Reproducē īsus tekstus. <i>Mācās raksturot priekšmetus, dzīvas būtnes, objektus, telpu.</i> Mācās saklausīt sižetu, teksta varoņu dialogu, to aprakstu un īsi atstāstīt sižetu, savu pieredzi, notikumus. <i>Mācās precizēt un noskaidrot sev būtiskus jautājumus.</i> <i>Mācās saklausīt un izteikt pieredzi, secību, kvalitāti, skaitļus līdz 100.</i> <i>Mācās saklausīt, iegūt un sniegt informāciju.</i> <i>Mācās saklausīt un sniegt instrukcijas, vadot spēles un rotaļas.</i> <i>Mācās saklausīt un paust dažādas atieksmes spēļu/nodarbību laikā.</i> Lasīšana un rakstīšana Ir apguvis lasīšanas un rakstīšanas tehniku. Lasa un raksta vārdus un vārdu savienojumus. Lasot tekstā atrod un saprot pazīstamus vārdus un frāzes. Lasa un norunā skaitāmpantus, dzejoļus, lasa un saprot īsus, vienkāršus tekstus, kuros lietota apgūtā leksika. <i>Lasot mācās pareizi izrunāt vārdus un frāzes.</i> <i>Mācās lasīt dialogā.</i> Mācās saprast īsus, vienkāršus lietu, personu aprakstus. <i>Mācās rakstīt frāzes un vienkāršus teikumus par sevi, rakstos veidot jautājumus un atbildes, lai iegūtu un sniegtu informāciju.</i>	<i>vienskaitļa akuzatīvā.</i> <i>Frāzēs lieto prievārdus ar, pie savienojumos ar lietvārdu vienskaitlī.</i> Nosauc dzīvu būtni un priekšmetu īpašības vienskaitļa nominatīvā (KĀDS?/KĀDA?). Frāzēs lieto lietvārdus savienojumos ar darbības vārdiem vienskaitļa tagadnes III personas formā. Teikumā veido darbības vārdu savienojumus (darbības vārds personas formā un darbības vārds nenoteiksmē). Saprot un lieto pavēles izteiksmes vienskaitļa un daudzskaitļa II personas formu. <i>Lieto pamata skaitļa vārdus (1 – 10) savienojumā ar lietvārdu vīriešu un sieviešu dzimtē (CIK?).</i> Lieto kārtas skaitļa vārdus (1. – 10.) savienojumā ar lietvārdu vīriešu un sieviešu dzimtes lokatīvā (KURĀ?). Nosauc ar kārtas skaitļa vārdiem (1. – 31.) datumu savienojumā ar mēneša nosaukumu (KURŠ DATUMS un MĒNESIS?). Izsaka naudas daudzumu ar skaitļa vārda (1 – 10) un lietvārda savienojumu (CIK LATU/ SANTĪMU?). Jautājumos un atbildēs lieto personas vietniekvārdus I un II personā. Lieto personu vietniekvārdus <i>es/tu</i> savienojumā ar darbības vārdu <i>būt</i> vienskaitļa formās. Frāzēs lieto personu vietniekvārdus <i>man/tev/ mums</i>. Ar personas vietniekvārdu izsaka pieredzi apgalvojuma/nolieguma formā. Norāda uz objektiem, lietojot norādāmos vietniekvārdus <i>tas/tā</i> vienskaitlī. Lieto pieredzes vietniekvārdus <i>mans/mana/mani/ manas</i> savienojumā ar lietvārdu nominatīvā. Lieto atsevišķus apstākļa vārdus savienojumā ar īpašības vārdu, lai izteiktu darbības vietu, laiku, mēru (KUR?/KAD?/KĀ?). Mācās nosaukt un rakstīt burtus. Mācās atbildes starp skaņām un burtiem. Mācās saskaņot īpašības vārdu ar lietvārdu dzimtē un skaitlī. <i>Mācās saskaņot pamata skaitļa vārdus (1 – 10) ar lietvārdu dzimtē.</i> <i>Mācās lietot darbības vārdu būt tagadnes un pagātnes III personas formā (KAS IR/BIJA?).</i> Teikumos mācās lietot darbības vārdus vienskaitļa I, II un III personas

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
	tagadnes formā. Mācās lietot personu vietniekvārdus savienojumā ar darbības vārdu būt . Mācās norādāmos vietniekvārdus tas/tā saskaņot ar lietvārdu dzimtē. Mācās lietot personu vietniekvārdus man/tev/ mums savienojumos ar darbības vārdu. <i>Mācās saskaņot piederības vietniekvārdu mans/ mana/mani/manas ar lietvārdu dzimtē un skaitlī.</i>

3. Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri	
1.1. Iepazīšanās, sasveicināšanās.	Nf	Nosaukt savu vārdu.	Mani sauc + S	Mani sauc Anna.	
			Mans vārds ir + S	Mans vārds ir Anna.	
			Es esmu.../tu esi.../ viņš/ viņa ir + S	Es esmu Anna.	
	Kf	Sasveicināties.	F	Labrīt! Labdien! Labvakar! Čau!	
		Pajautāt, kā sauc.	F	Kā tevi/jūs sauc?	
		Jautāt par personu.	F	Kas tu esi/viņš, viņa ir?	
		Apvaicāties par to, kā klājas.	F	Kā tev iet? Kā tev klājas?	
		Atbildēt uz jautājumu, kā klājas.	F	Labi. Lieliski. Ļoti labi.	
		Atvadīties.	F	Uz redzēšanos! Ar labu nakti! Atā!	

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
1.2. Mana ģimene.	Nf	Nosaukt ģimenes locekļus.	Tas ir /tā ir +S	Tas ir mans brālis. Tā ir mana mamma.
	IAf	Jautāt par dzīvesvietas adresi.	F	Kur tu dzīvo? Kāda ir tava mājas adrese?
		Nosaukt adresi.	Es dzīvoju+S	Es dzīvoju Brīvības ielā.
		Stāstīt par ģimenes locekļiem.	F	Manu mammu sauc...
			PRONpers.+ir+S	Viņš ir ārsts. Viņa ir skolotāja.
		Stāstīt par sevi.	PRONpers.+ir+S	Man ir septiņi gadi.
F	Es esmu septiņus gadus veca.			
1.3. Izskats.	Nf	Izteikt piederību.	PRONpers.+ir	Man /tev/viņam/viņai ir lelle.
			Tas/tā ir+ (PRONpied.)	Tas ir mans (mēteli). Tā ir mana (kleita).
		Nosaukt apģērba gabalus.	Tas ir+S Tā ir+S	Tas ir sporta tērps. Tā ir kleita.
		Nosaukt apģērba krāsu.	ADJvsk./dsk.	zils/zili, zaļš/zaļi; zila/zilas, zaļa/zaļas
	IAf	Aprakstīt klasesbiedru ārējo izskatu un apģērbu.	Sdat.	Jānim ir gaiši mati. Annai ir skaista kleita.
		Stāstīt par ģērbšanos dažādos gadalaikos.	Vtg.+Sakuz.	(Pavasārī es) velku/ģērbju kleitu, mēteli, cepuri.
	AEf	Izteikt patīku/nepatīku par apģērbu un izskatu.	Man patīk/ nepatīk+Snom.	Man patīk šī kleita. Man nepatīk kreklis.
			F	Cik skaisti! Lieliski!

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
1.4. Pārtika.	Nf	Nosaukt pārtikā lietotos produktus.	Es ēdu+Sakuz.	Es ēdu maizi, sieru, desu.
		Nosaukt ēdienu daudzumu.	NUMp.(1–20) + Snom.vsk./dsk.	viens ābols, seši burkāni, divas konfektes
		Nosaukt ēdienu kvalitāti.	ADJvsk./dsk.	garšīga kūka/garšīgas kūkas
	Kf	Lūgt pasniegt kādu pārtikas produktu.	F	Padod man... Lūdzu, pasniedziet...
		Pateikties.	F	Paldies!
	IAf	Jautāt par ēdienkarti.	F	Ko tu ēd pusdienās (brokastīs, vakariņās)?
		Atbildēt uz jautājumiem par ēdienkarti.	Es+ēdu/dzeru+Sakuz.	Es ēdu maizi, olu, sieru. Es dzeru tēju, pienu, sulu.
		Raksturot garšas sajūtas.	ADJ+S	Es ēdu saldas zemenes. Es dzeru siltu pienu.
	AEf	Izteikt patiku/nepatiku par ēdiena garšu.	F	Man garšo... Man negaršo...
		Izteikt vēlēšanos/ nevēlēšanos.	Es+gribu/negribu+Vinf.	Es gribu ēst. Es negribu dzert.
		Nosaukt preces, kuras pērk veikalā.	Slok.	(Pārtikas) veikalā pērk maizi. (Grāmatu) veikalā pērk grāmatas.
			V+Sakuz.	pērku maizi, pienu, saldējumu
		Nosaukt skaitļus 1–100.	NUMp.(1–20)	viens, desmit, piecpadsmit, divdesmit
		Nosaukt priekšmetu skaitu.	NUMp. 1–10+S	divas šokolādes, trīs saldējumi
	Kf	Jautāt par precēm veikalā.	F	Vai jums ir saldējums?

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Izteikt lūgumu parādīt/apskatīt preci.	F+Sakuz.	Parādiet, lūdzu, to mašīnu. Es gribētu apskatīt to spēli.
		Izteikt vēlēšanos nopirkt preci.	F+Sakuz.	Dodiet, lūdzu, vienu saldējumu! Es vēlos šokolādi. Es pirkšu lelli.
		Jautāt par atrašanās vietu.	Kur ir+S	Kur ir (grāmatu) veikals?
	IAf	Noskaidrot, kur (ko) var nopirkt.	Kur+F	Kur var nopirkt maizi, pienu, cepumus? Kur tu pērc saldējumu? Kur pārdod grāmatas?
		Noskaidrot, cik maksā preces.	Cik maksā +(PRONnor.)+S	Cik maksā (tie) cepumi? Cik maksā burtnīca?
		Pateikt, cik maksā preces.	NUM(1–100)+ lati/santīmi	divi lati, pieci santīmi, desmit lati/latu
		Novērtēt cenu.	ir/nav+ADV	Tas ir lēti/dārgi. Tas nav dārgi.
2.1. Spēles un rotaļas.	Nf	Nosaukt rotaļlietas.	Snom.	lelle, lācis, balons, bumba
Nosaukt rotaļlietas, kas (kādam) pieder.		Man/tev+ ir+S	Man/tev ir lelle.	
Nosaukt darbības, ko patīk darīt brīvajā laikā.		Vinf.	patīk lasīt, zīmēt, spēlēt bumbu, peldēt	
	IAf	Aprakstīt rotaļlietas.	ADJ+S	skaista lelle, liels balons
		Informēt par pasākumu laiku.	F	pēc stundām, pa dienu, no rīta
		Stāstīt par saviem sasniegumiem.	Es protu/neprotu + Vinf.	Es protu dziedāt.
	AEf	Izteikt apstiprinājumu/ noliegumu.	F	Jā, es gribu ... Nē, es negribu ...

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Izteikt vēlēšanos piedalīties nodarbībās.	Es gribu/vēlos +Vinf.	Es vēlos spēlēt/spēlēties/rotaļāties. Es gribu spēlēt paslēpes.
		Izteikt patiku/nepatiku par rotaļlietu.	F	Cik skaista! Ai, cik mīksta!
			Man patīk/nepatīk +Snom.	Man patīk lelle. Man nepatīk tas lācis.
		Paust dažādas attieksmes spēļu laikā.	F	Cik garlaicīgi! Ļoti interesanti!
	INf	Dot instrukcijas, vadot spēles un rotaļas.	F	Paceliet, lūdzu, rokas! Nostājieties aplī!
		Pamudināt iesaistīties, piedalīties spēlēs/rotaļās.	F	Ejam spēlēt paslēpes! Nāc, spēlēsim!
2.2. Ķermeņa daļas, personiskā higiēna.	Nf	Nosaukt ķermeņa daļas.	Snom.	kājas, rokas, galva, deguns, mute
			Man+ir+Snom.	Man ir divas rokas, galva, deguns, mute ...
	IAf	Raksturot ķermeņa higiēnu.	ADJ + S (atsevišķās lietojumu formās)	nefīra mute, tīras rokas
		Aprakstīt ar personisko higiēnu saistītās darbības.	F	tīru zobus, mazgāju rokas, ķemmēju matus
		Stāstīt, ko ir aizmirsis izdarīt.	Es aizmirsu+Vinf.	Es aizmirsu paēst, iztīrīt zobus, nomazgāt rokas...
3.1. Apkārtne.	Nf	Nosaukt objektus.	Snom.	veikals, iela, skola, sporta zāle
		Nosaukt objektus, raksturot to atrašanās vietu.	Slok.+ir+S	Mūsu pilsētā ir veikals, sporta zāle, bibliotēka, ...

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	IAf	Raksturot objektu atrašanos telpā.	F	Pa labi/pa kreisi ir logs un galds. Priekšā ir skapis.
			PREP(pie)	pie skolas, meža, upes
	INf	Izteikt ar mācību darbībām saistītus norādījumus.	Vimp.	Klausies! Skaties! Atrodi!
3.2. Gadalaiki.	Nf	Nosaukt gadalaikus, laika apstākļus un norises.	Snom.	ziema, pavasaris, vasara, rudens; lietus, vējš, atkusnis
	IAf	Jautāt par laika apstākļiem.	Kāds/kāda+ TD?	Kāds šodien ir laiks? Kāda šodien diena?
		Stāstīt par laika apstākļiem.	V+S	Spīd saule. Līst lietus.
		Raksturot gadalaikus.	Slok. + TD	Pavasārī zied tulpes. Vasarā ir karsts.
3.3. Mājdzīvnieki un savvaļas dzīvnieki.	Nf	Nosaukt mājdzīvniekus.	Snom.vsk./dsk.	zirgs/zirgi, govys/govis, aita/aitas
			Tas ir/tā ir+TD	Tas ir suns. Tā ir aita.
		Nosaukt Latvijas savvaļas dzīvniekus.	Snom.vsk./dsk.	vilks/vilki, lapsa/lapsas, vāvere/vāveres
		Nosaukt dzīvnieku ķermeņa daļas.	Snom. vsk./dsk.	aste, ūsas, spalvas, purns
		Nosaukt dzīvnieku darbības.	V3tg.	lido, peld, ķer (peles), rok (alas)
	IAf	Raksturot dzīvniekus.	ADJ	liels, mazs, dusmīgs, mīļš
		Nosaukt dzīvnieku dzīves vietu.	V+Slok.	dzīvo Latvijā, mežā, purvā, dīķī, alā, ligzdā

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Stāstīt, ko dara mājdzīvnieki.	Snom.+Vtg.+Sakuz.	Aita ēd zāli. Govs dod pienu.
		Izteikt apgalvojumu/noliegumu par nosauktajiem dzīvniekiem.	Jā/nē+PRONnor. + TD	Jā, tas ir kaķis. Nē, tā nav vista, tas ir gailis. Jā, tas ir mājdzīvnieks.
4.1. Transporta līdzekļi, zīmes un uzraksti.	Nf	Nosaukt transporta līdzekļus.	Snom.	mašīna, tramvajs, vilciens, kuģis
		Nosaukt ar transporta līdzekļiem saistītas darbības.	S+Vtg.	lidmašīna lido, mašīna brauc
		Nosaukt pārvietošanās veidus.	V3tg.+TD	iet kājām, braukt ar mašīnu, lidot ar lidmašīnu
	IAf	Jautāt par pārvietošanās līdzekļiem.	Ar ko + TD	Ar ko tu brauc?
		Atbildēt par pārvietošanās līdzekļiem.	Es+V+TD	Es eju kājām, braucu ar trolejbusu, divriteni ...
		Noskaidrot, ar ko var braukt.	PREP(ar)+Sakuz.	ar autobusu, tramvaju, mašīnu
	INf	Saprast un rīkoties atbilstoši instrukcijām.	F	Aizliegts iet!
			Nedrīkst + Vinf.	Nedrīkst sarunāties!
			(Ne)Vimp.	Neskrien!
5.1. Ikdiens skolā.	Nf	Nosaukt mācību priekšmetus un nodarbības.	Snom.; S(-šana)	sports, mūzika, latviešu valoda; peldēšana, skriešana
		Nosaukt dažādas telpas skolā.	Snom./lok.	klase/klasē, ēdnīca/ēdnīcā, bibliotēka/ bibliotēkā
		Nosaukt mēbeles un priekšmetus klasē.	Snom.	krēsls, sols, tāfele, skolotāja galds, televizors

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Nosaukt atrašanās vietu klasē.	NUMk.(1–20)	pirmajā solā, trešajā solā, otrajā rindā
		Nosaukt lietas, kas saistītas ar mācību procesu.	Snom.vsk./dsk.	penālis, lineāls, līme, burtnīca, šķēres, krāsas
		Nosaukt darbības, ko veic ar dažādām skolas lietām.	Prep(ar)+V	Ar ko tu zīmē? Es zīmēju ar zīmuli, otu.
		Izteikt secību (kārtas skaitļus 1.–10.)	NUMk.	Pirmā stunda ir mūzika. Šis ir trešais stāvs.
		Nosaukt nedēļas dienas.	S	pirmdiena, otrdiena, trešdiena
		Nosaukt priekšmetu skaitu.	NUMp.(1–100)+S	Mūsu klasē ir divpadsmit soli.
	IAf	Aprakstīt klases telpas iekārtojumu.	PREP(pie)+S	pie sienas, loga, galda, tāfeles ir ...
6.1. Jaunais gads.	IAf	Stāstīt par Jaungada svinēšanu.	V+Sakuz.	pušķo eglīti, šauj raķetes, saņem dāvanas, dāvina konfektes
	AEf	Izrādīt interesi jautājot.	F	Kādu dāvanu tu gribi?
		Izteikt patiku/nepatiku.	PRONpers.+ patika/nepatika	Man patika/nepatika.
		Izteikt prieku.	F	Es priecājos par dāvanu.
		Izteikt vēlēšanos/ Nevēlēšanos.	Es gribu/negribu +Sakuz.	Es gribu lelli, mašīnu, lāci.
			Es gribu/negribu+Vinf.	Es gribu dziedāt. Es negribu peldēt.
	Kf	Apsveikt svētkos.	F	Laimīgu Jauno gadu!
		Izteikt novēlējumu.	F	Vēlu labu veselību!
	ITf	Iestudēt lugu fragmentus	T	
		Rotaļās runāt ritmizētu tekstu.	T	

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Izteiksmīgi norunāt dzejoli.	T	
6.2. Dzejoliši, skaitāmpanti, pasakas.	IAf	Izrādīt interesi jautājot.	F	Ko tu lasi?
		Atbildēt uz jautājumiem par teksta sižetu.	F; T	
		Atstāstīt tekstu, ievērojot secību.	T	
		Stāstīt par sasniegumiem.	Es zinu/varu/protu+ Sakuz.	Es zinu dzejoli. Es protu dziesmu.
	ITf	Reproducēt iegaumēto tekstu.	T	
		Runāt skaitāmpantus.	T	

5. Ieteicamie autori un daiļdarbi lasīšanai 1.–3. klasē

Uzziņu literatūra

J. Baltvilks “Vasarā laukos”, Dz. Rinkule-Zemzare “Mazulīši”, A. Akmentiņš “Trīs brāļi”, V. Purēns “Gadu kārtām Rīga auga”.

Folklorā

Pasakas. Teikas. Mīklas.

Dzeja

Rainis, Aspazija, V. Plūdons, F. Bārda, J. Osmanis, V. Ļūdēns, M. Cielēna, J. Baltvilks, M. Čaklais, U. Auseklis, O. Vācietis.

Literārās pasakas

M. Valdbergs “Ziema mežmalā”, “Ogu groziņš”, “Cimos ejot”, “Sēņu laikā”, J. Zvirgzdiņš “Bebru atgriešanās”, “Tobiasa blēņu stāsti”, M. Stāraste “Pintiķu ciems”, “Ziemas pasaka”, Dz. Rinkule-Zemzare “Ežapuķe”, “Eglīte”, J. Baltvilks “Plīvija un citas pasakas”, “Pasaka par pasakām”.

2. KLASE

1. Starppriekšmetu saikne

Pilnīgo lasīšanas prasmi. Lasa vienkāršus tekstus, pauž sapratni par lasīto. Lasa fabulas, stāstus.

Mācās noteikt teksta tēmu.

Ir priekšstats par rindkopu.

Veido vienkāršu plānu. Mācās rakstīt atstāstījumu, pamatojoties uz plānu.

Mazākumtautību valoda

Prot uzrakstīt un noformēt apsveikumu. Ir priekšstats par aplokšnes noformēšanu. Mācās rakstīt sludinājumu, raksta ielūgumu.

Prot noteikt vienkāršos teikumos galvenos teikuma locekļus.

Ir izpratne par vārda morfoloģisko sastāvu.

Ir priekšstats par savas tautas tradīcijām.

Sociālās zinības

Stāsta par savu ģimeni un dzimto vietu. Ar piemēriem pamato paaudžu savstarpējo saišu nozīmību.

Pazīst sava pagasta, pilsētas simbolus, prot pastāstīt par svētku svinēšanu savā pagastā, pilsētā.

Zina, ka cilvēki ir dažādi, prot to ilustrēt ar piemēriem no savas pieredzes.

Saskata citu vajadzības un mācās tās respektēt.

Mācās pazīt (nosaukt) dažādas emocijas.

Prot raksturot savas un citu pozitīvās prasmes un īpašības. Mācās vērtēt vienaudžu mācību sasniegumus.

Apzinās, ka notikumi laikā seko cits citam, ka ir pagātne, tagadne un nākotne.

Mācās veikt aptauju.

Mācās izmantot daudzveidīgas mācīšanās stratēģijas un stilus.

Dabaszinības

Mācās stāstīt par sevi dabā, ieklausīties klasesbiedru stāstījumos, precizē neskaidro pārjautājot.

Mācās stāstīt par sevi kā sociālu būtni.

Izprot maņu orgānu nozīmi apkārtējās pasaules uztveršanā.

Mācās ievērot veselīgu dzīvesveidu un personisko higiēnu.

Iepazīst gadalaiku (rudens, ziemas, pavasara, vasaras) mijas ietekmi uz pārvērtībām dabā, to nozīmi cilvēka dzīvē.

Mācās raksturot enerģijas avotus.

Mācās raksturot Latvijas lielākās upes, ezerus, zemienes un augstienes.
Mācās novērot debess ķermeņus, prot atrast kopīgo un atšķirīgo starp Sauli un citām zvaigznēm.
Apgūst sadarbības prasmes.
Iesaistās projektu veidošanā un prezentēšanā.
Mācās saskatīt un novērtēt dabas skaistumu, dažādos pašizpaušmes veidos ar to iepazīstina klasesbiedrus.

2. Sasniedzamais rezultāts

2.1. Valodu mācīšanās kompetence	2.2. Sociokultūras kompetence
Prot lietot latviešu valodas alfabētu. Īsi stāsta pēc parauga. Sniedz instrukcijas, pamudina iesaistīties spēlēs, rotaļās. Ārpus skolas dzirdēto, lasīto izmanto latviešu valodas uzdevumu veikšanā. <i>Mācās grupā saprast un izpildīt uzdevumus.</i> Mācās uzdot jautājumus, lai noskaidrotu, precizētu kaut ko. Mācās izmantot vizuālo informāciju (fotogrāfijas, attēlus) lasītā labākai izpratnei, veidojot stāstījumu, atbildot uz jautājumiem, meklējot skaidrojumus. Mācās lasīšanai izmantot caurskatīšanas stratēģiju. <i>Mācās mijiedarbīgo klausīšanos.</i> Mācās sadarboties saziņā (apspriež, piekrīt, atsakās, lūdz palīdzību). <i>Mācās labot savas runas kļūdas.</i> <i>Mācās kopā ar klasesbiedriem izvērtēt valodas mācīšanās procesu.</i>	Novēro, kā svin dažādus svētkus savā ģimenē (dzimšanas un vārda diena, Mātes diena, Ziemassvētki u.tml.). Prot runāt un rakstos ielūgt ciemos un apsveikt svētkos. Ir iepazinis latviešu autoru bērnu dzeju un prozu. Pāros veic mācību uzdevumus. <i>Lasa un klausās latviešu autoru bērnu dzeju un prozu.</i> <i>Skatās animācijas filmas bērniem latviešu valodā.</i> <i>Mācās mutvārdos un rakstveidā ielūgt ciemos, apsveikt svētkos.</i> <i>Mācās ikdienā lietot pieklājības frāzes.</i> <i>Mācās uzklaustīt citus, iecietīgi izturēties pret atšķirīgu viedokli.</i> <i>Mācās veikt mācību uzdevumus mazās grupās.</i>
2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Klausīšanās un runāšana Klausoties saprot dabiskā tempā izpildītu tekstu. Valodu lieto mācību un sadzīves situācijās. <i>Saklausa, saprot un nosauc priekšmetus, objektus, parādības, to raksturīgākās pazīmes, īpašības, dienu, stundu, minūšu skaitu.</i> Saklausa, saprot, noskaidro un īsi apraksta profesijas un to pārstāvju nodarbošanos, teksta varoņus, notikumus, darbību, savu un citu rīcību.	<i>Zina un lieto rakstībā visus latviešu valodas alfabēta burtus.</i> <i>Zina atbilstes starp skaņām un burtiem.</i> <i>Nosauc ar lietvārdu vienskaitlī un daudzskaitlī darbības vietu vai laiku (KUR?/KAD?).</i> <i>Lieto atsevišķus lietvārdu savienojumus piederības (piederības ģenitīva) nozīmē (piem., KĀDS VEIKALS? KĀDA IELA?).</i> <i>Atsevišķos vārdu savienojumos ar darbības vārdiem nosauc lietvārdus vienskaitļa akuzatīvā.</i>

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Darbojoties kopā ar klasesbiedriem, apspriež, ko darīt, atsakās, piekrīt, lūdz palīdzību, atgādina, izsaka savas domas, vērtē. Saklausa, izprot un sniedz instrukcijas, pamudinājumus, ieteikumus spēlēs un rotaļās. Saklausa un izsaka patiku, nepatiku, bailes, pārsteigumu, vērtējumu par redzēto, dzirdēto. Uztver, saprot, veido mīklas, uzdod un min tās. Atveido lugu un pasaku varoņus. <i>Mācās sniegt informāciju par sevi, savu vecumu, savām spējām, prasmēm, savu pieredzi, dažādiem notikumiem.</i> <i>Mācās salīdzināt dažādas reālijas, daudzumu, grupēt priekšmetus.</i> <i>Mācās saklausīt un nosaukt darbības laiku (kad notiek pasākums, darbība), nosaukt datumu (mēnesi, dienu).</i> <i>Mācās saklausīt un izteikt emocijas par redzēto, dzirdēto, lasīto.</i> Lasīšana un rakstīšana Lasa un saprot īsus vienkāršus tekstus, kuros lietota ikdienā bieži sastopama leksika un apgūtā mācību leksika. Tekstā atrod atbildes uz vienkāršiem jautājumiem. Lasa dialogā. Raksta frāzes un vienkāršus teikumus par sevi, par to, kas patīk/nepatīk. Rakstos veido jautājumus un atbildes, lai iegūtu un sniegtu informāciju. Raksta mīklas. <i>Mācās noteikt tekstā svarīgāko informāciju.</i> <i>Mācās detalizētās lasīšanas stratēģiju.</i> <i>Mācās, caurskatot tekstu, atrast nepieciešamo informāciju (datumus, personāžus).</i> <i>Mācās īsos teikumus rakstīt par sevi, savu vecumu, savām spējām, prasmēm, dažādiem notikumiem, izlasīto (aprakstu).</i> <i>Mācās sacerēt un uzrakstīt komiksam tekstu.</i>	<i>Frāzēs lieto prievārdus uz, zem, par savienojumos ar lietvārdu vienskaitlī un prievārdus ar, uz, zem savienojumos ar lietvārdu daudzskaitlī.</i> <i>Nosaucot dzīvu būtņu un priekšmetu īpašības, saskaņo īpašības vārdu ar lietvārdu dzimtē un skaitlī (KĀDS?/KĀDA?/KĀDI?/KĀDAS).</i> <i>Teikumos lieto darbības vārdu tagadnes III personas formā.</i> <i>Lieto darbības vārdu būt tagadnes un pagātnes III personas formā.</i> <i>Saprot un lieto pavēles izteiksmes daudzskaitļa I personas formu.</i> <i>Teikumā lieto darbības vārdu tagadnes III personas formu savienojumā ar darbības vārdu nenoteiksmē.</i> <i>Lieto pamata skaitļa vārdus (11 – 100) savienojumā ar lietvārdu vīriešu un sieviešu dzimtē (CIK?).</i> <i>Nosauc ar kārtas skaitļa vārdiem (1. – 31.) datumu savienojumā ar mēneša nosaukumu lokatīvā (KAD? KURĀ DATUMĀ, MĒNESĪ?).</i> <i>Izsaka naudas daudzumu ar skaitļa vārda (1 – 100) un lietvārda savienojumu (CIK LATU/ SANTĪMU?).</i> <i>Lieto personu vietniekvārdus III personas formā savienojumā ar darbības vārdu būt.</i> <i>Lieto III personas vietniekvārdus datīvā savienojumā ar darbības vārdiem.</i> <i>Norāda uz objektiem, lietojot norādāmos vietniekvārdus tas/tā/tie/tās vienskaitlī un daudzskaitlī.</i> <i>Lieto piederības vietniekvārdus mans/mana/mani/manas savienojumā ar lietvārdu lokatīvā.</i> <i>Atsevišķās frāzēs lieto apstākļa vārdu salīdzināmās pakāpes.</i> <i>Mācās lietot teikuma beigās saturam atbilstošu pieturzīmi.</i> <i>Mācās lietot prievārdus savienojumos ar lietvārdiem vienskaitlī un daudzskaitlī.</i> <i>Mācās saskaņot īpašības vārdu ar lietvārdu dzimtē un skaitlī.</i> <i>Mācās saskaņot darbības vārdu ar lietvārdu akuzatīvā.</i> <i>Mācās lietot darbības vārdu būt visās tagadnes un pagātnes personu formās.</i> <i>Mācās lietot dažādus darbības vārdus tagadnes III personas formā.</i> <i>Mācās saskaņot saliktos skaitļa vārdus ar lietvārdu dzimtē.</i> <i>Mācās veidot un lietot apstākļa vārdu salīdzināmās pakāpes formas.</i>

3. Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
1.1. Manas mājas.	Nf	Nosaukt vietu, kur dzīvo.	Vtg.+Slok.	Es dzīvoju Rīgā Es dzīvoju Liepājas ielā.
	IAf	Lūgt klasesbiedrus pastāstīt par savu māju.	F	Pastāsti par savu māju, dzīvokli, istabu!
		Stāstīt par savas mājas iekārtojumu.	Slok.	Mājā ir ... Istabā ir...
1.2. Svētki ģimenē.	Nf	Nosaukt ēdienus, ko ēd.	Snom./akuz.	Man garšo... Es ēdu ... zupa/zupu, kartupeļi/kartupeļus, salāti/salātus
		Nosaukt galda piederumus.	Snom.vsk./dsk.	dakšiņa/dakšiņas, karote/karotes, nazi/naži
		Nosaukt svētkus, ko svin ģimene.	V+Sdsk.akuz.	Mūsu ģimenē svin Ziemassvētkus, Lieldienas, dzimšanas dienu.
	Kf	Uzaicināt, ielūgt ciemos.	F	Es ielūdzu/aicinu tevi ciemos! Ielūdzu tevi uz savu dzimšanas dienu!
		Piekrist ierasties ciemos.	F	Es atnākšu, būšu.
		Atteikties ierasties ciemos, minot vienkāršu iemeslu.	Es+Vnāk.	Es neatnākšu, jo braukšu uz laukiem. Es nebūšu, tāpēc ka...
		Atvadīties.	F	Uz redzēšanos! Visu labu!
		Pateikties par viesmīlību.	F	Paldies, bija ļoti patīkami! Bija interesanti!

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	Iaf	Stāstīt par svētku galda klāšanu.	F	labajā pusē, kreisajā pusē; uz galda
2.1. Nodarbības brīvajā laikā.	Nf	Nosaukt pulciņus, kas darbojas skolā.	F/Sģen.+Snom.	zīmēšanas pulciņš, dejošanas pulciņš, teātra studija
		Nosaukt, ko (pulciņos) dara.	Vtg.+Sakuz.	spēlēju klavieres, zīmēju dzīvniekus, taisu modeļus
	Kf	Pievērst klausītāja uzmanību.	V2imp.	Paskaties! Klausies! Redzi! Padomā!
		Apspriest, ko var darīt brīvajā laikā.	Vinf./F	Var braukt uz kino, iet uz teātri.
	Iaf	Jautāt par pulciņu nodarbības dienu un norises laiku.	F	Cikos sākas...? Cikos beidzas...? Kurās dienās tev ir nodarbības?
		Informēt par savām vēlmēm.	Vvėl.	Es gribētu iet uz mākslas studiju. Es gribētu spēlēt futbolu.
		Raksturot savas spējas un prasmes saistībā ar kādu nodarbību specifiku.	F	Es labi zīmēju. Es pareizi lasu.
	AEf	Izteikt pārsteigumu par klasesbiedra apmeklētajām nodarbībām.	V3vsk./dsk.tg.	Kāds pārsteigums! Es nezināju, ka viņi trenējas.
	INf	Iedrošināt apmeklēt ārpusklases nodarbības.	V2imp.	Ej uz zīmēšanas pulciņu!
2.2. Pie ārsta.	Kf	Lūgt palīdzību.	F	Lūdzu, palīdzi/palīdziet!
	Iaf	Noskaidrot nepieciešamo informāciju.	F	Kas tev sāp/kaiš?

3.1. Valodas konteksts	3.2.Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Informēt par savu veselības stāvokli.	F	Es esmu slims/vesels. Es jūtos slikti.
		Informēt par slimībām.	PRONpers.+sāp+Snom.	Man sāp galva. Viņam sāp zobs.
		Stāstīt par notikušo.	F	Es nokritu un sasitu galvu. Man ir klepus.
	Aef	Izteikt bažas.	F	Es uztraucos par brāli.
	INf	Ieteikt, kur meklēt palīdzību.	V2imp./F	Piezvani ārstam! Aizej pie skolas medmāsas!
3.1. Mežā, pļavā, upē, ezerā.	Nf	Nosaukt Latvijā biežāk sastopamos augus un dzīvniekus.	Snom.	pienene, liepa, ozols, zāle; lapsa, vilks, zaķis
		Nosaukt augu un dzīvnieku īpašības un pazīmes.	ADJ+Svīr./siev.	liels koks, maza lapa, zaļa zāle
			V+ADV	skrien ātri, rāpo lēni, lido augstu
		Salīdzināt dažādu augu vai dzīvnieku īpašības.	ADVsal.	Lapsa skrien ātri. Zaķis skrien ātrāk.
	Kf	Lūgt atļauju aiziet/aizbraukt.	F	Vai es drīkstu iet peldēties?
	IAf	Atbildēt par teksta sižetu.	T	
		Atbildēt, papildinot informāciju.	ADJ+Svīr./siev.vsk./dsk.	Man patīk rozes. Tās ir skaistas.
		Stāstīt par mežu.	Slok.+ir+ADV; T	Mežā ir vēsi, klusi, patīkami.
			PREP(zem)+Sdsk.	zem kokiem, zem krūmiem
			PREP(pie)+Sdsk.	pie kokiem, pie upēm
		Stāstīt, ko var darīt mežā.	V+Sakuz.	Mežā var lasīt sēnes, spēlēt paslēpes, vērot putnus

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	Aef	Atļaut/neatļaut kaut ko darīt.	F	Jā, tu drīksti. Nē, tu nedrīksti.
3.2. Kalendārs.	Nf	Nosaukt datumu.	NUMk.+Snom./lok.	pirmais janvāris/pirmajā janvārī
		Nosaukt minūšu, stundu, dienu skaitu.	NUMp.+Svīr./siev.nom.	divas dienas/divi mēneši
		Nosaukt nedēļas dienas.	ADV	pirmdien, otrdien, trešdien
	IAf	Informēt par norises laiku.	NUMk.lok.+Slok.	Maija otrajā svētdienā ir Mātes diena.
		Noskaidrot un izteikt norises iespējamību/ neiespējamību noteiktā laikā.	NUMlok. (pulksteņa laiks 1–12)	Dejošana ir četros. Vilciens pienāks astoņos vakarā. Filma nebūs astoņos.
		Pajautāt, cik ir pulkstenis.	F	Cik ir pulkstenis?
		Noskaidrot, cik (kas) notiks.	Cikos+ir+S	Cikos ir brokastis?
			Cikos+V	Cikos pienāks vilciens?
		Atbildēt, cik ir pulkstenis.	NUMnom.(pulksteņa laiks 1–12)	Pulkstenis ir seši.
		Atbildēt, cik (kas) notiks.	NUMnom.(pulksteņa laiks 1–12)lok.	(Pulksten) sešos būs filma. Sacensības sākas divos.
INf	Atgādināt par gaidāmajiem pasākumiem kādā laikā.	Vimp.; F	Atcerieties! Mums šodien četros ir koncerts.	
3.3. Zooloģiskajā dārzā.	Nf	Nosaukt un grupēt dzīvniekus.	Snom.	Vilks, lapsa, zaķis ir meža dzīvnieki. Žirafe, krokodils, lauva dzīvo Āfrikā.
		Nosaukt dzīvnieku ķermeņa daļas.	Snom.	snuķis, aste, ragi, spārni

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Nosaukt dzīvnieku raksturīgākās darbības.	V3tg.+Sakuz.	ēd banānus, dzer pienu, lec pa kokiem
		Nosaukt dzīvnieku raksturīgākās pazīmes.	Sdat./nom.; F	Zilonim ir snuķis. Kaķis ir mazs un pūkains.
		Nosaukt dzīvnieku dzīves vietas.	Slok.	Ezis dzīvo alā. Bezdelīga dzīvo ligzdā.
	IAf	Jautāt par zvērudārzu un tā apmeklējumu.	F	Vai tu biji zvērudārzā? Ko tu redzēji zvērudārzā?
		Atbildēt par zvēru dārzu un tā apmeklējumu.	Es+Vpg.	Es redzēju ziloni un mērkaķus. Es apskatīju putnus.
			Man+patika+S	Man patika putni.
	AEf	Pastāstīt, kādi dzīvnieki patīk/nepatīk.	Man+patīk	Man patīk zilonis.
		Pastāstīt par dzīvniekiem, no kā baidās.	Man+bail	Man bail no čūskas.
	INf	Ieteikt apmeklēt zvērudārzu.	Vimp.	Aizej uz zvērudārzu! Apskati mērkaķus!
		Pieņemt/nepieņemt uzaicinājumu (apmeklēt zvērudārzu).	Vimp./F	Iesim uz zvērudārzu! – Jā, iesim! – Nē, paldies, negribu.
	ITf	Veidot aprakstošas mīklas un minēt citu uzdotās mīklas.	ADJ+Snom.	Mazs pelēks dzīvnieks, dzīvo alā.
3.4. Manā pilsētā, pagastā.	Nf	Nosaukt dažādus objektus, kas atrodas apdzīvotajā vietā.	Snom.	ieļa, baznīca, pasts, slimnīca, policija
	IAf	Jautāt par objektu atrašanās vietu.	Kur ir ...?	Kur ir pietura? Kur ir parks?

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Pateikt, kurā skolas stāvā kas atrodas.	NUMk.	Sporta zāle ir pirmajā stāvā.
		Stāstīt par dažādu objektu izvietojumu telpā.	PREP(pie)+S	Pie skolas ir stadions. Zvēru dārzs ir pie ezera.
	INf	Ieteikt maršrutu, kā nokļūt līdz objektam.	Vimp.;F	Ej/ejiet pa labi, pa kreisi.
			Vimp.;F	Brauc/brauciet līdz galam!
4.1. Transports.	Nf	Nosaukt transporta līdzekļus.	Snom.	mašīna, autobuss, tramvajs, vilciens, kuģis
		Nosaukt transporta līdzekļu darbību.	S+V3	mašīna brauc, lidmašīna lido, kuģis peld
	Kf	Jautāt par dažādu transporta līdzekļu izmantošanu.	F	Vai tu esi braucis ar kuģi? Vai tu esi lidojis ar lidmašīnu?
		Iegūt informāciju par dažādu transporta līdzekļu izmantošanu.	F	Vai tu proti braukt ar velosipēdu? Vai tu brauc ar autobusu?
	IAf	Noskaidrot, ar kādiem transporta līdzekļiem var nokļūt dažādās vietās	F	Ar ko var aizbraukt uz atrakciju parku?
		Atbildēt par savu pieredzi transporta līdzekļu izmantošanā.	PRONpers.+ V	Es braucu ar divriteni. Mēs lidojam ar lidmašīnu.
			PREP(ar)+Svsk./dsk.	ar vilcienu, divriteni, lidmašīnu
			PRONpers.+prast+V	Es protu/neprotu braukt ar divriteni.
			V+ADV	Es braucu ātri, labi.
	AEf	Izteikt patiku/nepatiku (par ko).	F	Man patīk braukt ar kuģi. Man nepatīk braukt ātri.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
5.1. Profesijas.	Nf	Nosaukt dažādas profesijas.	PRON3.vsk.+V(būt)	Viņš ir skolotājs. Viņa ir pārdevēja.
		Nosaukt dažādu profesiju pārstāvju darbības.	Snom.+V	pārdevēja pārdod, skolotāja māca, celtnieks ceļ
	IAf	Jautāt par dažādām profesijām.	Ko dara+S	Ko dara ārsts? Ko dara pārdevēja?
		Atbildēt par dažādām profesijām.	Snom.+V+Sakuz.	Pārdevēja pārdod preces. Celtnieki ceļ mājas.
		Jautāt par vietām, kur strādā.	F	Kur strādā frizieris? Kur strādā ārste?
		Atbildēt par vietām, kur strādā.	Slok.	Frizieris strādā frizētavā. Ārste strādā slimnīcā.
		Stāstīt par savu vecāku profesiju un darbavietu.	T	Mana mamma ir pārdevēja. Viņa strādā veikalā.
AEf	Izteikt patīku/nepatīku par dažādām profesijām.	Man patīk/nepatīk	Man patīk/nepatīk pārdevēja profesija.	
6.1. Grāmatas, kuras lasu latviski.	IAf	Stāstīt par grāmatu, stāstu, pasaku.	PREP(par)+Svsk./dsk. akuz.;T	(Pasaka ir) par dzīvniekiem. Tur stāsta par putniem.
		Jautāt par teksta sižetu.	F	Kur notiek darbība? Ko dara? Kam ir...?
		Atbildēt par grāmatas vai stāsta sižetu.	F; T	
		Atbildēt par grāmatas, žurnāla cenu.	NUM(naudas vien.) +S	Grāmata maksā trīs latus un piecdesmit santīmus. Žurnāls maksā trīsdesmit santīmus.
		Atstāstīt lasīto, ievērojot notikumu secību.	V3pg.;T	Es lasīju par kaķi. Kaķis dzīvoja lielā mājā.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	Aef	Izteikt patīku/nepatīku par izlasīto.	Man patīk/nepatīk...	Grāmatā man patīk... Stāstā man nepatīk...
	ITf	Sacerēt komikam tekstu.	T	
6.2. Ziemassvētki. Apsveikumi svētkos.	Kf	Uzrakstīt apsveikumu pēc dotā parauga.	T	Priecīgus Ziemassvētkus!
	IAf	Jautāt par Ziemassvētku tradīcijām.	F	Ko dara Ziemassvētkos? Ko ēd Ziemassvētkos?
		Atbildēt par Ziemassvētku tradīcijām.	V3+Sakuz.;T	ēd zirņus, dzer limonādi, cep piparkūkas, rotā egli
		Jautāt par dāvanām.	PART(vai)	Vai tev uzdāvināja loto? Vai lācis bija liels?
		Atbildēt uz jautājumiem par saņemtajām dāvanām.	V+Sakuz.	uzdāvināja lelli, lāci, auto
		Stāstīt par Ziemassvētku svinēšanu savā ģimenē.	PRON+Vtg.;T	mēs dejojām, es skaitu dzejoli, dziedu
	ITf	Izteiksmīgi norunāt dzejoļus.	T	
		Iestudēt iemācītu tekstu lomās.	T	
		Iejusties kāda pasaku varoņa lomā, atveidot to.	T	

5. Ieteicamie autori un daiļdarbi lasīšanai 1.–3. klasē

Uzziņu literatūra

J. Baltvilks “Vasarā laukos”, Dz. Rinkule-Zemzare “Mazulīši”, A. Akmentiņš “Trīs brāļi”, V. Purēns “Gadu kārtām Rīga auga”.

Folklorā

Pasakas. Teikas. Mīklas.

Dzeja

Rainis, Aspazija, V. Plūdons, F. Bārda, J. Osmanis, V. Ļūdēns, M. Cielēna, J. Baltvilks, M. Čaklais, U. Auseklis, O. Vācietis.

Literārās pasakas

M. Valdbergs “Ziema mežmalā”, “Ogu groziņš”, “Cimos ejot”, “Sēņu laikā”, J. Zvirgzdiņš “Bebru atgriešanās”, “Tobiasa blēņu stāsti”, M. Stāraste “Pintiķu ciems”, “Ziemas pasaka”, Dz. Rinkule-Zemzare “Ežapuķe”, “Eglīte”, J. Baltvilks “Plīvija un citas pasakas”, “Pasaka par pasakām”.

3. KLASE

1. Starppriekšmetu saikne

Pilnīgo klausīšanās, runāšanas prasmes.
Stāsta par redzēto, dzirdēto, pārdzīvoto. Veido stāstījumu pēc plāna.
Mācās strādāt ar tekstiem. Veido priekšstatu par teksta struktūru.
Mācās noformēt vēstuli atbilstoši adresātam.
Lasa intonatīvi pareizi dažādus tekstus.
Prot pārbaudīt uzrakstīto, izmantojot mācību un uzziņu literatūru.

Mazākumtautību valoda

Ir priekšstats par informācijas avotu dažādību.
Iepazīstas ar drāmu, atšķir to no prozas un dzejas.
Raksta paziņojumu, programmu, afišu.
Atšķir literāros darbus no folkloras.
Izteiksmīgi lasa daiļliteratūras tekstus.
Novērtē savu darbu, tā rezultātu, prasmi sadarboties ar citiem.
Ir priekšstats par frazeoloģismiem.
Raksturo literāros varoņus, to rīcību, izsaka savu attieksmi.
Emocionāli reaģē uz lasīto, dzirdēto, radot paša asociācijas un zīmējumus.

Sociālās zinības

Prot pastāstīt par Latvijas galvaspilsētu, sava rajona centru, savu pilsētu vai pagastu.
Pazīst Latvijas simbolus, zina to lietojumu, zina valsts svētkus un to atzīmēšanas tradīcijas. Ir priekšstats par Latvijas kultūras vērtībām. Ir priekšstats par kultūras daudzveidību tuvākajā apkārtnē, Latvijā un citās zemēs. Apzinās ģimenes, mājas, dzimtenes nozīmi savā un citu dzīvē.
Izmanto iespējas uzzināt par sabiedriskajām norisēm tuvākajā apkārtnē un piedalīties tajās.
Ieguvis priekšstatu par jūtām (emocijām) un to nozīmi pašizpaušmē un saskarsmē ar citiem cilvēkiem. Ir priekšstats par tikumiskajām vērtībām (godīgums, čaklums, labestība, mīlestība). Mācās saskatīt saistību starp rīcību un sekām.
Mācās izteikt savu viedokli, uzklaut un respektēt cita viedokli.
Atrod un izmanto informāciju atbilstoši uzdevumam un savām interesēm. Informācijas ieguvei izmanto dažādus informācijas avotus.
Apguvis prasmi sadarboties ar vienaudžiem un pieaugušajiem, darbojoties pāri, grupā, klases kolektīvā. Ir

priekšstats par mācīšanās stilu un stratēģiju daudzveidību, ir apguvis individuālās un kooperatīvās mācīšanās pamatus.

Mācību procesā izmanto daudzveidīgas mācīšanās stratēģijas un stilus. Mācās vērtēt savu un vienaudžu mācību darbību un sasniegumus.

Dabaszinības

Mācās raksturot dabas un cilvēku mijšakarības.

Mācās lietot karti informācijas iegūšanai.

Mācās raksturot Latvijas novadus.

Mācās ievērot veselīgu dzīvesveidu un personisko higiēnu.

Stāsta par dabas skaistumu, apkārtējās vides sakārtotību.

Apzinās dabas bagātību nozīmi cilvēku dzīvē.

Iepazīstas ar Latviju kā valsti pie Baltijas jūras (Latvijas novadi, lielākās upes, ezeri, zemienes, augstienes, pilsētas, Latvijas kaimiņvalstis).

Prot iegūt informāciju par Zemi un Saules sistēmu.

Eksperimentē, pēta, izvirza hipotēzi un izdara secinājumus.

Izstrādā projektus individuāli vai lielākās un mazākās grupās, prezentē darba rezultātus.

2. Sasniedzamais rezultāts

2.1. Valodu mācīšanās kompetence	2.2. Sociokultūras kompetence
Veido un uztur dialogu. Lieto tulkojošo vārdnīcu, bērnu enciklopēdijas. Patstāvīgi lasa, saprot un izpilda mācību uzdevumus. Prot uzmanīgi klausīties. Uztver un saprot tekstu kopumā, saklausa nepieciešamo informāciju. Izmanto neverbālās saziņas stratēģijas. Prot aizpildīt pašvērtējuma anketas. Lietojot valodu ārpus skolas, pilnīgo saziņas un klausīšanās prasmes. <i>Mācās saprast tekstu (lasītu vai dzirdētu), pamatojoties uz zināmajiem vārdiem un izteikumiem.</i> <i>Mācās jautāt, lai precizētu, noskaidrotu nesaprotamo.</i>	Novēro, kā svin dažādus svētkus savā tuvākajā apkārtnē (Ziemassvētkus, Lieldienas u.tml.). Lieto pieklājības frāzes. Prot izteikt lūgumu, pieklājīgi jautāt, pārjautāt, lūgt paskaidrot. Piedāvā klasesbiedriem savu palīdzību mācību situācijās. Saskata, ka dažādām tautām ir atšķirīga izpratne par cilvēkiem, kas veido ģimeni. Saista savu radošo darbību ar lasīto, dzirdēto. Veic mācību uzdevumus mazās grupās. <i>Lasa un klausās latviešu autoru bērnu dzeju un prozu.</i> <i>Skatās animācijas un mākslas filmas bērniem latviešu valodā.</i>

2.1. Valodu mācīšanās kompetence	2.2. Sociokultūras kompetence
<i>Mācās izmantot pārskatīšanas stratēģiju lasīšanā.</i> <i>Mācās atrast kļūdas savos rakstu darbos.</i>	<i>Mācās taktiski izteikt savu attieksmi pret lietām, notikumiem, rīcību u.c.</i> <i>Mācās saskatīt kultūru daudzveidību savā tuvākajā apkārtnē.</i> <i>Mācās salīdzināt dažādu tautu svētku svinēšanas tradīcijas.</i> <i>Mācās piedāvāt un lūgt palīdzību mācību un sadzīves situācijās.</i> <i>Mācās veikt mācību uzdevumus grupās.</i>

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Klausīšanās un runāšana: Klausoties saprot dabiskā tempā izpildītu tekstu. Valodu lieto mācību un sadzīves situācijās. Saklausa un nosauc priekšmetus, objektus, parādības un to darbības, vietas, valstis, pilsētas, kurās bijis, datumu (dienu, mēnesi), pasākumus un to norises laiku. Savstarpēji sadarbojoties, uzmanīgi klausās, jautā, izrāda interesi un atbild uz jautājumiem par sevi, pašsajūtu, ģimeni, sasniegumiem, ikdienu. Atstāsta redzēto, piedzīvoto, notikušo. Stāsta par svētkiem, to svinēšanu, dāvanām u.c. Saklausa un izsaka pamatojumus un paskaidrojumus, pavēles un rīkojumus. Uzklausa citu domas, izsaka un pamato savas domas par lasīto, redzēto, notikušo, par literāra darba tēliem. Saklausa un izsaka interesi, prieku, vēlēšanos. <i>Mācās saklausīt un izprast dialogu.</i> <i>Mācās saklausīt, jautāt un atbildēt par pulksteņa laiku.</i> <i>Mācās saklausīt un raksturot darbības vietu, dzīvniekus, viņu uzvedību, savu apkārtni.</i> <i>Mācās saklausīt un izteikt sajūsmu, nodomu, nožēlu, neapmierinātību, attieksmi.</i> <i>Mācās novērtēt.</i> Lasīšana un rakstīšana Lasa un saprot vienkāršus informatīvus tekstus. Lasa raiti. Lasa tekstu lomās.	Nosauc personas vārdu un uzvārdu datīvā (KAM?). Lieto teikumos lietvārdu datīva formā (objekta datīvs) savienojumos ar III personas darbības vārdiem (piem., <i>patīk, garšo, vajag</i>). Saprot lietvārdu, kas darināti ar izskaņām <i>-ītis/-īte, -iņš/-iņa, -ēns</i>, nozīmes. <i>Lieto prievārdus no, pirms, pēc, uz</i> (ar Sakuz.), <i>gar, pa, līdz savienojumos ar lietvārdu vienskaitlī un prievārdus uz, no, par, gar, pa, pirms, pēc, līdz savienojumos ar lietvārdu daudzskaitlī.</i> <i>Saskaņo īpašības vārdu ar lietvārdu akuzatīvā (KĀDU?/KĀDUS?/KĀDAS?).</i> Jautājumos un atbildēs lieto I un II personas darbības vārdus daudzskaitļa tagadnē. <i>Lieto darbības vārdu būt visās tagadnes un pagātnes personu formās.</i> <i>Saprot un lieto pavēles izteiksmes III personas formu.</i> Jautājumos un atbildēs lieto personas vietniekvārdu savienojumā ar darbības vārdu daudzskaitļa I un II personas formā. <i>Lieto pamata skaitļa vārdus (1 – 1000) savienojumā ar lietvārdu vīriešu un sieviešu dzimtes akuzatīvā.</i> Lieto kārtas skaitļus (1. – 100.) savienojumā ar lietvārdu nominatīvā un lokatīvā. Nosauc pulksteņa laiku: stundas, pusstundas, <i>bez</i> (cik minūtēm stunda), <i>pāri</i> (cik minūtes stundai), <i>no – līdz</i> (ar pilnām stundām). <i>Teikumos lieto personu vietniekvārdus daudzskaitļa I un II personā.</i> Lieto piederības vietniekvārdus <i>mans, mana, mani, manas</i> savienojumos ar lietvārdiem akuzatīvā un lokatīvā. Lieto atsevišķus lietvārdu savienojumus piederības (piederības ģenitīva) nozīmē. Mācās lietot teikumos pārejošos darbības vārdus savienojumos ar lietvārdiem akuzatīvā.

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Lasa un atbild uz vienkāršiem, detalizētiem jautājumiem. Nosaka teksta tematiku. Var izsekot īsām, vienkāršām instrukcijām, norādēm. Tekstā atrod un saprot salīdzinājumus. Rakstiski atbild uz jautājumiem par sevi, vecumu, ģimeni, sasniegumiem. Raksta par svētkiem, dāvanām, īsi apraksta redzēto, piedzīvoto, notikušo. Raksta ielūgumu uz pasākumu, tekstu afišai. <i>Mācās variēt lasīšanas ātrumu, piemērojot to dažādiem mērķiem.</i> <i>Mācās atrast informāciju dažādos vienkāršos informācijas avotos.</i> <i>Mācās lietot teksta pārskatīšanas stratēģiju.</i> <i>Mācās īsi uzrakstīt instrukcijas, kā rīkoties, ko darīt.</i> <i>Mācās papildināt tekstu.</i>	Mācās lietot darbības vārdus nākotnes formā. Mācās lietot darbības vārdu būt visās nākotnes personu formās. Mācās lietot darbības vārdus vajadzības izteiksmē. Mācās lietot nelokāmos skaitļa vārdus savienojumos ar lietvārdu. <i>Mācās izteikt pazīstamākos pulksteņa laika vienību lietojuma modeļus (CIK?/CIKOS?/NO CIKIEM LĪDZ CIKIEM?).</i>

3. Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
1.1. Ģimenes ikdiena.	Nf	Nosaukt ģimenes locekļus mīļvārdiņos.	S(-uks,-iņš)	vectētiņš, māmiņa, brāļuks
		Nosaukt, kādi darbi jādara mājās.	Vvaj.+Vinf.	jāgatavo ēst, jāizved pastaigāties suns
		Nosaukt, kādi darbi jādara mājās.	Vvaj.+Snom.	jāmazgā trauki, jāaplaista puķes, jāmizo kartupeļi
		Pazīt un nosaukt pulksteņa laiku.	NUM(stundas/pusstundas/bez/pāri 1–12)	Pulkstenis ir divi, pustrīs, bez desmit četri
	IAf	Jautāt par klasesbiedru ģimenes ikdienu.	F	Kad tu...? Cikos sākas... ? Vai tu septiņos vēl guli?

3.1. Valodas konteksts	3.2.Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Atbildēt par pulksteņa laiku.	NUM(stundas/pusstundas/bez/pāri 1–12).	Tagad ir deviņi. Piecas pāri deviņiem. Bez piecām deviņi.
		Salīdzināt iegūto informāciju.	T	
		Stāstīt par saviem pienākumiem mājās.	Vvaj.(atsevišķās lietojuma formās); T	jāmazgā trauki, jāsaklāj gulta, jātīra istaba, jāaplej puķes
		Stāstīt par savu un mājinieku ikdienu.	Snom.+Vtg.+Sakuz.; T	ģimene skatās televizoru, brālis spēlē datorspēles
			ADV/S	no rīta, vakarā, vispirms, pēc tam,
			PREP(no, līdz)	no vieniem līdz diviem
		Stāstīt, ko dara brīvajā laikā.	PRONpers.+Vtg.	Es spēlēju datorspēles un braucu ar skrituļslidām.
	AEf	Izrādīt interesi jautājot.	PRONjaut.; ADV	Ko? Kas? Cikos? Kad?
		Izrādīt patiku/nepatiku par ikdienas notikumiem ģimenē.	F	Man patīk/patika tas, ka...
1.2. Ēdieni.	Nf	Nosaukt produktu un ēdienu nosaukumus.	S/F	kotletes, skābeņu zupa, makaroni ar mērci
	IAf	Stāstīt par savu ēdienkarti.	Es ēdu/dzeru+ Sakuz.	brokastīs es ēdu olu un dzeru tēju,
		Pastāstīt, kādu ēdienu prot pagatavot.	Vtg.+Sakuz.	nogriežu desu, apsmērēju maizi, izcepu olas
		Jautāt par produktu cenu.	F	Cik maksā...?
		Atbildēt par ēdienu cenu.	NUM (naudas vienības)	Pica maksā 20 santīmu.
		Pasūtīt ēdienu.	F/Sakuz.	Man, lūdzu, makaronu zupu, fiļ kartupeļus un salātus.

3.1. Valodas konteksts	3.2.Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	AEf	Novērtēt ēdienu garšu.	PRONpers.+garšo/ negaršo+Snom.	Man garšo čipsi.
		Pateikt, kas kam garšo/ negaršo.	Sdat.+V garšo/negaršo+Snom	Tēvam garšo (skābeņu) zupa.
		Izteikt sajūsmu par ēdienu garšu.	I(cik)	Cik garšīga zupa!
		Izteikt neapmierinātību ar ēdienu garšu.	F	Sula ir silta. Čipsi ir sāļi.
1.3. Dzimšanas diena un vārda diena.	Nf	Nosaukt dzimšanas dienas un vārda dienas datumu.	NUMlok.	Tētīm dzimšanas diena ir 21.novembrī. Es esmu dzimis...
		Nosaukt cilvēka vecumu.	Sdat.+ir+NUM	Tēvam ir 35 gadi.
			F	Tētis ir 35 gadus vecs.
	Kf	Ielūgt ciemos.	F	Ielūdzu tevi uz savu dzimšanas dienu.
		Pateikties par ielūgumu.	F	Paldies par ielūgumu. Es būšu/diemžēl nebūšu...
		Pateikties.	F	Paldies par tik jauku dāvanu! Liels paldies!
		Uzrakstīt apsveikumu.	T	Apsveicu Tevi/Jūs dzimšanas dienā. Novēlu Tev/Jums ... Lai Tev/Jums...!
	IAf	Stāstīt par gatavošanos svētkiem.	Vtg.+Sakuz.	es klāju galdu, mamma cep torti, brālis klāj galdu
		Pastāstīt par dāvanām svētkos.	PRONpers.+uzdāvināja +Sakuz.	Man uzdāvināja divriteni.

3.1. Valodas konteksts	3.2.Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
			Sdat.+uzdāvināt+ Sakuz.	Tētīm uzdāvināja grāmatu.
	AEf	Izteikt prieku, patiku.	I(ai/vai/cik)	Cik skaista lelle! Vai, cik garšīgas...
		Izteikt vēlēšanos.	F	Es gribu/gribētu, lai man uzdāvina...
		Paust pārsteigumu.	F	Tev uzdāvināja divriteni!
2.1. Ekskursijas.	Nf	Nosaukt apmeklētās vietas, pilsētas, valstis	S	Kurzeme, Daugavpils, Igaunija, Krievija
	IAf	Stāstīt par ekskursijā redzēto.	F	Tur es redzēju ... Mēs bijām/apskatījām/apmeklējām...
		Jautāt par ekskursijā redzēto.	PRONjaut.; PART(vai); ADV	Ko tu redzēji...? Vai tu redzēji...? Kad tu biji ekskursijā?
		Atbildēt uz jautājumiem par ekskursijā redzēto.	F	
	AEf	Izteikt nodomu.	Es gribu+Vinf.	Es gribu aizbraukt uz.../apskatīt/dzirdēt...
		Izteikt patiku/nepatiku par redzēto.	F	Man ļoti patika Cesvaines pils. Man nepatika osta.
2.2. Rīcība nelaimes gadījumos.	Nf	Nosaukt ķermeņa daļas.	S	pēda, papēdis, ceļgals, elkonis
	Kf	Lūgt palīdzību.	F	Lūdzu, palīdziet man... Es pats to neprotu/nevaru izdarīt.

3.1. Valodas konteksts	3.2.Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Apvaicāties par pašsajūtu, veselību.	F	Kā tu jūties? Kas tev kaiš? Vai tu jūties labāk?
		Atbildēt par pašsajūtu vai notikušo.	F	Es jūtos slikti. Es sasitu roku.
	Aef	Izteikt nožēlu.	F	Man (ļoti) žēl!
	Inf	Ieteikt, kā rīkoties konkrētajā situācijā.	Vvaj.+Snom.	jānotīra brūce, jāapsien roka, jālieto zāles
		Pavēlēt, kā rīkoties konkrētajā situācijā.	Vimp.	Pagaidi! Nekusties! Piezvani ātrajai palīdzībai!
		Paskaidrot, kāpēc drīkst/nedrīkst ko darīt.	F	Nedrīkst peldēt aiz bojas, jo ...
3.1. Mājdzīvnieki, mājlopi un to mazuļi.	Nf	Nosaukt mājdzīvniekus un mājlopus, to mazuļus.	S/Sdem.	cūciņa, kaķītis, sunītis
		Izteikt piederību.	Sģen.+Snom.	Natašas kaķis, Pētera suns
			PRON+Ssiev./vīr. nom./akuz./lok.	Mans/tavs suns. Manu/tavu suni. Mūsu mājā.
			Ndat.+bija/ir/būs	Man ir kaķis. Kārlim ir suns.
	IAf	Raksturot dzīvniekus, viņu uzvedību.	S+ir+ADJ	Lapsa ir viltīga.
		Stāstīt, kā jārūpējas par mājdzīvniekiem.	Vvaj.+Snom.; T	jābaro kaķis, jātīra būris Katru rītu man jāiet uz veikalu.
		Stāstīt, kādu labumu dzīvnieki dod cilvēkam.	S+V3tg.+Sakuz.; T	Govs dod pienu. Cūka dod gaļu.
	Aef	Izteikt patiku/nepatiku, pamatojot savu viedokli.	Man patīk/nepatīk ..., jo+(TD)	Man patīk jērs, jo viņš ir mazs un mīksts.

3.1. Valodas konteksts	3.2.Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	Inf	Brīdināt, ko drīkst/nedrīkst darīt.	Vimp.	Pabaro kāmi! Nekaitini suni!
			F	Nedrīkst dot sunim vistas kaulu.
3.2. Darbs dārzā.	Nf	Nosaukt dārzā veicamos darbus.	Es+V	es stādu, laistu, ravēju, roku
			Vvaj.+Snom.	jāstāda puķes, jāaudzē tomāti, jārok zeme
	IAf	Stāstīt par savu dārzu.	ir+Snom.	(Dārzā) ir rabarberi, ērkšķogas, puķes.
			nav+Sģen.	nav zemeņu, koku, krūmu
		Aprakstīt augus.	ADJ+Svīr./siev. vsk./dsk.nom.	vecas ābeles, saldi āboli, sarkanas tulpes
Aprakstīt dārza iekārtojumu.	PREP(gar/pie/zem)	gar žogu, pie mājas, zem ābeles		
4.1. Interesantākie TV raidījumi.	Nf	Nosaukt raidījumus TV programmā.	F; S	bērnu raidījums, animācijas filma, koncerts
		Nosaukt TV raidījuma sākuma laiku.	NUM(stundas/pusstundas/bez/pāri 1 – 12)	Divos. Puspiecos. Piecpadsmit pāri sešiem.
				Filma sākas bez piecpadsmit sešos.
	Kf	Ieteikt citiem noskatīties kādu raidījumu vai filmu.	F	Es ieteiktu noskatīties... Šis raidījums ir par...
	IAf	Jautāt par pulksteņa laiku.	ADV	Cik ir pulkstenis?
		Atbildēt par pulksteņa laiku.	NUM(stundas/pusstundas/bez/pāri 1– 12)	Tagad ir deviņi. Piecas pāri deviņiem.
Stāstīt, par ko ir TV raidījumā.		F; T	Tas/tā ir par... Šajā filmā ir par... Raidījumā piedalās...	

3.1. Valodas konteksts	3.2.Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	AEf	Apspriest TV programmu.	T	
		Izteikt savas domas par raidījumiem TV programmā.	F; Sģen.; T	daudz bērnu raidījumu, maz filmu
		Jautāt par noteiktas attieksmes iemesliem.	F	Kāpēc patīk/nepatīk?
5.1. Mācību stundas un starpbrīži skolā.	Nf	Nosaukt stundu sarakstu.	NUMk.+Snom.(1–100)	Piektā stunda ir mūzika.
		Nosaukt vietu pēc kārtas.	NUMk.+Slok.(1–100)	Es sēžu pirmajā solā.
	IAf	Stāstīt, ko dara katrā stundā.	PRONpers.+V1,2dsk. +Vtg.; T	Mēs skrienam, peldam, lasām. Jūs skrienat, peldat, lasāt.
		Jautāt par sasniegumiem.	F	Vai tu proti/varī/māki...
		Stāstīt par saviem un citu sasniegumiem.	PRONpers.+prast/varēt/zināt/gribēt	Es protu braukt ar skrituļdēli. Tu jau zini dzejoli.
ITf	Izveidot kādam lit. tēlam/dzīvniekam viņa mācību stundu sarakstu.	Snom.(-šana)	peļu ķeršana, nagu asināšana	
6.1. Grāmatu pasaule. 6.2. Animācijas filmas.	Kf	Ieteikt izlasīt grāmatu, žurnālu, noskatīties filmu.	F; T	Izlasi šo grāmatu! Tu vari lasīt...
	IAf	Stāstīt, kāda ir mīļākā grāmata, animācijas filma.	T	
		Stāstīt par grāmatām, kuras lasa. Stāstīt par filmām, kuras patīk.	F; T	Grāmatā ir stāstīts par...
	AEf	Jautāt par noteiktas attieksmes iemesliem.	F	Kāpēc patīk/nepatīk?

3.1. Valodas konteksts	3.2.Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Izteikt patiku/nepatiku par izlasīto.	F; T	Man patīk/nepatīk grāmatas par...
	ITf	Izdomāt tekstam, filmai papildinājumu (sākumu, vidu, nobeigumu).	T	
		Runāt mēles mežģus.	T	
6.3. Kultūras notikumi skolā un klasē.	Nf	Nosaukt pasākumus klasē, skolā.	S; F	koncerts, viktorīna, konkurss, klases vakars
	IAf	Stāstīt par kādu kultūras pasākumu klasē, skolā.	T	notiek bērnu svētki, piedalās 3.klases skolēni, organizē sporta skola
		Stāstīt par kultūras pasākuma apmeklējumu.	Es+Vtg./pg./nāk.	Šodien eju/vakar gāju/rīt iešu uz kino. Es redzēju labu filmu.
	AEf	Izteikt nodomu.	PRONpers.+gribu	Es gribu iet uz kino.
	ITf	Ielūgt uz klases/skolas pasākumu.	F	Ielūdzam visus uz... Visi tiek aicināti uz...
		Uzrakstīt tekstu klases pasākuma afīšai.	T	
6.4. Lieldienas.	Nf	Nosaukt, kad svin Lieldienas.	F	Lieldienas mēs svinam 5. aprīlī.
	IAf	Stāstīt, kā ģimene svin Lieldienas.	Vtg.+Sakuz.; T	klājam galdu, krāsojam olas, cepam pīrāgus

5. Ieteicamie autori un daiļdarbi lasīšanai 1.–3. klasē

Uzziņu literatūra

J. Baltvilks “Vasarā laukos”, Dz. Rinkule-Zemzare “Mazulīši”, A. Akmentiņš “Trīs brāļi”, V. Purēns “Gadu kārtām Rīga auga”.

Folklorā

Pasakas. Teikas. Mīklas.

Dzeja

Rainis, Aspazija, V. Plūdons, F. Bārda, J. Osmanis, V. Ļūdēns, M. Cielēna, J. Baltvilks, M. Čaklais, U. Auseklis, O. Vācietis.

Literārās pasakas

M. Valdbergs “Ziema mežmalā”, “Ogu groziņš”, “Cimos ejot”, “Sēņu laikā”, J. Zvirgzdiņš “Bebru atgriešanās”, “Tobiasa blēņu stāsti”, M. Stāraste “Pintiķu ciems”, “Ziemas pasaka”, Dz. Rinkule-Zemzare “Ežapuķe”, “Eglīte”, J. Baltvilks “Plīvija un citas pasakas”, “Pasaka par pasakām”.

4. KLASE

1. Starppriekšmetu saikne

Veido tekstu dialogu pēc parauga.
Pēc nosaukuma prognozē teksta saturu.
Pilnīgo prasmi mutvārdos un rakstveidā atstāstīt tekstu.
Mācās rakstos atveidot tiešo runu.
Rodas priekšstats par valodu daudzveidību.
Mācās sastādīt balsta konspektu.
Pilnīgo priekšstatu par valodas kultūru.

Mazākumtautību valoda

Mācās prognozēt daiļdarba saturu pēc attiecīgā virsraksta.
Mācās sastādīt daiļdarba plānu stāstīšanai.
Atpazīst un raksturo folkloras žanus – mīklas, sakāmvārdus, parunas, pasakas.
Salīdzina stāstu un pasaku, nosauc kopīgās un atšķirīgās pazīmes.
Mācās izteiksmīgi lasīt.

Literatūra

Prot pastāstīt par dažiem Latvijas novadiem.
Izprot Latvijas valsts simbolus kā saikni starp nācijas pagātni un tagadni.
Mācās respektēt citu kultūru izpausmes (apģērbi, rituāli u.c.). Mācās saskatīt ģimeni kā vērtību (ģimeņu daudzveidība, atbalsts u.c.).

Sociālās zinības

Ir pozitīva attieksme pret pamatvērtībām (daba, dzīvība, darbs, cilvēciskums).
Mācās pamatot savas rīcības motīvus. Mācās paredzēt savas rīcības sekas un veikt tikumisku izvēli. Mācās respektēt citu vajadzības.
Mācās izvīrīt mērķus. Apzinās dažādu informācijas avotu izmantošanu saistībā ar konkrētu uzdevumu.
Nostiprina daudzveidīgas mācīšanās stratēģijas.
Prot vērtēt savus mācību sasniegumus.

Dabaszinības

Mācās raksturot dabas ietekmi uz dzīvo un nedzīvo dabu.

Mācās patstāvīgi veikt novērojumus, eksperimentus, izvirzīt hipotēzi, izdarīt secinājumus un tos argumentēt, pastāsta par tiem klasesbiedriem.

Mācās izmantot globusu informācijas iegūšanai.

Iepazīstas ar zemeslodi, tās dabu (kontinenti, okeāni, klimatiskās joslas un to iemītnieki).

Izstrādā projektus individuāli vai grupās, prezentē tos klasesbiedriem.

Prot salīdzināt planētas pēc to attāluma no Saules un apstākļiem uz tām.

Saskata un motivēti pastāsta par vides piesārņojumu un tā iemesliem.

Prot saskatīt dabas skaistumu un sakoptību, ar dažādiem izteiksmes līdzekļiem to pauž klasesbiedriem.

Veic darba pašvērtējumu, salīdzina savus sasniegumus ar iepriekšējiem, mācās saskatīt savu mācību, praktiskās darbošanās un sadarbības izaugsmi.

Apgūst mācību un pētnieciskā darba prasmes.

Attīsta prasmi apkopot informāciju tabulās, zīmējumos, diagrammās un salīdzināt to, lai veidotu pamatotus spriedumus.

2. Sasniedzamais rezultāts

2.1. Sociokultūras kompetence	2.2. Valodu mācīšanās kompetence
Saskata raksturīgas kultūras iezīmes ikdienā. Ir lasījis latviešu tautas pasakas, salīdzina tās ar cittautu pasakām. Ir iepazinis latviešu autoru bērnu dzeju un prozu. Izsaka savu patiku vai nepatiku. <i>Interesējas, lasa un klausās latviešu autoru bērnu dzeju un prozu.</i> <i>Iepazīst vēstītājfolkloru (pasakas).</i> <i>Mācās iejusties literāra tēla lomā, iestudējot ludziņu bērniem.</i> <i>Skatās animācijas un mākslas filmas bērniem latviešu valodā.</i> <i>Mācās salīdzināt dažādu tautu svētkus un tradīcijas.</i>	<i>Mācās izmantot bilingvālajās mācībās apgūto vārdu krājumu.</i> <i>Mācās saprast tekstu (rakstītu vai dzirdētu), izmantojot situācijas kontekstu, zināmo leksiku, vizuālo informāciju, savu pieredzi.</i> Turpina pilnīgot caurskatīšanas un pārskatīšanas stratēģiju izmantošanu lasīšanā. <i>Turpina pilnīgot apgūtās klausīšanās stratēģijas.</i> <i>Mācās izmantot uzziņu literatūru, veicot grupu un pāru darbus, veicot individuālus uzdevumus.</i> Prot aizpildīt tabulas pēc teksta lasīšanas. <i>Mācās izmantot citus cilvēkus informācijas ieguvei.</i>
2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Klausīšanas un runāšana <i>Klausoties skolēns uztver un saprot dabiskā tempā izpildītu monologu un</i>	Teikumos lieto III deklinācijas lietvārdus vienskaitļa un daudzskaitļa nominatīvā. Lieto VI deklinācijas lietvārdus vienskaitļa un daudzskaitļa nominatīvā.

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
<i>dialogu. Runā valodu lieto mācību un sadzīves situācijās, ko nosaka tēmas un valodas lietošanas konteksts, kas pamatots ar skolēna vajadzībām un interesēm.</i> <i>Uztver un saprot, un nosauc priekšmetus, objektus, parādības, to daudzumu, dažādas darbības, profesijas un to pārstāvju veiktās darbības, nosauc pulksteņa laiku.</i> Uztver, saprot un raksturo darbības vietu, dzīvniekus, viņu uzvedību, savu apkārtni, objektus, priekšmetus. Uztver, saprot teksta sižetu, varoņu aprakstus, atbild uz jautājumiem par teksta sižetu, varoņiem. Savstarpēji sadarbojoties, uztver un saprot, uzdod jautājumus un atbild par savām interesēm, vaļasprieku, brīvdienām, profesijām, nozīmīgākajiem objektiem tuvākajā apkārtnē. Sadarbojoties uzklausa, saprot izsaka pamudinājumu sazināties, uzaicinājumu, norādījumus (spēles noteikumus un gaitu), izsaka lūgumu paskaidrot, pasniegt/ nolikt/ pagatavot, pastāsta, ko darīt, kā rīkoties. Uztver, saprot un izsaka sajūsmu, nodomu, nožēlu, izsaka savu viedokli, pauž attieksmi. Papildina stāstus, pasakas. Piedaloties lomu spēlēs, atveido lomas. <i>Mācās uztvert un saprast dialogus, lomu spēles.</i> <i>Mācās saklausīt un izprast vērtējumu, attieksmi un tās pamatojumu.</i> <i>Mācās atstāstīt tekstus, sacerēt īsas pasakas.</i> <i>Mācās veidot interviju: uzsākt, pabeigt sarunu, stādīties priekšā, uzrunāt.</i> <i>Mācās, atstāstot sižetu, ievērot notikumu secību.</i> <i>Mācās salīdzināt dažādas parādības, iegūto informāciju par notikumiem, .</i> <i>Mācās sacerēt tekstu pēc analogijas.</i> Lasīšana un rakstīšana Lasot atrod un saprot nepieciešamo informāciju, atrod atbildes uz dažādiem jautājumiem. Lasa dialogu, nezaudējot jēgu vairāku runātāju teiktajā. Īsi uzraksta, kā rīkoties, ko darīt. Raksta par sevi, savām spējām, prasmēm, dažādiem notikumiem, izlasīto. <i>Mācās atrast būtisko garākos tekstos.</i> <i>Mācās lasīt izteikmīgi.</i>	Nosauc vietvārdus nominatīva un lokatīva formā; zina to pareizrakstību. Norādot uz adresātu, nosauc lietvārdu vienskaitļa un daudzskaitļa datīva formā. Lieto prievārdus <i>aiz, virs, zem</i> savienojumos ar lietvārdu vienskaitlī un daudzskaitlī. Lieto īpašības vārdus savienojumos ar I – V deklinācijas lietvārdiem vienskaitļa un daudzskaitļa ģenitīvā, datīvā, lokatīvā. Veido īpašības vārdiem salīdzināmās pakāpes. <i>Lieto darbības vārdus vienkāršajā nākotnē visās personu formās.</i> <i>Lieto darbības vārdu būt visās tagadnes, pagātnes un nākotnes personu formās.</i> Lieto pamata skaitļa vārdus 1 – 1000 savienojumā ar lietvārdu vīriešu un sieviešu dzimtē visās locījumu formās. Ar skaitļa vārdiem izsaka naudas vienību daudzumu latos un santīmos dažādās locījumu formās. Nosauc datumu savienojumā ar mēneša nosaukumu datīvā un akuzatīvā (savienojumos ar prievārdiem <i>no, līdz</i>). Nosauc gadaskaitļus nominatīvā. Nosauc pulksteņa laiku: <i>no – līdz</i> (ar dažādām pulksteņa laika vienībām), <i>ap</i> (cikiem), <i>pēc</i> (cikiem). <i>Ar skaitļa vārda, lietvārda un īpašības vārda savienojumiem izsaka dažādus mērus: lielumu, garumu, augstumu, smagumu u.c.</i> <i>Norāda uz objektiem, lietojot norādāmos vietniekvārdus šis, šī vienskaitlī un daudzskaitlī.</i> Vienkāršā teikumā prot lietot pieturzīmes atbilstoši izteikuma mērķim. <i>Pilnīgo savu izrunu.</i> <i>Mācās ievērot svarīgākās pareizrūnas normas.</i> <i>Saskaņo vārdus teikumā un izprot teikuma veidošanas principus.</i> <i>Apgūst dažādu vārdu darināšanas paņēmienus.</i> <i>Mācās atšķirt sieviešu dzimtes VI deklinācijas lietvārdus no vīriešu dzimtes I deklinācijas lietvārdiem.</i> <i>Lieto atsevišķus lietvārdu savienojumus piederības (piederības ģenitīva) nozīmē.</i> Mācās ievērot līdzskaņu mijas lietojumu II, V un VI deklinācijas lietvārdiem ģenitīvā.

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
<i>Mācās aprakstīt darbības vietu, dzīvniekus, viņu uzvedību, savu apkārtni, objektus, priekšmetus.</i> <i>Mācās radoši turpināt, paplašināt tekstus.</i> <i>Mācās rakstīt īsas vēstules, radošos darbus (īsas pasakas).</i>	Lieto atsevišķās frāzēs īpašības vārdus savienojumos ar III un VI deklinācijas lietvārdiem vīriešu un sieviešu dzimtes vienskaitļa un daudzskaitļa ģenitīva, datīva un lokatīva formā. Saprot un mācās lietot atgriezeniskos darbības vārdus tagadnes vienskaitļa I personā. Apgūst ar priedēkļiem atvasinātu darbības vārdu nozīmju atšķirības no bezpriedēkļu darbības vārdu nozīmēm. <i>Mācās lietot kārtas skaitļa vārdus 1 – 100 savienojumos ar lietvārdu vīriešu un sieviešu dzimtē.</i>

3. Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
1.1. Ģimenes atpūta, kopīgās intereses.	Nf	Nosaukt pulksteņa laiku.	NUMlok.(pulksteņa laiki)	Cikos? – Vienos, divos...
		Nosaukt, ko dara brīvajā laikā.	Vtg./nāk.	es braucu/braukšu, lasu/lasīšu
			Vatgr.1.vsk.tg.	es piedalos/pastaigājos
	Kf	Uzrunāt intervējamo.	F	Vai tu/jūs varētu sniegt interviju?
		Pateikties par intervijas sniegšanu.	F	Paldies par interviju! Paldies par atvēlēto laiku!
	IAf	Veidot jautājumus intervijai par brīvā laika pavadīšanu.	PRONjaut.	Ko tu dari? Kā tu pavadī brīvo laiku?
		Stāstīt, ko ģimene dara brīvajā laikā.	PRONpers.+V; T	Mēs atpūšamies, skatāmies TV, spēlējam galda spēles.
			NUM(no/līdz – pulksteņa laiki)	no vieniem līdz trijiem
Atbildēt, ko dara brīvdienās.		Vtg.	Brīvdienās es lasu, apciemoju vecmāmiņu, slidoju.	

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	AEf	Izteikt viedokli par brīvā laika pavadīšanas veidiem.	F	Tu (ne)interesanti pavadī brīvo laiku. Man nav brīvā laika. Man ir daudz brīvā laika.
		Paust attieksmi par brīvā laika pavadīšanu.	F	Es labprāt eju makšķerēt. Man patīk lasīt grāmatas.
1.2. Virtuvē.	Nf	Nosaukt ēdienus.	Snom.+PREP(ar/bez)+S	zirņi ar speķi, kartupeļi ar mērci
		Nosaukt galda piederumus.	Sģen.+Snom.	kafijas tasīte, cukura trauks
		Nosaukt lietu daudzumu.	NUMp.(1–1000)+Ssiev./vīr. – visās locījumu formās	trīs dakšiņas, desmit šķīvji
		Nosaukt produktu daudzumu.	NUMp.(1–1000) +Ssiev./vīr.+Sģen.	divas karotes cukura, piecas glāzes piena
	Kf	Lūgt ko pasniegt/nolikt/ pagatavot.	F	Padod, Jūrī, lūdzu, man sviestu! Lūdzu izvāri olu!
		Precizēt, ko pasniegt/nolikt/pagatavot.	F	Kādu maizi? Balto vai rupjo? Ko tev pagatavot?
	IAf	Jautāt, kā pareizi klāj galdu.	PRONjaut.	Kur liek nazi un dakšiņu?
		Stāstīt, kā klāj galdu.	T	Uz galda liek šķīvjus un krūzītes.
		Pateikt, ko ēdīs.	Vtg./nāk. (visās p.)+Sakuz.	Es ēdu/ēdīšu kūkas.
		Stāstīt par ēdienu pagatavošanu.	Sdat.+Vtg.	Saldajam ēdienam vajag kanēli.
			Vtg./pg.	Es vāru kartupeļus. Vakar es vārīju zupu.
			S6vsk./dsk.	Stāvēt pie plīts. Vārīt uz uguns. Sildīt cepeškrāsnī.
		Sdat.+Vvaj.	Zupai jāpieliek sāls.	

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
			Vvaj.+Snom.	jānotīra kartupeļi, jāsagriež gaļa
			NUMp.+Sakuz./nom. +Sģen.	sešas karotes cukura, vienu glāzi piena
		Stāstīt, ko dara virtuvē pirms/pēc ēdienreizēm.	PREP(pirms/pēc)	pirms pusdienām klāj galdu, pēc brokastīm novāc traukus
	Inf	Aicināt pie galda.	F	Lūdzu, nāciet ēst! Lūdzu, sēdieties pie galda!
		Izteikt norādījumus pie galda.	F	Uzmanies, karsts! Nesteidzies! Ēd lēnām!
2.1. Brīvais laiks kopā ar draugiem.	Nf	Nosaukt spēles, ko spēlē kopā ar draugiem.	Svsk./dsk.	datorspēles, futbols, šahs, tautasbumba
		Nosaukt, ko dara kopā ar draugiem brīvajā laikā.	Vtg.	braucam ar skrejriteņiem, spēlējam tautasbumbu
		Nosaukt ar kolekcionēšanu saistītās darbības.	Vtg. (visās personās)+Sakuz.	krāju pastmarkas, mainu uzlīmes
	IAf	Jautāt par brīvā laika pavadīšanu.		Ko tu dari pēc stundām? Kur tu biji brīvlaikā?
		Jautāt par kolekcionēšanu.	PRONjaut./F	Vai varam samainīt ...? Ko tu krāj/kolekcionē?
	AEf	Izteikt viedokli par kolekcionēšanu un citiem brīvā laika pavadīšanas veidiem.	F	Krāt uzlīmes ir interesanti. Man patīk braukt ar skrituļslidām.
2.2. Ekskursija pa tuvāko apkārtni.	Nf	Nosaukt dabas objektus.	PRONnor.+ir+Ssiev./vīr.	Šis ir kalns, bet tā ir Lorupes grava.
		Nosaukt objektus pilsētā.	Sģen.+Snom.(atsev.f.)	grāmatu veikals, mūzikas skola, kultūras nams

3.1. Valodas konteksts	3.2.Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	IAf	Informēt par ekskursijas norises laiku.	PREP(pirms/pēc)	pirms stundām/pēc ceturtais stundas
			NUM(pulksteņa laiki)	Ekskursija ir septiņos.
		Informēt par objektiem, gar kuriem iet.	PREP(gar)vsk./dsk.	gar upi/pili/mājām
			F	Kreisajā pusē ir upe. Mēs ejam pa kreisi.
		Jautāt par nozīmīgākajām vietām pilsētā, apkārtnē.	F	Kur atrodas Turaidas pils? Cik augsta ir pils?
		Stāstīt par nozīmīgākajām vietām apkārtnē.	PREP(aiz/pie); T	Pie pils ir parks. Aiz parka ir dīķis.
			ADJ+Svīr./siev.(visās locījumu formās)	sena pils, augsts tornis, liela klints
2.3. Poliklīnikā.	Nf	Nosaukt ārstu specialitātes.	Sģen.+Snom.;Ssalikteņi	zobārsts, acu ārsts, bērnu ārsts
		Nosaukt ķermeņa daļas un orgānus.	Snom.;Ssalikteņi	sirds, ribas, mugurkauls, galvaskauss
	Kf	Jautāt par pieņemšanas laikiem.	F	Kad pieņem...? No cikiem līdz cikiem pieņem?
		Atbildēt uz jautājumiem.	NUM (pulksteņa laiks)	Ārsts pieņem no vieniem.
	IAf	Stāstīt, kā jūtas.	F	Man sāp kāja, tāpēc ka...
		Ieteikt, ko darīt slimības gadījumos.	Ja+TD,tad+TD	Ja sāp zobs, tad jāiet pie ārsta.
		Jautāt, kā (ko) atrast.	F	Sakiet, kur atrodas zobārsts?
3.1. Dabas elementi – ūdens, zeme, gaiss,	Nf	Nosaukt vietu, kur dzīvo.	Snom.+Vtg.+Slok.	Kurmīši dzīvo zemē. Zivs peld ūdenī.
		Nosaukt dabas stihijas.	Snom.	viesuļvētra, plūdi, zemestrīce

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
uguns.		Nosaukt lietas, kas ir zemē, ūdenī, gaisā.	Slok.+V+Snom.	Ūdenī aug ūdensaugi.
		Nosaukt, ko dara ar ūdeni.	Vps.tag./pag./nāk. (dažādās lietojuma formās)	dzer/dzēra/dzers, mazgā/mazgāja/mazgās, laista/laistīja/laistīs
	Kf	Lūgt paskaidrot.	F	Paskaidrojiet, lūdzu!
	IAf	Raksturot, kāda ir zeme, ūdens, gaiss, uguns.	Snom+V+ADJ	Zeme ir melna. Uguns ir karsta.
		Stāstīt par zemes, ūdens, gaisa un uguns nepieciešamību.	Snom.+V+Sdat.	Ūdens ir vajadzīgs dzeršanai. Gaiss nepieciešams elpošanai.
		Apspriest iegūto informāciju.	F	es domāju, man šķiet, man liekas
AEf	Vērtēt notiekušo dabā.	F	Kāpēc tas notiek? Tāpēc ka ...	
4.1. Aptaujas, atmiņu klades.	IAf	Jautāt par (ko).	PRONjaut.	Kāda krāsa tev patīk? Ar ko tu gribi draudzēties?
		Sniegt atbildes par savām interesēm, vaļasprieku, draugiem u.c.	F	Man vislabāk patīk zilā krāsa. Mani mīļākie ziedi ir neļķes.
4.2. Telefona sarunas.	Kf	Atbildēt pa telefonu.	F	Klausos! Lūdzu! Jā!
		Aicināt pie telefona.	F	Vai Andrejs ir mājās? Pasauciet, lūdzu, viņu!
		Uzrunāt personu pa telefonu.	F	Vai Jānis? Jāni, tas esi tu?
		Izteikt pamudinājumu sazināties.	F	Piezvani man! Vai tu vari man piezvanīt?
		Stādīties priekšā.	F	Te runā... Jums zvana Kārlis.

3.1. Valodas konteksts	3.2.Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	IAf	Jautāt un atbildēt pa telefonu.	T	– Ko tu dari? – Es lasu grāmatu. – Vai nāksi laukā? – Jā!
5.1. Profesijas.	Nf	Nosaukt profesijas.	Svīr./siev.	celtnieks, mehāniķis, skolotāja, ārste
		Nosaukt darbības, ko veic dažādās profesijās.	V3	celtnieks būvē, pārdevējs pārdod, ārsts ārstē
	Kf	Uzsākt/pabeigt interviju.	F	Vai jūs varētu atbildēt...? Paldies par atbildēm!
	IAf	Jautāt par profesijām.	PRONjaut.	Kāds ir ārsts?
		Stāstīt par profesijām.	ADJ+Ssiev./vīr. vsk./dsk.	laipna pārdevēja/laipnas pārdevējas
		Informēt, kas jādara noteiktā profesijā.	Vvaj. (atsev.formās)	pavāram jāgatavo, jācep, jāvāra
	AEf	Vērtēt, kādas profesijas patīk/nepatīk.	PRONpers.+ V+S	Man patīk ārsta profesija.
5.2. Mana sporta stunda.	Nf	Nosaukt sporta spēles.	Snom.	basketbols, volejbols, futbols, rokasbumba
		Nosaukt sporta spēļu inventāru.	Snom.	grozs, bumba, tīkls, vārti
		Nosaukt spēles dalībniekus.	Snom.	spēlētājs, tiesnesis, basketboliste, futbolists
	IAf	Stāstīt, ko dara sporta stundās.	PRONpers.+Vtg./nāk.	Mēs lecam ar lecamauklu. Rīt mēs spēlēsim tautas bumbu.
			Vvaj.	Man/mums jāvingro.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	Aef	Vērtēt, kas patīk/nepatīk sporta stundās.	ADV(sal.)	labi/labāk/vislabāk Man vislabāk patīk ..., jo ...
	INf	Paskaidrot spēles noteikumus un gaitu.	Vimp.	Ej! Ejiet! Sāciet! Met! Bēdz!
			F	Vispirms ..., pēc tam ...
			Vvaj.	Vispirms jāmet bumba grozā, tad jāripina pa zemi.
6.1. Dzeja, ludziņas iestudēšana. 6.2. Proza, pasakas.	IAf	Atstāstīt pasakas sižetu, ievērojot norises secību.	T	
		Stāstīt par izlasīto.	T	
		Jautāt un atbildēt par teksta sižetu.	T	
	Aef	Izteikt patīku/nepatīku pret izlasīto.	Man patīk/nepatīk ...	Man patīk Sprīdītis. Man nepatīk ragana.
		Pamatot izvēli.	T	Viņš ir drosmīgs un stiprs. Viņa ir ļauna.
	ITf	Izdomāt pasaku, pastāstīt to.	T	
		Radoši papildināt tekstu (pasaku, stāstu).	T	
		Iestudēt ludziņu, nospēlēt lomu.	T	
		Piedalīties lomu spēlēs.	T	
		Norunāt dzejoli.	T	
6.3. Bērnu žurnāli.	IAf	Stāstīt par bērnu preses izdevumiem.	F; T	Žurnālā stāstīts/runāts/rakstīts par ...

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
			Vtg.	es pārku, abonēju, lasu
	Aef	Vērtēt dažādus preses izdevumus.	ADVsal.+V./ADJsal.	visbiežāk lasa, vislabāk patīk
	ITf	Veidot klases radošo darbu žurnālu.	T	
6.4. Meteņi.	IAf	Salīdzināt mācītās tautu tradīcijas.	F; T	Latvieši Meteņos..., krievi Meteņos...
		Stāstīt par Meteņiem.	T	
	Aef	Izteikt savu viedokli par dažādu tautu tradīcijām.	F;T	Man patīk ... tradīcijas. Es interesējos par ... tradīcijām.

5. Ieteicamie autori un daiļdarbi lasīšanai 4.–6. klasē

Uzziņu literatūra

J. Baltvilks “Sarunas par putniem”, “Zeme maizes devējiņa”, Dz. Rinkule-Zemzare “Uzmanību – sarkanā!”, M. Kļava “Arī mēs esam pasaulē”, J. Mackova “Atraktā debess”.

Literārās pasakas

M. Cielēna “Pulksteņa nakts gaitas”, Ē. Kūlis “Riķa un Niķa stiķi” vai citas,

J. Zvirgzdiņš “Reiz senos laikos Kurzemē”, G. Berelis “Agnese un tumsas valdnieks”, A. Žīgure “Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm”, A. Sakse “Zaķa kāposti”, Viks “Tīģerēns Ņuks”.

Stāsti

I. Vecenāne “Mans vectētiņš Antoniņš”, J. Baltvilks “Divpadsmit pastaigas dabā”, “Vējluukturis mežā”, “Līdakas trešā vasara”, S. Kvaskova “Monika un mežs”, “Monika un dimantu ciltstēvs” (fragmenti).

Tēlojums

J. Baltvilks “Ķirzakas pils”, “Sienāži un zvaigznes”.

5. KLASE

1. Starppriekšmetu saikne

Paplašina priekšstatu par dialogisko runu.
Pilnīgo tekstu ar sinonīmu palīdzību.
Atšķir vārda leksisko un gramatisko nozīmi.
Iepazīstas ar dzejas atskaņām.
Iepazīstas ar netiešo runu.

Mazākumtautību valoda

Izteiksmīgi lasa tekstu, izvēloties piemērotu intonāciju.
Skaidro vārdu leksisko nozīmi, izmantojot sinonīmu, antonīmu vārdnīcas.
Skaidro parunu un sakāmvārdu nozīmi.
Nosaka teksta galveno domu, rediģē tekstu pēc apgūtajiem paņēmieniem.
Sastāda vienkāršu un izvērstu plānu.
Veido priekšstatus un jēdzienus.
Iepazīstas ar paškontroles paņēmieniem un pašvērtējuma kritērijiem.

Literatūra

Atpazīst tekstā, nosauc, raksturo tēlainās izteiksmes līdzekļus – epitetu, salīdzinājumu, personifikāciju.
Atpazīst un nosauc folkloras un Bībeles sižetus literatūrā.
Iepazīst folkloras sacerējumos ietvertās garīgās vērtības – drosme, labsirdība, čaklums.
Atpazīst literatūras veidus; epiku, liriku, drāmu.
Prot uzrakstīt recenziju (atsaukumi) par lasīto literāro darbu.
Prot inscenēt, analizēt, interpretēt dažādos tekstos ietverto informāciju.

Sociālās zinības

Ir priekšstats par sabiedriskajām norisēm un iespējām piedalīties tajās.
Apzinās cilvēka un dabas vienotību, dzīvības vērtību.
Attīsta pozitīvu attieksmi pret sevi kā personību, prot saskatīt savas personības priekšrocības un trūkumus.
Spēj novērtēt savas intereses un spējas darboties to attīstīšanā. Apzinās sava dzimuma identitāti un sociālās lomas.
Prot raksturot dažādas emocijas. Novērtē savstarpējo attiecību un draudzības nozīmi savā dzīvē.
Izmanto dažādus informācijas ieguves veidus.

Prot mācīties kopā ar vienaudžiem un patstāvīgi.

2. Sasniedzamais rezultāts

2.1. Sociokultūras kompetence	2.2. Valodu mācīšanās kompetence
Saskata kultūras iezīmes savstarpējās attiecībās, redzētajā un dzirdētajā. Ir iepazinis latviešu autoru bērnu dzeju un prozu. Izsaka savas domas un attieksmi par lasīto saistībā ar savu pieredzi. Ievēro apgūtās runas un rakstu kultūras prasības. <i>Lasa un klausās latviešu autoru bērnu dzeju un prozu.</i> <i>Iepazīst vēstītājfolkloru (teikas un nostāsus par Latviju).</i> Mācās ievērot runas un rakstu kultūras prasības. <i>Mācās lietot pieklājības formas lietišķā sarakstē.</i> <i>Mācās salīdzināt dažādu tautu svētkus un tradīcijas.</i>	Izmanto citu priekšmetu prasmi lietot kartes, tabulas, shēmas, u.c. grafiskos organizatorus. Mācās izmantot saziņas stratēģijas – pārjautāšanu, aprakstīšanu, skaidrošanu, lai veiktu mācību uzdevumu. Turpina pilnīgot caurskatīšanas un pārskatīšanas stratēģiju izmantošanu lasīšanā. Turpina pilnīgot apgūtās klausīšanās stratēģijas, prot atrast, pārbaudīt, salīdzināt, izlabot kļūdas, neprecizitātes, kā arī prot tulkot. <i>Mācās atrast atbildes uz jautājumiem vairākos informācijas avotos.</i> Veido intervijas un aptaujas. Mācās apkopot intervijas, aptaujas tabulās.

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Klausīšanas un runāšana: <i>Klausoties skolēns uztver un saprot dabiskā tempā izpildītu monologu un dialogu. Runā valodu lieto mācību un sadzīves situācijās, ko nosaka tēmas un valodas lietošanas konteksts, kas pamatots ar skolēna vajadzībām un interesēm.</i> Uztver, saprot un nosauc priekšmetus, objektus, parādības, faktus, norises vietu, dabas un kultūras objektus, kaimiņvalstis un galvaspilsētas, datumu. Uztver, saprot un salīdzina objektus, apraksta objektu atrašanās vietu, notikumus, darbības norises laiku. Saprot un īsi atstāsta saturu, ievērojot darbību secību, īsi raksturo galvenos varoņus. Sadarbojoties uzklasa un noskaidro interesējošos jautājumus, izsaka nodomu, vienojas par kādu rīcību, pamato savu viedokli, piekrīt, iebilst, izsaka	Lieto II deklinācijas lietvārdus, kam galotne <i>-s</i>, vienskaitļa un daudzskaitļa formās. <i>Nosauc svētkus un svinamās dienas nominatīva un lokatīva formā; zina to pareizrakstību.</i> Lieto prievārdus <i>bez, pēc, kopš, pa, pret, starp, pār</i> savienojumos ar lietvārdu vienskaitlī un daudzskaitlī. Izteikumos un frāzēs lieto prievārdus <i>dēļ, pēc</i>, kas atrodas aiz patstāvīgā vārda. <i>Saskaņo īpašības vārdus ar III un VI deklinācijas lietvārdiem visās locījumu formās vienskaitlī un daudzskaitlī.</i> <i>Saprot īpašības vārdu nozīmes, kas darināti ar dažādām izskaņām (-īgs, -āds, -ējs).</i> Lieto atgriezeniskos darbības vārdus vienskaitļa tagadnes formās.

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
pamudinājumu, paskaidro spēles noteikumus un gaitu, ievērojot darbību secību, sniedz instrukcijas. Lūdz atkārtot, precizēt, paskaidrot teikto. Uztver, saprot un izsaka idejas, ierosinājumus, neziņu, pārsteigumu, vēlēšanos, nevēlēšanos, apgalvojumu, noliegumu, atzinību, šaubas, sajūsmu, vērtējumu. <i>Mācās nosaukt pulksteņa laiku.</i> <i>Mācās uztvert, saprast un nosaukt biežāk sadzīvē lietojamās mērvienības, mērvienību saīsinājumus, saliktos nosaukumus.</i> <i>Mācās uztvert un saprast, un noteikt teksta galveno domu, ideju, secināt un pamatot savu viedokli, apkopot un pastāstīt par iegūto informāciju no intervijām, anketām.</i> <i>Mācās veidot sarunu dažādās situācijās, mācās izteikt vajadzības.</i> <i>Mācās pamatot, izmantojot citātus, mācās pastāstīt par tēlu tipiskajām īpašībām, izmantojot salīdzinājumus.</i> <i>Mācās stāstīt, izmantojot gadaskaitļus.</i> <i>Mācās sacerēt tekstu pēc analogijas.</i> Lasīšana un rakstīšana Lasa un saprot tekstus par dažādiem tematiem. Pārskatot orientējas tekstā, nosaka teksta noskaņu. Lasa un saprot dažādas instrukcijas (piem., par ēdienu gatavošanu, elektroierīču ieslēgšanu, lietošanu). Lasot atrod atbildes uz daudzveidīgiem jautājumiem. <i>Atrod informāciju par tēliem, to īpašībām.</i> Radoši turpina, paplašina tekstus. Veido jautājumus anketām un intervijām. Raksta apsveikumus, novēlējumus, ielūgumus. <i>Mācās apkopot informāciju no dažādiem tekstiem.</i> Mācās atrast būtisko tekstos. <i>Mācās lasītajā saprast frazeoloģismus, sinonīmus.</i> <i>Mācās veidot spēles noteikumus.</i> <i>Mācās rakstīt vēstules, ievērojot to rakstīšanas etiķeti.</i>	Lieto gadaskaitļus dažādos locījumos (nominatīvā, lokatīvā) un savienojumos ar prievārdiem <i>no, līdz</i>. Rakstos lieto romiešu ciparus. Izmanto prievārda nozīmē lietotus apstākļa vārdus (pusprievārdus) savienojumos ar lietvārdiem. Pilnīgo savu izrunu. <i>Mācās ievērot svarīgākās pareizrūnas normas.</i> <i>Mācās ievērot vārdu izrunas un rakstības atšķirību gadījumus.</i> <i>Saskaņo vārdus teikumā un izprot teikuma veidošanas principus.</i> <i>Veido saliktus teikumus.</i> <i>Apģūst dažādu vārdu darināšanas paņēmienus.</i> <i>Mācās tekstā atšķirt un pareizi lietot lietvārdus vienskaitliniekus un daudzskaitliniekus.</i> <i>Lieto divu lietvārdu savienojumus, lai raksturotu piederību, noderību, stāvokli, objektu, īpašības u.c.</i> Mācās lietot tiešos darbības vārdus un atgriezeniskos darbības vārdus, atšķirt to nozīmes. Mācās lietot vēlējuma izteiksmes vienkāršo tagadni. Mācās darināt apstākļa vārdus no īpašības vārdiem; tos iesaistīt teikumos. <i>ADJ/ADV.</i>

3. Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
1.1. Ģimenes albums. 1.2. Ģimenes tradīcijas.	Kf	Anketēt.	F	Lūdzu, atbildi uz šiem jautājumiem!
		Veidot jautājumus anketā.	F (jautājumu veidošana)	Vai tev ir brālis un māsa? Cik cilvēku ir tavā ģimenē?
		Veidot intervijas jautājumus par ģimenes tradīcijām.	F (jautājumu veidošana)	Kādus svētkus jūs ģimenē svinat?
	IAf	Stāstīt par ģimenes fotogrāfijām.	Sģen.+S	tēva brālis, mammas māsa, vecmāmiņas brālis
			ADV(blakus, līdzās)	blakus man, līdzās mammai ir ...
			PREP(aiz)	aiz māsiņas, vectētiņa stāv ...
			NUMk.lok.+ADV	otraajā rindā pa labi/pa kreisi ir ...
		Aprakstīt fotogrāfijās fiksētos notikumus.	Vpg.;	Šeit mēs bijām ekskursijā. Mēs braucām uz Lietuvu.
		Apkopot un pastāstīt intervijā un aptaujā iegūto informāciju.	T	
	Izteikt secinājumus par (ko).	F	Izrādās, ka... Var secināt, ka... Jāsecina, ka...	
	AEf	Izteikt atzinību.	F	Paldies par piedalīšanos konkursā.
INf	Lūgt atkārtot, precizēt, paskaidrot teikto.	F	Es kļūdījos. Atkārti, lūdzu,... Tas nozīmē...	
2.1. Latvijas ievērojamākās vietas.	Nf	Nosaukt dažādus dabas un kultūras objektus.	S2.,6.dekl.	akmens, ūdens, rudens; klints, pils

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
2.2. Ceļojuma dienasgrāmata.			S(īpašvārdi)	Daugavpils, Ventspils
			Sģen.+Snom.	Ventas rumba, Dabas muzejs
		Nosaukt objektu atrašanās vietu.	Slok.	Gaiziņš ir Vidzemē. Daugavpilī ir vecs cietoksnis.
		Salīdzināt objektus.	ADJsal.(kā, nekā, par)	Tā pilsēta ir vēl skaistāka. Šī ala ir lielāka par ..., bet tā ir mazāka nekā ...
		Nosaukt faktus.	ADJsal.	vislielākā, ir lielāka par
	Kf	Jautāt, lai ceļojuma laikā iegūtu informāciju.	F	Vai...? Cik vega ir šī pils? Kad tā ir celta?
		Veidot sarunu par ceļošanu u.c. situācijām.	PREP(pār/virs/pa/gar/starp/aiz/kopš); T	pār ceļu, gar ezeru, starp upi un mežu
	IAf	Aprakstīt dažādus ģeogrāfiskos objektus, to novietojumu.	Snom./lok.	Zviedrija atrodas Baltijas jūras krastā.
			N+ir/nav+ADJ+(S)	Drīdzis ir dziļš ezers. Tas ūdenskritums nav liels.
			NUMpam.	Ūdenskritums ir divus metrus augsts.
		Iesaistīt gadaskaitļus stāstījumā.	NUMk.(gadaskaitļi)	Divi tūkstoši trešajā gadā es biju Itālijā.
		Izteikt idejas, ierosinājumus.	Vimp.1.dsk.	Brauksim! Aiziesim!
		Lietot pulksteņa laikus saistībā ar dažādām darbībām.	PREP(no/līdz)	No deviņiem līdz astoņpadsmitiem.
			NUMp.lok.	Septiņos divdesmit piecās.
			PREP(bez)+NUM+Sdsk.dat.	Bez piecām minūtēm vienos mēs bijām Liepājā.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	AEf	Izrādīt interesi, jautāt par ceļojumiem.	Vai...?	Vai tu brauksi ekskursijā uz Tallinu?
		Izskaidrot iemeslu, cēloni.	Nvsk./dsk.ģen.+PREP(dēļ)	slimības dēļ, manis dēļ
		Izteikt šaubas, neziņu par kādas darbības iespējamību.	F	Diez vai tu paspēsi? Man nebūs laika. Es laikam nepaspēšu.
		Izteikt idejas, ierosinājumus par ceļošanas iespējām un veidu.	Vvēl.vsk./dsk.	Mēs varētu braukt/doties uz... Vai mēs nevarētu...
		Piekrīst un iebilst par ceļojuma plānu.	V1.tg.	Es piekrītu/nepiekrītu. Es arī tā domāju/nedomāju. Man šķiet, ka ...
		Izteikt pārsteigumu par redzēto.	F	Tiešām? Neticami! Tas nevar būt!
		Izteikt prieku, sajūsmu.	ADV	Lieliski! Brīnišķīgi! Cik skaisti!
2.3. Veselīgs uzturs.	Nf	Nosaukt saliktos ēdienu nosaukumus.	Sģen.+S	kartupeļu biezenis, piena zupa, gaļas salāti
		Nosaukt ēdiena sastāvdaļas.	S	Salātos liek kartupeļus, gaļu, krējumu.
		Nosaukt ar ēdienu gatavošanu saistītus procesus.	Sakuz.+Vtg.	olas saputo, miltus pieber, gaļu sagriež
			Vvaj.	jāmaisā, jālej, jācep
	Kf	Apvaicāties un atbildēt par attieksmi pret kādu ēdienu.	Vai....?	Vai tev garšo/negaršo cepumi?
			PRONpers.+ garšo/negaršo	Man/mums garšo/negaršo....
		Lietot saziņas etiķeti pie galda (palūgt, pasūtīt, apvaicāties).	F	Man, lūdzu, kūciņu. Vai tev pasniegt vēl vienu pīrādziņu?

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	IAf	Stāstīt par ēdienu gatavošanu.	Vtg./pg.+NUMp.+Sģen.	Samaisa 200 g biezpiena. Pieliek 100 g sviesta.
			Vtg./pg.+Sakuz.	izkausē sviestu, cep pankūkas
		Stāstīt par veselīga uztura nosacījumiem.	ADVsal. (daudz, vairāk, mazāk)	daudz/vairāk/mazāk jādzer ūdens
	AEf	Izteikt attieksmi pret ēdienu.	PRONpers.+ garšo/negaršo	man/mums garšo, man/mums negaršo
		Izteikt vēlēšanos/nevēlēšanos.	PROpers.+V	Paldies! Es jau paēdu!
		Piekrīst/nepiekrīst cita izvēlei.	F	Man arī... Es to negribu.
	INf	Iedrošināt nogaršot ēdienus.	Vimp.+Sakuz.	Pamēģini šos salātus! Pagaršojiet kūciņas!
		Saprast un izpildīt instrukcijas un norādījumus par ēdienu gatavošanu.	Vimp.+Sakuz.	Ielej katliņā ūdeni! Samaisi zupu!
3.1. Daudzveidīgā dzīvnieku pasaule.	Nf	Nosaukt pazīstamākos dzīvniekus un augus.	Snom.	ronis, valis, delfīns; ūdenszāles, ūdensroze
		Nosaukt dažādas dabas parādības un norises.	Snom.	lietus, krusa, rasa, varavīksne
		Nosaukt dabas objektus.	Sģen.+Snom.	Baltijas jūra, Rīgas līcis, Alpu kalni
		Norādīt norises laiku.	ADV(laika)	šodien, turpmāk, drīz
	IAf	Stāstīt par ceļošanu.	PREP(uz/līdz/pa); T	Braukt uz Igauniju, līdz ... salai. Ceļot pa Gauju.
		Raksturot zināmos dzīvniekus un augus.	ADJ+S	plēsīgs, kaitīgs, bīstams dzīvnieks
		Pastāstīt par dzīvnieku un augu dzīves vai atrašanās vietu.	T	

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Raksturot dzīvnieku darbības un izturēšanos.	Vtg.; T	vilks uzbrūk, meklē pārtiku, dzīvo alā
	AEf	Izteikt nožēlu par zaudētām dabas bagātībām.	F	Diemžēl Latvijā vairs nav ... Žēl, ka Latvijā nav ...
	INf	Izteikt norādījumus/ieteikumus, kā kopt kādu dzīvnieku.	Vvaj.	akvārijā jāmaina ūdens, jāmazgā suns, jāpabaro kāmis
3.2. Latvija. Latvijas ģeogrāfija teikās un nostāstos.	Nf	Nosaukt tuvākās kaimiņvalstis un to galvaspilsētas.	S(īpašvārdi)	Baltkrievijas galvaspilsēta ir Minska. Igaunijas galvaspilsēta ir Tallina.
	AEf	Izrādīt interesi par Latvijas ievērojamākajām vietām un notikumiem.	F	Kur atrodas Gaiziņš? Cik augsts ir Gaiziņš?
			PRONpers.+gribu+V	Es gribu uzzināt par...
	ITf	Pastāstīt teikas vai pasakas. Pastāstīt par tēlu tipiskajām īpašībām, izmantojot epitetus un salīdzinājumus.	F; T	
			ADJ+S	zelta rokas, gaiša galva, žiglas kājas
F			stiprs kā lācis, viltīga kā lapsa, čakla kā bite	
4.1. Tehnika sadzīvē.	Nf	Nosaukt plašāk lietoto sadzīves tehniku un instrumentus.	Sģen.+Snom.	pūteklis, mikroviļņu krāsns, elektriskais urbis
		Nosaukt darbības, kas saistītas ar sadzīves tehnikas izmantošanu.	Vinf.	ieslēgt, izslēgt, urbt, samalt, saputot

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	Kf	Noskaidrot tehnikas lietojuma īpatnības.	F; ADV; PRON	Kā var ieslēgt/izslēgt...? Ar ko saputo kokteili?
	Inf	Sniegt vienkāršas sadzīves tehnikas lietošanas instrukcijas.	F	Lai izslēgtu tosteri, ...
		Izteikt norādījumus par sadzīves tehnikas lietošanu.	Vimp.	Nelieto bojātu gludekli! Izslēdz radio!
		Informēt par darbības secību.	ADV	pirmkārt, otrkārt, treškārt
		Saprast un ievērot aizlieguma zīmes.	F	Mazgāt 30 grādu temperatūrā! Nemazgāt!
5.1. Mana skola vakar, šodien, rīt.	Nf	Nosaukt ar skolas vēsturi saistītus faktus.	NUMk.lok.	10. maijā mūsu skolai ir jubileja.
	Kf	Pastāstīt par savu skolu.	T	
	IAf	Jautāt un atbildēt par skolu.	T	– Cik veca ir mūsu skola? – Skolai ir 75 gadi.
	ITf	Iztēloties un pastāstīt par savas skolas nākotni.	T	
5.2. Atjautības uzdevumi.	Nf	Nosaukt sadzīvē biežāk lietojamās mērvienības.	S	kilograms, metrs, litrs
	IAf	Sniegt informāciju par darbības norises laiku, izmantojot laika mērvienības.	NUMpam.+mērvienības	viena sekunde, trīs stundas
	Inf	Izklāstīt uzdevuma nosacījumus.	PREP(pa/no)	Katram pa pieciem āboliem.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
6.1. Gadskārtu ieražas (Mārtiņi, Miķeļi, Līgo).	Nf	Nosaukt dažādu gadskārtu nosaukumus.	S	Mārtiņi, Miķeļi, Līgo
		Nosaukt ar svētkiem saistītās reālijas.	Snom.	Jāņu vainags, siers, maska, budēji
		Nosaukt svētku svinēšanas datumus.	NUMk.	24. jūnijs, 10. novembris
6.2. Apsveikumi, afišas, ielūgumi.	Nf	Afišā minēt informāciju ar skaitļiem.	NUMk.	2003. gada 23. decembrī skolā notiks...
	Kf	Uzrakstīt apsveikumu svētkos	T	
		Uzrakstīt ielūgumu.	T	
	IAf	Stāstīt par svētku svinēšanu.	Vtg./pg.	Šajā mēnesī svin/svinēja Līgo svētkus.
		Salīdzināt dažādu tautu svētkus, tradīcijas.	TD, ka+TD	Atšķiras ar to, ka...
		Stāstīt par svētku norisi skolā un ārpus skolas.	F; T	Bija jāierodas maskās. Ieejas maksa bija...
	AEf	Izrādīt interesi par svētku norisēm.	F; ADV; PRONjaut.	Kas tur notiks? Kad tas būs?
	INf	Ieteikt apmeklēt pasākumu, ielūgt.	Vimp.+Sakuz.	Aizej uz šo koncertu! Noskaties to filmu!
	ITf	Veidot afišu kādam pasākumam vai svētkiem.	T	
		Izteikt dažādus novēlījumus.	F/Sakuz.	Novēlu laimi, prieku, veselību...!
		Uzrakstīt apsveikumu svētkos.	T	
		Uzrakstīt ielūgumu.	T	

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
6.3. Kino.	Nf	Nosaukt filmu žanus.	ADJ+S/ Sģen.+S; Snom.	šausmu filma, animācijas filma; komēdija, drāma, koncerts
	Kf	Izrādīt interesi par filmām.	Man patīk/nepatīk+Vinf.	Man patīk skatīties filmas par...
		Izteikt nodomu noskatīties filmu.	Vvēl.tg.	Mēs varētu aiziet uz kino. Es gribētu/vēlētos noskatīties...
		Uzaicināt (ko) darīt.	Vimp.	Aiziesim uz kino!
		Vienoties par kino vai cita pasākuma apmeklējumu.	Vnāk.	Sarunāts, iesim uz kino!
		Pārrunāt filmas saturu.	Man patīk+S	Man patīk filma... Šī filma ir par...
	IAf	Īsi atstāstīt filmas saturu.	T	
	AEf	Izteikt savu attieksmi par filmu.	ADVsal.	Patīk, labāk patīk, vislabāk patīk. Man arī... Man gan nē.
		Izteikt savu vērtējumu.	F	Manuprāt,... Es domāju... Man šķiet,...
		Pamatot savu viedokli.	F	Tāpēc, ka šajā filmā ir daudz dzīvnieku.
6.4. Stāsti.	IAf	Īsi raksturot galvenos varoņus.	ADJ; ADV	Varonis ir stiprs. Viņš ātri skrien.
		Pamatot savu apgalvojumu no lit. darba.	F; T	Tas redzams tad, kad... Viņš ir slikts, jo ...
	AEf	Izteikt apgalvojumu/noliegumu.	PRONpers.+Vpg.	viņš bija.../viņš nebija .../viņi nav ...
		Izteikt patiku/nepatiku.	ADV	Lieliski! Jauki! Neciešami!
		Paust savu attieksmi pret izlasīto.	F	Man šķiet, ka ... Man viņš liekas ...
	ITf	Radoši turpināt, paplašināt tekstu.	T	

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Sacerēt tekstu pēc analogijas.	T	

5. Ieteicamie autori un daiļdarbi lasīšanai 4.–6. klasē

Uzziņu literatūra

J. Baltvilks “Sarunas par putniem”, “Zeme maizes devējiņa”, Dz. Rinkule-Zemzare “Uzmanību – sarkanā!”, M. Kļava “Arī mēs esam pasaulē”, J. Mackova “Atraktā debess”.

Literārās pasakas

M. Cielēna “Pulksteņa nakts gaitas”, Ē. Kūlis “Riņa un Niņa stiķi” vai citas, J. Zvirgzdiņš “Reiz senos laikos Kurzemē”, G. Berelis “Agnese un tumsas valdnieks”, A. Žīgure “Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm”, A. Sakse “Zaķa kāposti”, Viks “Tīģerēns Ņuks”.

Stāsti

I. Vecenāne “Mans vectētiņš Antoniņš”, J. Baltvilks “Divpadsmit pastaigas dabā”, “Vējlukturis mežā”, “Līdakas trešā vasara”, S. Kvaskova “Monika un mežs”, “Monika un dimantu ciltstēvs” (fragmenti).

Tēlojums

J. Baltvilks “Ķirzakas pils”, “Sienāži un zvaigznes”.

6. KLASE

1. Starppriekšmetu saikne

Detalizēta klausīšanās, uztver un novērtē teikto, uzdod precizējošus jautājumus, komentē dzirdēto.

Uztur sarunu, izmantojot precizējošus jautājumus.

Rada dažādus tekstus, piemēram, stāstu, interviju, reportāžu, atbilstoši mērķim, adresātam. Raksta zīmītes, paskaidrojumu, autobiogrāfiju. Mācās rakstīt reklāmu. Gūst priekšstatu par stiliem. Attīsta priekšstatu par epiteta nozīmi tēla radīšanā.

Mazākumtautību valoda

Analizē un veido shēmas.

Izmanto mācīto vielu, lai salīdzinātu krievu un latviešu valodas uzbūvi.

Plāno savu darbu, veic izmaiņas, novērtē rezultātu.

Novērtē savu uzstāšanos, jūt atbildību par savas runas kvalitāti.

Mācās izprast literāra darba daudznozīmību (pārnesto nozīmi) un valodas tēlaino izteiksmes līdzekļu lomu tekstā (metafora, personifikācija, alegorija).

Analizē literāra darba kompozīciju.

Prot noteikt literāra darba tēmu.

Literatūra

Atpazīst folkloras sižetus literārajos darbos.

Prot raksturot daiļliteratūras žanrus – stāsts, garstāsts, fabula.

Prot raksturot un analizēt visus folkloras žanrus.

Prot veidot stāstījumu, izmantojot nozīmīgus vēsturiskus un ar kultūras dzīvi saistītus notikumus sava novada, rajona dzīvē.

Zina nozīmīgākās kultūras jomas (sadzīve, nodarbošanās, izglītība, reliģija, māksla, literatūra, folkloras, etnogrāfija), kuras raksturo tautu. Spēj salīdzināt un saskatīt dažādu kultūru kopīgās, atšķirīgās iezīmes un to savstarpējo ietekmi.

Sociālās zinības

Ir priekšstats par Latvijā dzīvojošo tautu kultūru daudzveidību un apzinās to nozīmību.

Prot izmantot un atrast informāciju par sabiedriskajām norisēm savā tuvākajā apkārtnē un piedalās tajā.

Ir pozitīva attieksme pret sevi un citiem, spēj respektēt citu vajadzības.

Ir iecietīga attieksme pret vājāko, atšķirīgo, atzīst citādā vērtību.

Mērķtiecīgi izvēlas informācijas avotus, atrod un izmanto informāciju atbilstoši uzdevumam un savām interesēm.

Mācās kopā ar skolotāju formulēt sasniegumu kritērijus un vērtē savu un vienaudžu mācību darbību un vienaudžu sasniegumus.

Vēsture

Iegūst pamatzināšanas un izpratni par tuvākās apkārtnes, Latvijas, Eiropas un pasaules senākajiem posmiem un sapratni par vienkāršākajām vēsturiskajām cēloņsakarībām.

Atstāsta un salīdzina vēstures notikumus, lietojot apgūtos vēstures jēdzienus.

Zina ievērojamākos Latvijas vai seno laiku vēstures notikumus.

Prot noteikt senāko vēstures periodu raksturīgākās materiālās kultūras liecības.

Prot skaitīt laiku vēsturē – pirms un pēc mūsu ēras, hronoloģizēt viņiem zināmus notikumus pēc gadiem, desmitgadēm, gadsimtiem un gadu tūkstošiem.

Iegūst izpratni par savas tautas tradicionālajām kultūras pamatvērtībām.

Izprot, ka vēstures mācīšanās var palīdzēt iepazīt citus cilvēkus un kultūras.

Apgūst prasmi iegūt informāciju no dažādiem vēstures avotiem.

Izprot, ka vēsture ir arī atsevišķu cilvēku dzīves vēsture jeb dzīvesstāsti.

2. Sasniedzamais rezultāts

2.1. Sociokultūras kompetence	2.2. Valodu mācīšanās kompetence
Zina nozīmīgākās latviešu gadskārtu ieražas. Zina Latvijas valsts svētkus un iepazīst to svinēšanas kultūrvēsturiskās saknes. Toleranti izturas pret citādo: ārējais izskats, etniskā un reliģiskā piederība, tradīcijas. Saskata atšķirīgās iezīmes ģimenes sastāvā, veidošanas būtībā dažu tautu kultūrā. Izprot, kādi radinieki veido ģimeni, dzimtu. Izsaka savas domas un attieksmi par lasīto saistībā ar savu pieredzi. Saista savu radošo darbību ar lasīto, dzirdēto. Interesējas par notiekošo sabiedrībā, izmantojot plašsaziņas līdzekļus. <i>Iepazīst latviešu gadskārtu ieražas (Miķeļi, Mārtiņi, Meteņi).</i> <i>Mācās izprast Latvijas valsts svētku kultūrvēsturiskās saknes.</i>	Izmanto un salīdzina atsevišķus dzimtās un latviešu valodas sistēmas elementus. Kompensē nesaprotamo, izmantojot sadarbības stratēģijas, neverbālo valodu. Apguvis visas lasīšanas stratēģijas. Prot izvēlēties atbilstoši uzdevumam nepieciešamo lasīšanas stratēģiju. Apgūst izvēles klausīšanās stratēģiju. Patstāvīgi veicot mājas un klases darbus, lieto norādīto uzziņu literatūru. Prot uzrakstīt īsu informāciju, izmantojot shēmas, tabulas, diagrammas. Prot pastāstīt par informāciju no tabulām. <i>Mācās izteikt secinājumus.</i>

2.1. Sociokultūras kompetence	2.2. Valodu mācīšanās kompetence
<i>Mācās pamatot savas domas un attieksmi par lasīto saistībā ar savu pieredzi. Mācās izprast frazeoloģismus, idiomās.</i>	

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Klausīšanās un runāšana Klausoties skolēns uztver un saprot dabiskā tempā izpildītu monologu un dialogu. Sazinoties valodu lieto mācību un sadzīves situācijās, ko nosaka tēmas un valodas lietošanas konteksts, kas pamatots ar skolēna vajadzībām un interesēm. Uztver, saprot un nosauc darbības, kultūras iestādes, tautas, to valodas, priekšmetu daudzumu, biežāk lietojamo mērvienību apzīmējumus, pulksteņa laiku (stundas, minūtes). Uztver, saprot, stāsta un pamato savas domas par personu un literāro varoņu rakstura īpašībām, rīcību, izturēšanos. Uztver, saprot un raksturo priekšmetu īpašības un kvalitāti, salīdzina daudzumu. Saziņā uztver, saprot, jautā un informē par notikumiem, piedzīvojumiem (muzeja apmeklējumu, pārgājienu, sporta sacensībām), ģimenes ikdienu, cilvēku attiecībām. Savstarpēji sadarbojoties, pārjautā, precizē, lūdz runāt lēnāk, noskaidro, iesaka, kur un kā iegūt informāciju, paskaidro noteikumus, dod padomu, izsaka vajadzības. Uztver, saprot un izsaka ieinteresētību, prieku, patiku, pārsteigumu, vilšanos, neapmierinātību, pauž neizpratni, nožēlu par redzēto, dzirdēto, piedzīvoto. <i>Mācās uztvert un saprast dialogu, notikumu secību, sekas.</i> <i>Mācās uztvert un saprast dažāda izpildījuma tekstus.</i> <i>Mācās izskaidrot iemeslu, cēloni.</i> <i>Mācās izteikt secību.</i> <i>Mācās īsi pastāstīt par valstīm un to iedzīvotājiem.</i> <i>Mācās vērtēt grāmatas un literāros varoņus, savu un citu rīcību, izturēšanos.</i> <i>Mācās prognozēt.</i> Lasīšana un rakstīšana	<i>Saprotami izrunā visas latviešu valodas skaņas un skaņu savienojumus. Runā ievēro pareizu uzsvāru, loģiskās pauzes un intonāciju. Izprot un ievēro vārdu izrunas un rakstības atšķirību gadījumus. Pareizi saskaņo vārdus teikumā, izprot teikuma veidošanas principus. Saskaņo IV un V deklinācijas vīriešu dzimtes un kopdzimtes lietvārdus dzimtē un skaitlī ar vietniekvārdiem, skaitļa vārdiem un īpašības vārdiem. Lieto IV un V deklinācijas kopdzimtes personvārdus dzimtei atbilstošās datīva formās. Rakstos lieto pazīstamākos lietvārdu saīsinājumus. Izteikumos lieto uzrunu un uzrunas grupu. Lieto visus prievārdus savienojumā ar lietvārdu. Lieto atgriezeniskos darbības vārdus daudzskaitļa tagadnes formās. Lieto pavēles izteiksmi visās formās. Lieto vajadzības izteiksmi visās vienkāršo laiku formās. Lieto vēlējuma izteiksmi dažādos izteikumu modeļos. Lieto gadaskaitļu, datumu un mēnešu pilnu nosaukumu nominatīvā un lokatīvā. Lieto daļskaitļu nosaukumus savienojumos ar lietvārdu. Lieto nenoteiktos skaitļa vārdus savienojumos ar lietvārdu. Lieto norādāmos vietniekvārdus šis, tas, šāds, tāds dažādās lietojuma formās. Lieto noteiktos vietniekvārdus viss, katrs, jebkurš, ikviens atsevišķos vārdu savienojumos. Mācās lietot īpašības vārdus ar noteikto galotni atsevišķos vārdu savienojumos ar lietvārdu. Mācās atvasināt īpašības vārdus no citām vārdšķirām; saprot atvasinājumu nozīmes. Mācās veidot apstākļa vārdu salikteņus. Mācās svarīgākās pareizrūnas un pareizrakstības normas. Tekstveidē lieto gan vienkāršus, gan saliktus teikumus.</i>

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Lasa raiti, pareizi. Lieto lasīšanas stratēģijas, izvēloties vajadzīgo pēc uzdevuma mērķa. Pārskata garus tekstus, atrod nepieciešamo informāciju. Atrod atbildes tekstā uz specifiskiem jautājumiem. Lasot avīžrakstus, uztver un saprot nozīmīgāko informāciju. Lasītajā saprot paskaidrojumus un raksturojumus priekšmetiem, parādībām, tēliem. Lasītajā saskata cēloņsakarības. Veido īsus aprakstus par interesējošām tēmām. Īsi pieraksta nepieciešamo informāciju. Veido reklāmas, spēles noteikumus. <i>Raksta vēstules, apsveikumus, ielūgumus, ievērojot rakstīšanas etiķeti.</i> Mācās detalizēti izprast tekstu. Mācās lasītajā saprast frazeoloģismus, sinonīmus. Mācās rakstīt notikumus dienasgrāmatas formā. Vēstulēs mācās izteikt dažādas attieksmes. Mācās sistematizēt un pierakstīt iegūto informāciju (tēzes, konspekts, kopsavilkums). <i>Mācās veidot norises plānu.</i>	

3. Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
1.1. Mani draugi. 1.2. Vēstules.	Kf	Vēstulē sasveicināties/atvadīties.	F	Sveika, Ieva! Atā! Uz redzēšanos!
		Iepazīties un iepazīstināt ar (kādu).	PRONpers./F	Es esmu ... . Mans vārds ir ... . Tas ir mans draugs Pēteris.
		Apvaicāties par dažādiem dzīves notikumiem.	PRONjaut.	Kas jauns? Ko šobrīd tu dari?
		Ievērot vēstuļu, apsveikumu u.c. rakstīšanas etiķeti.	T	

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Vēstulē lietot uzrunas formas.	S(uzruna/uzrunas gr.)	Skolotāj! Dārgais draugs!
		Vēstulē izteikt pateicību.	F	Paldies par... Es pateicos par ...
	IAf	Stāstīt par ģimenes ikdienu.	PRONpers.+Vtg.atgr.; T	es iepērkos, brālis trenējas, māmiņa atpūšas
		Stāstīt par saviem pienākumiem mājās.	PRONpers.+Vtg.+ Sakuz.; T	Es mazgāju traukus, uzkopju istabu, apleju puķes.
		Stāstīt par dažādiem notikumiem.	PRONpers.+Vtg.atgr.; T	Mēs piedalāmies ... Es nodarbojos ar ...
		Stāstīt par zēnu un meiteņu attiecībām.	Vvaj.; T	Ir jāciens, jāpalīdz ...
		Izteikties par vēlamo pusaudžu attiecībās.	Vvėl.; T	Kaut būtu... Kaut varētu... Es gribētu, lai ...
		AEf	Novērtēt kāda rīcību.	Vtg.atgr.
	Paust neizpratni par (kā) rīcību.		F	Es nesaprotu, kā ... Man grūti saprast ...
	Paust nožēlu par (kāda) rīcību.		F	Ļoti žēl, ka... Man žēl, ka ...
	Raksturot personas stāvokli.		Vpf.	ir norūpējies, ir nogurusi
	Vēstulē izteikt dažādas attieksmes un emocijas.		Vpf.;F	Es esmu/neesmu apmierināts ar ...
	Vēstulē izteikt gandarījumu.		F	Esmu priecīgs/apmierināts...
	Vēstulē paust interesi.		Vimp.	Pastāsti par ... ! Apraksti (ko)!
	Vēstulē izteikt sajūsmu.		F	Man ir liels prieks par... Es priecājos par ...
	Vēstulē izteikt uzslavu.		F	Tu esi malacis! Jūs esat braši!

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri	
2.1. Kolekcionēšana.	Nf	Nosaukt dažādus kolekcionēšanas priekšmetus, to īpašības.	ADJ+Snom.	vērtīgas gleznas, vecas monētas, skaistas pastmarkas	
			S	pastmarkas, etiķetes, monētas	
	IAf	Jautāt un atbildēt par kolekcijām.	T		
		Stāstīt par savām kolekcijām.	Vpg.	Agrāk man bija... Es krāju ...	
			NUMp.	1000 pastmarku, 250 fotogrāfiju	
	AEf	Izteikt interesi par kolekcijām	F	Tas ir interesanti. Mani īpaši interesē ...	
		Izteikt nosacījumus.	Ja+TD, tad...	Ja tev patīk ..., tad...	
	INf	Dot padomu, kā veidot kolekcijas.	Vvaj.	tev jāizvēlas, jākrāj, jānopērk	
	2.2. Pārgājiens.	Nf	Nosaukt priekšmetus, kas nepieciešami pārgājienā.	ADJ + S	divvietīgā telts, piepūšamais matracis, saliekamais lietussargs
Nosaukt priekšmetu daudzumu, kvalitāti, piederību.			NUM(daļskaitļi); ADJ+S	puse ābola, divarpus stundas; ērti apavi	
Nosaukt mērvienību saīsinājumus.			S(saīsinājumi)	g, kg, gab., min.	
Nosaukt secības apzīmējumus.			ADV	pirmkārt, otrkārt, treškārt	
Nosaukt pulksteņa laikus, atbildēt (cik/cikos?).			NUM(pulksteņa l.)	Tiekamies astoņos. Tagad ir seši un divdesmit minūtes.	
Kf		Lūgt/sniegt palīdzību.	F	Palīdzi iekurt ugunsgrāvu! Padod roku!	
IAf		Stāstīt par pārgājienu.	Vpg.	mēs gājām, apskatījām, uzzinājām	
			PRONnor.+Snom./lok.	tam kokam/tajā kokā	
			ADJ+Slok.; ADV	pagājušajā nedēļā, pērn, nesen	
		Informēt par pārgājiena maršrutu.	F; T	pa labi, pa kreisi, uz priekšu	

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Izteikt iespējamību doties pārgājienā.	F	Varbūt, ka... Iespējams, ka... Nav izslēgts, ka...
		Izteikt vēlēšanos doties pārgājienā.	Vvél.	Es gribētu iet pārgājienā, jo ...
		Aprakstīt fantastisku ceļojumu.		
		Veidot īsu pārgājiena aprakstu, maršrutus.	PREP+S; T	pa ceļu, pār upi, caur mežu
		Jautāt un atbildēt par pārgājieni.	Ko+PRONpers.; T	Ko jūs darījāt? Ko viņš dara?
		Salīdzināt daudzumu.	daudz/vairāk/maz/ mazāk+Sģen.	daudz/maz laika, draugu, stundu
		Nosaukt nekonkrētu darbības laiku.	S	brokastlaiks, pusdienlaiks, pēcpusdiena
		Stāstīt par aktivitātēm pārgājienā.	Vpg.; T	mēs skrējām, metām bumbiņu, lēcām, spēlējām futbolu
		Jautāt un atbildēt, kādās sporta sacensībās ir piedalījies.	Vpf.	Es esmu noskrējis krosu.
		AEf		Paust bailes.
Piekrist/atteikties līdzdalībai pārgājienā.	Vvél.			Es labprāt braukšu pārgājienā. Diemžēl es nevaru iet pārgājienā, jo ...
INf		Izsacīt pavēles un norādījumus.	Vimp.	Ķeriet mani! Met bumbu stiprāk!
		Paskaidrot spēles/sacensību noteikumus.	Vvaj.	jāskrien, jāmet, jāpadod, jāpietupjas
		Norādīt, kā sniegt pirmo palīdzību nelaiemes gadījumos.	T	
ITf		Veidot pārgājiena maršruta plānu.	PREP+Sakuz.; T	caur mežu, pār upi, gar birzi.
		Aprakstīt pārgājiena notikumus dienasgrāmatas formā.	T	

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Stāstīt par saviem piedzīvojumiem.	ADV+Slok.; T	nekad mūžā, reizi gadā
3.1. Eiropas valstis.	Nf	Nosaukt valstis ap Baltijas jūru un to galvaspilsētas.	Snom.	Zviedrija, Somija, Igaunija, Tallina
		Nosaukt tautības, kas dzīvo ap Baltijas jūru.	Snom.	latvieši, krievi, somi, igauņi, zviedri
		Nosaukt Baltijas jūras valstu valodas.	Sģen.+S	latviešu/somu/igauņu/zviedru valoda
		Nosaukt kultūras un dabas objektus.	Sģen.+Snom.	Rīgas pils, Ventas rumba, Daugavpils cietoksnis
	IAf	Īsi pastāstīt par Eiropas valstīm un to iedzīvotājiem.	T	Vācijā dzīvo vācieši. Anglijā dzīvo angļi.
		Stāstīt par zināmajiem objektiem.	T	
3.2. Dabas stihijas.	IAf	Informēt par (kā) norises laiku.	NUM(dat)+S(mēn.) nom./lok.	divi tūkstoši otrā gada pirmais janvāris/pirmajā janvārī
		Stāstīt par dabas stihijām.	T	
	AEf	Paust bailes.	Vatgr.	Es baidos no...
	INf	Izsacīt pavēles un norādījumus, kā rīkoties dažādās situācijās.	Vimp.	Paziņo...! Zvani ...! Saglabā mieru!
		Norādīt, kā sniegt palīdzību nelaimes gadījumos.	Vvaj.	jāatver logs, jāapsien brūce, jāizsauc ārsts
4.1. Reklāma.	Kf	Izteikt lūgumu (ko) parādīt.	F	Lūdzu, parādiet man...

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	IAf	Jautāt un atbildēt par dažādām reklāmām.	Vai+PRONpers.	Vai tev patīk reklāma par...?
		Īsi raksturot preču svarīgākās īpašības.	ADJsal.	ērts/ērtāks/visērtākais
	AEf	Izteikt vēlēšanos nopirkt (ko).	Vvēl.	Es gribētu nopirkt/iegādāties...
		Izteikt neizpratni par redzēto.	F	Kā tā var? Man nav ko teikt!
		Izteikt pārsteigumu par redzēto.	F	Pārsteidzoši! Es esmu pārsteigts/pārsteigta!
	Izteikt vēlēšanos, rosinājumu.	Kaut+TD(Vvēl.)	Kaut mēs varētu... Kaut viņš pārdotu...	
	ITf	Izveidot reklāmu dažādām precēm un pasākumiem.	T	Pērciet divus par vienu cenu! Iegādājieties! Apskatiet!
4.2. Bērnu enciklopēdijas.	Nf	Nosaukt uzziņas avotus.	N	tulkojošā un skaidrojošā vārdnīca, enciklopēdija, internets
	IAf	Jautāt, lai noskaidrotu nesaprotamu vārdu nozīmi.	F	Ko nozīmē ...? Kā paskaidrot ...?
		Iegūt informāciju par daudzveidīgiem izziņu avotiem.	F	Kur es varu iegūt informāciju par...?
		Informēt par izziņas avotiem citus.	F	Es esmu lasījis... Te ir stāstīts par...
INf	Ieteikt, kur meklēt informāciju.	Vimp.; F	Pameklē internetā! Rakstu var izlasīt lasītavā.	
5.1. Pusaudžu grāmatu varoņi.	Nf	Nosaukt dažādas varoņu rakstura īpašības.	ADJ	Viņš ir izpalīdzīgs, godīgs, čakls.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
	IAf	Raksturot grāmatas varoņus, pamatot viņu rīcību.	ADJ+jo(TD)	Viņš ir pieklājīgs, jo...
		Salīdzināt varoņus pēc viņu rakstura īpašībām.	ADJ+kā, nekā	sliktāks kā ..., labāks nekā ...
		Noskaidrot, kādas ir varoņu rakstura īpašības.	PRONjaut.	Kāds ir ...? Kāda ir ...?
	AEf	Vērtēt grāmatu un literāros varoņus.	ADJ	interesants saturs, neparasts nobeigums, stipri cilvēki
	ITf	Iejusties bērnu grāmatu varoņu lomā, prognozēt viņu rīcību.	T	
		Izdomāt tekstam turpinājumu.	T	
		Tekstā lietot salīdzinājumus un vienkāršus epitetus.	T	
6.1. Uzvedības kultūra sabiedriskās vietās.	Kf	Labot saziņas traucējumus (pārjautāt, precizēt, lūgt runāt lēnāk u.c.).	Vimp.	Runā klusāk/skaļāk! Lūdzu, atkārto!
		Lūgt palīdzību sabiedriskās vietās.	F	Vai jūs man varētu pateikt, kur... Sakiet, kā es varu aiziet uz...
	IAf	Vērtēt savu un citu rīcību un izturēšanos.	F	Es rīkojos pareizi/nepareizi...
	AEf	Pamatot savu izvēli (ko) apmeklēt.	F	Es labprāt ietu uz... Es apmeklētu...
		Izteikt patiku/nepatiku pret pasākumu apmeklēšanu.	F	Es labprāt ietu ... . Es negribu iet ...
		Izteikt patiku, prieku par redzēto, dzirdēto, piedzīvoto.	Cik+ ADJ+S	Cik skaista mūzika!

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti	4. Valodas modeļi	4.1. Piemēri
		Izteikt vilšanos/neapmierinātību par redzēto.	ADV	Bija garlaicīgi. Nebija interesanti.
6.2. Muzejs.	Nf	Nosaukt dažādas kultūras iestādes.	Sģen.+Snom.	Mākslas muzejs, Motoru muzejs
	IAf	Jautāt un atbildēt par muzeja apmeklējumu.	T	
				ADJsal.
		Stāstīt par (kādu) muzeju.	T	
6.3. Fantāzija 6.4. Zinātniskā fantastika literatūrā.	ITf	Fantazēt un veidot aprakstu par interesējošām tēmām.	T	

5. Ieteicamie autori un daiļdarbi lasīšanai 4.–6. klasē

Uzziņu literatūra

J. Baltvilks “Sarunas par putniem”, “Zeme maizes devējiņa”, Dz. Rinkule-Zemzare “Uzmanību – sarkanā!”, M. Kļava “Arī mēs esam pasaulē”, J. Mackova “Atraktā debess”.

Literārās pasakas

M. Cielēna “Pulksteņa nakts gaitas”, Ē. Kūlis “Riņa un Niķa stiķi” vai citas, J. Zvirgzdiņš “Reiz senos laikos Kurzemē”, G. Berelis “Agnese un tumsas valdnieks”, A. Žīgure “Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm”, A. Sakse “Zaķa kāposti”, Viks “Tīģerēns Ņuks”.

Stāsti

I. Vecenāne “Mans vectētiņš Antoniņš”, J. Baltvilks “Divpadsmit pastaigas dabā”, “Vējļukturis mežā”, “Līdakas trešā vasara”, S. Kvaskova “Monika un mežs”, “Monika un dimantu ciltstēvs” (fragmenti).

Tēlojums

J. Baltvilks “Ķirzakas pils”, “Sienāži un zvaigznes”.

Lugas bērniem

A. Brigadere “Sprīdītis”.

7. KLASE

1. Starppriekšmetu saikne

Raksta radošus atstāstījumus, dienasgrāmatu, anketu, reklāmu. Raksturo cilvēkus, dzīvniekus. Mācās sastādīt pārbaudes darbus saviem klasesbiedriem.

Mazākumtautību valoda

Mācās kritiski uztvert tekstu, argumentē savu piekrišanu vai nepiekrišanu.

Mācās plānot, noteikt problēmu un tās risinājuma ceļus, atlasot un sistematizējot nepieciešamo materiālu, novērtēt savu darbu, salīdzināt ar klasesbiedru vērtējumu.

Literatūra

Prot noteikt un analizēt literāra darba tēlu sistēmu.

Prot analizēt literārā darba tēlu ārējo izskatu (portretu), raksturu, rīcības motīvus.

Izprot jēdzienus tēls un antitēls.

Prot izteikt un argumentēt savas domas par literārā darbā notiekošo.

Saskata un analizē literārā darbā ietvertās problēmas.

Mācās rakstīt eseju (paust savu subjektīvo viedokli, domas par literāru tēlu, izsacīt attieksmi pret notiekošo).

Mācās salīdzināt literāros tēlus dažādu tautu literatūrā.

Mācās formulēt dažādu veidu jautājumus, veidot interviju.

Sociālās zinības

Piedāvā savu un uzklausa citu viedokli kopīgo mācību mērķu sasniegšanai.

Prot publiski uzstāties par grupas darba rezultātiem.

Spēj piedalīties diskusijā par eksistenciāli nozīmīgiem jautājumiem (mīlestība un naids, dzīvība un nāve, laicīgais un svētais, dzīves jēga).

Spēj izvērtēt savu rīcību, izmantojot ētisku argumentāciju, ja nepieciešams, atzīt savas kļūdas un aizspriedumus un mainīties.

Izmanto jautājumu uzdošanu kā personības un sabiedrības pētīšanas instrumentu.

Prot analizēt dažādus viedokļus, izvērtējot faktus, un prot argumentēti aizstāvēt savu viedokli.

Prot atbilstoši mērķim novērot, analizēt un izmantot intervijā iegūto informāciju.

Prot raksturot vismaz 2 dažādu sociālo grupu ētiskos ideālus, izmantojot piemērus no dzīves, vēstures, mākslas.

Prot raksturot labā un ļaunā izpausmes humānismā, kristietībā, folklorā.

Vēsture

Zina apgūtos Latvijas, Eiropas un pasaules vēstures periodus.
Zina un izprot Latvijas svētku un piemiņas dienu vēsturisko kontekstu.
Gūst pieredzi orientēties daudzveidīgā vēsturiskā informācijā, lai atlasītu sev svarīgāko.
Prot salīdzināt dažādu avotu sniegto informāciju.
Gūst pieredzi atšķirt vēstures avotus un vēstures literatūru.
Mācās apgūt savas tautas kultūras vērtības un iepazīt citu tautu ieguldījumu kultūras attīstībā.
Attīsta spēju saskatīt atšķirības starp dažādiem pagātnes periodiem, salīdzināt tos.
Gūst pieredzi iepazīt dažādu tautu nozīmīgākās tradīcijas, iepazīst kultūru daudzveidību.
Gūst pieredzi Latvijas un citu tautu kultūras vērtību analīzē.
Izsaka savu vērtējumu, formulē savu viedokli un attieksmi pret vēstures notikumiem.
Prot diskutēt un aizstāvēt savu viedokli, kā arī uz klausīt citu viedokļus.

Ģeogrāfija

Iegūst izpratni par Zemes dabas ģeogrāfisko ainavu daudzveidību un to veidošanās likumsakarībām.
Iegūst izpratni par kontinentu veidošanās pieņēmumiem, par Zemes reljefa formām kontinentos.
Gūst izpratni par klimata veidošanās likumsakarībām dažādās zemeslodes vietās – lielajās sauszemes daļās kontinentos – un pasaules daļās – Āfrikā, Austrālijā, Antarktīdā, Amerikā un Pasaules okeānā.
Mācās izprast iedzīvotāju dzīvesveidu, saimniecisko darbību ne tikai tālās zemēs, bet salīdzināt tās ar mūsu valstī notiekošajiem procesiem.
Pilnīgo apgūtās prasmes strādāt ar dažāda satura kartēm, shēmām, diagrammām.

2. Sasniedzamais rezultāts

2.1. Sociokultūras kompetence	2.2. Valodu mācīšanās kompetence
Zina nozīmīgākās latviešu kultūras vērtības. Izprot latviešu valodas nozīmi savā dzīvē. Saskata kopīgo un atšķirīgo latviešu un cittautu vēstītājfolklorā. Saista savu radošo darbību ar lasīto, dzirdēto. <i>Veido priekšstatu par latviešu kultūras specifiskajām iezīmēm (uzvedību, attieksmi, vērtībām, simboliem) .</i> <i>Iepazīst latviešu kultūrai raksturīgo, lasot un analizējot latviešu un citu autoru</i>	<i>Mācās izmantot zināšanas par dzimtās valodas sistēmu.</i> <i>Latviešu valodas sistēmas izpratnei mācās saprast un lietot tabulas, shēmas, dažādas vārdnīcas mācību uzdevumu veikšanai.</i> Prot atrast mācību uzdevumu veikšanai nepieciešamo informāciju (bibliotēkā, uzziņu literatūrā). <i>Mācās un lieto intensīvās klausīšanās stratēģiju.</i> <i>Prot paskaidrot un labot savā runā un rakstos sastopamās kļūdas.</i>

2.1. Sociokultūras kompetence	2.2. Valodu mācīšanās kompetence
<i>darbus.</i> <i>Pilnīgo prasmi lasīt autentisku daiļliteratūru.</i> <i>Interesējas par to, kas notiek sabiedrībā, izmantojot plašsaziņas līdzekļus.</i>	<i>Mācās novērtēt savu valodas prasmi.</i> <i>Mācās atpazīt literārajos darbos valodas bagātināšanas līdzekļus.</i>

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Klausīšanās un runāšana Klausoties skolēns uztver un saprot dažāda izpildījuma tekstu dažādās situācijās. Skolēns valodu lieto mācību un sadzīves situācijās, realizējot saziņas mērķi monologā un dialogā. Uztver, saprot, nosauc un raksturo priekšmetus, objektus, parādības, darbības, vēsturiskos notikumus, preses izdevumus, naudas vienības. Saziņā saprot un iesaistās sarunā, lūdz palīdzību, sniedz padomus, instrukcijas, norādījumus, izsaka priekšlikumus, brīdinājumu, aizliegumus, norādījumus, izskaidro iemeslu, cēloni. Savstarpēji sadarbojoties, uztver, saprot un pastāsta par valstīm un to iedzīvotājiem, pasākumiem, veselību, interesēm. Secīgi pastāsta notikumus, piedzīvojumus, faktus. Uztver, saprot un vērtē literāro varoņu, savu un citu rīcību, izturēšanos. Uztver, saprot un izsaka līdzjūtību, nosodījumu, sašutumu, šaubas un neticību, iespējamību, pauž attieksmi, vērtējumu. <i>Mācās uztvert un saprast dažāda izpildījuma monologus un dialogus (kopumā, detalizēti vai kritiski), izmantot dzirdēto informāciju atbilstoši mērķim.</i> <i>Mācās uztvert, saprast un lietot tehniskos nosaukumus.</i> <i>Mācās lietot tēlainās izteikmes līdzekļus savu domu un jūtu izteikšanai.</i> <i>Mācās salīdzināt parādības, norises, lietas, faktus.</i> <i>Mācās uzklaut un izteikt viedokli diskusijās.</i> <i>Mācās prognozēt sižeta attīstību, varoņu rīcību, teksta saturu pēc virsraksta.</i> Lasīšana un rakstīšana <i>Pilnīgo teksta caurskatīšanas stratēģiju.</i> Lasa un saprot dažāda apjoma informējošus, sarunvalodas un daiļliteratūras tekstus. Lasītajā saprot frazeoloģismus, sinonīmus.	Lieto nelokāmos lietvārdus saistījumā ar vietniekvārdiem, skaitļa vārdiem un īpašības vārdiem vīriešu un sieviešu dzimtes vienskaitlī un daudzskaitlī. <i>Lieto īpašības vārdu salīdzināmās pakāpes savienojumos ar lietvārdiem vīriešu un sieviešu dzimtes vienskaitlī un daudzskaitlī.</i> <i>Lieto dažādus darbības vārdus visos īstenības izteiksmes vienkāršajos laikos.</i> <i>Lieto atgriezeniskos darbības vārdus vienkāršās pagātnes un vienkāršās nākotnes formās.</i> <i>Pareizi lieto vajadzības izteiksmi teikumos.</i> <i>Lieto vēlējuma izteiksmi vienkāršajos laikos.</i> <i>Lieto gadaskaitļu, datumu un mēnešu pilnu nosaukumu dažādās locījuma formās.</i> <i>Lieto daļskaitļus savienojumos ar lietvārdu.</i> Lieto apstākļa vārdus <i>daudz, nedaudz, maz</i> savienojumos ar lietvārdu. Zina svarīgākos apstākļa vārdu pareizrakstības noteikumus; pareizi lieto apstākļa vārdus teikumos. Mācās atvasināt lietvārdus ar izskaņām <i>-elis/-ele, -ēns, -nīca, -nieks/-niece, -šana</i>; saprot atvasinājumu nozīmes. <i>Mācās lietot īpašības vārdus ar noteikto galotni atsevišķos savienojumos ar lietvārdu vienskaitlī un daudzskaitlī.</i> <i>Apgūst darbības vārdu atvasināšanu ar priedēkļiem; mācās izprast priedēkļu nozīmes.</i> <i>Mācās veidot ciešamās kārtas pagātnes divdabjus un tos lietot teikumos.</i> <i>Mācās izmantot dažāda veida sintaktiskās konstrukcijas atbilstoši komunikatīvajam mērķim un situācijai.</i> <i>Mācās noteikt vārdu piederību vārdšķirai, raksturot vārdu gramatiskās pazīmes.</i> <i>Mācās lietot pieturzīmes atbilstoši latviešu valodas gramatikas normām.</i> <i>Mācās pierakstos lietot dažādus vārdu saīsinājumus.</i>

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
<i>Izmantojot detalizētās lasīšanas stratēģiju, lasa avīžu, žurnālu rakstus.</i> Lasa un saprot instrukcijas un norādījumus. Pieraksta notikumus dienasgrāmatas formā. Vēstulēs izsaka dažādas attieksmes. Rakstos papildina sižetu. Sagatavo jautājumus konkursam vai viktorīnai, raksta norises plānu. Mācās lasītajā atrast tēlainās izteiksmes līdzekļus. Mācās saskatīt galvenos literāra teksta izveides paņēmienus. Lasot tekstu, mācās analizēt un secināt. Mācās atrast sakāmvārdus un frazeoloģismus. Mācās apkopot, sistematizēt iegūto informāciju, pierakstīt tēžu, konspekta, kopsavilkuma veidā. Mācās rakstīt iesniegumu, paskaidrojumu. Mācās rakstīt plānu, uzmetumu.	<i>Runā mācās ievērot valodas un runas kultūras normas.</i>

3. Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks

Mācību satura apguvei paredzētais laiks šajā klasē tiek sadalīts: 60% valodas apguvei un 40% literatūras apguvei. Literatūras stundām paredzētais laiks tiek sadalīts: 50% latviešu autoriem un darbiem, 30% skolēna interesēm atbilstīgai literatūrai latviski, 20% mācību saturs, kas atkarībā no izvēlēta bilingvālās izglītības modeļa un skolēna vajadzībām veido pamatu mācībām nākamajā izglītības pakāpē.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti
1.1. Pusaudžu savstarpējās attiecības literatūrā un dzīvē. 1.2. Pieklājības normu ievērošana ikdienas saskarsmē. 1.3. Konfliktsituācijas literatūrā un dzīvē. <i>Dzīves gudrība latviešu folklorā.</i>	Kf IAf AEf ITf	Lūgt palīdzību kādas problēmas risināšanā. Iesaistīties sarunā par pusaudžu problēmām, izteikt savu attieksmi. Izklāstīt savu problēmu. Ieteikt, kā rīkoties. Raksturot un vērtēt literāro varoņu rīcību. Lietot vienkāršus tēlainās izteiksmes līdzekļus savu izjūtu izteikšanai. Prognozēt sižeta attīstību, izmantojot tekstā ietverto informāciju.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti
2.1. Sporta pasākumi. 2.2. Veselība un higiēna. <i>Zinātniskā fantastika un piedzīvojumi.</i>	Nf	Nosaukt sporta pasākumus. Nosaukt sarežģītākās cilvēka ķermeņa daļas.
	Kf	Pārliecināt par sava viedokļa pareizību, sniedzot informāciju.
	Iaf	Izteikt savu attieksmi pret kādu notikumu, situāciju, faktu. Stāstīt par savu veselības stāvokli, apmeklējot ārstu.
	Aef	Izteikt attieksmi pret dažādām sociālām parādībām. Izteikt šaubas un neticību. Izteikt novēlējumu. Izteikt pieņēmumu un iespējamību. Izteikt pārsteigumu.
	Inf	Izteikt norādījumus, kā organizēt veselīgu atpūtu. Izteikt prasības, kas jāievēro dalībniekiem sporta pasākumos. Izteikt brīdinājumu. Izteikt ierobežojumu.
3.1. Neparastais dabā: dzīvnieki, augi, dabas parādības. <i>Vēsturisku notikumu atainojums literatūrā.</i>	Iaf	Secīgi pastāstīt notikumus. Atstāstīt kādu informāciju. Izklāstīt apkopoto informāciju no dažādiem informācijas avotiem.
	Aef	Analizēt dažādas situācijas, paužot savu attieksmi.
	Inf	Norādīt, kādi likumi un noteikumi jāievēro dabā.
4.1. Jauniešu laikraksti un žurnāli. 4.2. Datorspēles. 4.3. Uzziņu literatūra.	Nf	Nosaukt pazīstamākos jauniešu izdevumus. Lietot dažādu datorprogrammu un spēļu nosaukumus latviski.
	Iaf	Stāstīt par informācijas iegūšanas veidiem. Izteikt priekšlikumus.
	Aef	Novērtēt preses izdevuma raksta saturu. Ieinteresēt par kādu rakstu. Izteikt attieksmi pret kādu notikumu, situāciju, parādību.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti
	ITf	Prognozēt teksta saturu pēc virsraksta.
5.1. Konkursi un viktorīnas. 5.2. Mana klase – mana komanda.	Nf	Nosaukt skolā organizētos konkursus un viktorīnas.
	Kf	Lūgt palīdzību dažādās situācijās.
	Iaf	Sniegt padomus par pasākumu sagatavošanu. Precizēt informāciju par pasākuma norisi. Īsi pateikt, kāda informācija ir nepieciešama. Salīdzināt dažādas parādības, norises, lietas. Salīdzināt dažādus faktus. Apgalvot.
	Aef	Izteikt līdzjūtību.
	Inf	Izteikt norādījumus, kas jādara konkursā vai viktorīnā. Aizliegt ko darīt.
	ITf	Sagatavot konkursa vai viktorīnas jautājumus.
6.1. Piedzīvojumi literatūrā un dzīvē. <i>Estētisko un ētisko vērtību sistēma tautasdziesmās.</i> <i>Kopīgais un atšķirīgais dažādu tautu vēstītājfolklorā. Folkloras motīvi latviešu autoru dažādu žanru darbos.</i>	Iaf	Stāstīt par saviem piedzīvojumiem, ievērojot notikumu secību.
	Aef	Izteikt neuzticēšanos. Izteikt nosodījumu. Izteikt sašutumu. Izteikt neapmierinātību. Ar faktiem pierādīt sava viedokļa pareizību.
	Inf	Izteikt norādījumus par rīcību. Izteikt instrukcijas dažādu piedzīvojumu un notikumu laikā.
	ITf	Prognozēt sižeta attīstību un varoņu rīcību. Paplašināt un papildināt sižetu.

4. Valodas teorijas jautājumi

Nelokāmie vīriešu un sievietes dzimtes lietvārdi.

Lietvārdu vienskaitlinieki un daudzskaitlinieki.

Lietvārdu atvasināšana.

Īpašvārdu lietojums un pareizrakstība.

Īpašības vārdu noteiktības (noteikto galotņu) lietojums.

Darbības vārdu vienkāršo laiku formu pareizrakstība.

Darbības vārda pavēles un vēlējuma izteiksme.

Darbības vārda vajadzības izteiksmes lietojuma īpatnības.

Atgriezenisko darbības vārdu vienkāršo laiku formas.

Darbības vārdu atvasināšana ar priedēkļiem.

Darāmās kārtas tagadnes divdabis apzīmētāja funkcijā.

Ciešamās kārtas pagātnes divdabis apzīmētāja funkcijā.

Ciešamās kārtas veidošana.

Skaitļa vārdi, ar kuriem nosauc pulksteņa laiku, gadaskaitļus un datumus.

Daļskaitļu veidošana un pareizrakstība.

5. Ieteicamie latviešu autoru daiļdarbi lasīšanai

Folklorā

Tautasdziesmas, sakāmvārdi, parunas, mīklas, pasakas, teikas, anekdotes.

Literārās pasakas

K. Skalbe "Pasaka par vērdiņu", "Kaķīša dzirnavas", "Divi draugi", A. Sakse "Persijas ceriņš", "Puķu zirnītis", "Kurpītes", I. Ziedoņa pasakas.

Pasaku lugas

A. Brigadere “Maija un Paija”(fragmenti).

Uzziņu literatūra

V. Ļūdēns “Sudraba kalējs, tērauda kalējs”.

Stāsti

A. Auziņš “Skola uziet debesīs”, Z. Ērgle ”Starp mums, meitenēm, runājot”, “Esmu dzimis neveiksmnieks” u.c., V. Rūmnieks “Ozolu grāmata”, R.Kalpiņa “Resnā”, kā arī Dz. Žuravskas stāsti.

Dzeja

Jaunie autori.

8. KLASE

1. Starppriekšmetu saikne

Raksta recenziju.
Sastāda konspektu un tēzes.
Orientējas komunikatīvajā situācijā: sarunas dalībnieki, tēma, valodas līdzekļi.
Paplašina priekšstatu par dialogu.
Ievēro toleranci pret citu tautu kultūru.
Iepazīstas ar paškontroles paņēmieniem.
Novērtē savu darbu, ievērojot izstrādātos kritērijus.
Sastāda dialogu pāros, plāno lomas, saturu.
Iepazīst diskusijas galvenos noteikumus.
Daiļdarbu analīze.

Mazākumtautību valoda

Literatūra

Izprot jēdzienu “literatūras žanri”.
Mācās noteikt un atpazīt poēmas, balādes, noveles un romāna žanru īpatnības.
Nosaka literāra darba tēmu, ideju, problēmas.
Mācās rakstīt recenziju par literāru darbu, filmu.
Izprot literāra darba valodas tēlainību, tēlainās izteiksmes līdzekļu lomu literāra darba satura atklāsmē.
Mācās rakstīt argumentētu eseju.
Mācās saskatīt “mūžīgās” tēmas dažādu tautu literatūrā.
Prot formulēt, argumentēt savas domas par literārā darbā izteiktajām problēmām.

Sociālās zinības

Izprot pozitīvu savstarpējo attiecību veidošanas principus.
Prot lasīt informāciju par piedāvāto preci un pakalpojumu (svars, termiņš, kalorijas, cena, ražotājs).
Prot lasīt informāciju uz preču iesaiņojuma.
Prot izveidot reklāmu atbilstoši tās veidošanas pamatnoteikumiem.
Prot atrast un analizēt informāciju par banku pakalpojumiem, sociālajiem pabalstiem, izglītības iestādēm, darba piedāvājumiem.
Prot uzrakstīt motivācijas vēstuli un CV.

Izprot savstarpējo attiecību veidošanas principus un faktorus, kas ietekmē savstarpējās attiecības, un zina, ko vēlas sagaidīt no savstarpējām attiecībām.
 Ir attīstījies prasmi kritiski izvērtēt situāciju, pieņemt lēmumu, pretoties negatīvam psiholoģiskam spiedienam.
 Izprot vides un cilvēka savstarpējās attiecības.
 Prot atspoguļot dabas vides izraisītās sajūtas, emocijas.
 Sadarbojas ar citiem skolēniem, piedaloties vietējai sabiedrībai nozīmīgos projektos.

Vēsture

Iegūst zināšanas par tuvākās apkārtnes, Latvijas, Eiropas un pasaules vēsturi jaunajos laikos un izpratni par šī vēstures perioda cēloņsakarībām.
 Zina un izprot Latvijas svētku un piemiņas dienu vēsturisko kontekstu.
 Gūst pieredzi orientēties daudzveidīgā vēsturiskā informācijā, lai atlasītu sev svarīgāko.
 Prot salīdzināt dažādu avotu sniegto informāciju.
 Gūst pieredzi lietot zināšanas par pagātņi, lai izprastu tagadni.
 Zina par dažādu tautu kultūras tradīcijām un vērtībām, prot saskatīt kultūru daudzveidību.
 Salīdzina un vērtē dažādas versijas par vēsturiskajiem notikumiem.
 Ir pieredze patstāvīgi izpētīt un argumentēt vēstures notikumus.

Ģeogrāfija

Gūst izpratni par Eirāzijas kontinenta pasaules daļu – Āzijas un Eiropas – dabas ģeogrāfijas savdabību.
 Uzzina par atsevišķu valstu dabas resursiem un to izmantošanu dažādās saimniecības nozarēs.
 Izsaka savu vērtējumu par cilvēku un dabas vides mijiedarbībā esošajām problēmām.
 Mācās atlasīt informāciju aprakstā par valsti, izdalot galveno un raksturīgāko.
 Prot salīdzināt iedzīvotāju skaitu, nacionālo sastāvu, izmantojot statistikas datus.
 Prot raksturot valsts ģeogrāfisko stāvokli, dabas apstākļus un iedzīvotāju saimniecisko darbību.
 Prot diskutēt un aizstāvēt savu viedokli par Baltijas valstu vienotību un sadarbības iespējām.

2. Sasniedzamais rezultāts

2.1. Sociokultūras kompetence	2.2. Valodu mācīšanās kompetence
<i>Zina latviešu gadskārtu ieražas.</i>	Prot salīdzināt dzimtās valodas un latviešu valodas parādības, lai izprastu

2.1. Sociokultūras kompetence	2.2. Valodu mācīšanās kompetence
<i>Ir iepazinis cilvēku dzīves rituma nozīmīgāko godu tradīcijas.</i> <i>Saskata un salīdzina kopīgo un atšķirīgo latviešu un cittautu literatūrā un kultūrā.</i> <i>Apzinās valodu prasmi kā kultūras sastāvdaļu.</i> <i>Izprot latviešu valodā biežāk lietotos frazeoloģismus un idiomus.</i> <i>Saskata dzīves īstenības atspoguļojumu literatūrā (sociālās situācijas, paaudžu uzskatus un attiecības, vienaudžu savstarpējās attiecības u.c.).</i> <i>Saista savu radošo darbību ar lasīto un savu pieredzi.</i> Iepazīst latviešu gadskārtu ieražas (Ūsiņdiena, Māras diena, Līgo/Jāņi). Iepazīst cilvēka dzīves rituma nozīmīgāko godu tradīcijas (kāzas, bēres, kristības). Mācās salīdzināt latviešu un cittautu kultūru iezīmes. Mācās izprast un ievērot pieklājības normas ikdienas un lietišķajā saskarsmē. Lasot daiļdarbu, mācās diskutēt par sev nozīmīgām problēmām. Mācās saskatīt un izprast literārajos darbos ietvertās vērtības.	valodas lietojumu. Izmanto tabulas un uzziņu literatūru savu rakstu darbu uzlabošanai, kļūdu labošanai un skaidrošanai. Prot iegūt informāciju sarunās, intervijās, anketās, apkopot to un izmantot mācībās. Vingrinās lietot visas klausīšanās stratēģijas. Savā valodā pamana un labo kļūdas. Izmanto datorprogrammu iespējas kļūdu labošanā. Mācās izmantot tēlainās izteiksmes līdzekļus, frazeoloģismus savā valodā runā un rakstos.

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Klausīšanās un runāšana Klausoties uztver un saprot dažāda izpildījuma tekstu dažādās situācijās. Valodu lieto mācību un sadzīves situācijās, lai realizētu saziņas mērķi monoloģā un dialogā. Uztver, saprot, nosauc un raksturo priekšmetus, objektus, parādības, darbības (sevi un citus, valstis, to galvaspilsētas, iedzīvotājus, valodas, mākslas veidu žanrus, daudzumu, kvalitāti, secību, pulksteņa laiku). Saziņā uztver, saprot un iegūst informāciju, informē, iesaistās sarunā, atstāsta, izklāsta darbības attīstību, formulē problēmas, stāsta par kopīgo un atšķirīgo, par piedzīvojumiem, sekām. <i>Salīdzina parādības, norises, lietas, faktus, labo, precizē un papildina, izsaka secinājumus, izvērtē viedokļus.</i> Sadarbojoties uztver, saprot un dod padomu, iedrošina, atrunā, izskaidro spēles noteikumus. Uztver, saprot un izsaka cerību, izbrīnu, apbrīnu, sajūsmu, iebildumus, attieksmi, ieinteresētību, līdzjūtību, pārsteigumu, komplimentus.	Lieto atgriezeniskos darbības vārdus visos īstenības izteiksmes vienkāršajos laikos. <i>Lieto decimāldaļskaitļus savienojumos ar lietvārdu.</i> <i>Izsaka daudzumu ar neīstiem skaitļa vārdiem.</i> <i>Ievēro skaitļa vārdu pareizrakstības likumus.</i> <i>Izprot vietniekvārdu sarunvalodas variantu lietojuma īpatnības un ierobežojumus.</i> <i>Mācās atvasināt lietvārdus ar dažādām izskaņām.</i> <i>Mācās lietot īpašības vārdus ar noteikto galotni dažādos vārdu savienojumos ar lietvārdu vienskaitlī un daudzskaitlī.</i> Apgūst vietniekvārdus ar nenoteikto un noteikto galotni; mācās tos iesaistīt teikumos. Mācās saprast atstāstījuma izteiksmes lietojumu tekstā. <i>Mācās veidot darāmās kārtas tagadnes divdabjus un ciešāmās kārtas tagadnes divdabjus; iesaistīt tos teikumos.</i> <i>Mācās izmantot dažāda veida sintaktiskās konstrukcijas atbilstoši komunikatīvajam mērķim un situācijai.</i>

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Organizē un piedalās lomu spēlēs. Veido reportāžu. Prognozē sižeta attīstību, varoņu rīcību, teksta saturu pēc virsraksta. Mācās lietot tēlainās izteiksmes līdzekļus savu jūtu izteikšanai. <i>Mācās uztvert un saprast dažāda izpildījuma monologus un dialogus (kopumā, detalizēti vai kritisk), izmantot dzirdēto informāciju atbilstoši mērķim.</i> <i>Saziņā mācās ievērot dialoga loģisko struktūru.</i> <i>Mācās iesaistīties problēmrisināšanā, norādīt, apsvērt risinājumu iespējas, teikt, ņemt vērā viedokļus.</i> <i>Mācās diskutēt, uzklaut, salīdzināt, izteikt, argumentēt viedokli par lasīto, redzēto, dzirdēto.</i> Lasīšana un rakstīšana <i>Pilnvīgo detalizētās lasīšanas stratēģiju.</i> <i>Lasa un saprot dažāda apjoma publicistiskos tekstus, lietišķos rakstus.</i> <i>Saprot svarīgāko dažāda izpildījuma daiļliteratūras tekstos.</i> <i>Atrod lasītajā tēlainās izteiksmes līdzekļus, sakāmvārdus un frazeologismus.</i> <i>Saskata un izprot galvenos literārā teksta izveides paņēmienus.</i> <i>Raksta tēzes, konsektu, kopsavilkumu, sistematizējot informāciju.</i> <i>Raksta iesniegumu, paskaidrojumu.</i> <i>Veido plānu un raksta plānveidīgu tekstu par dažādiem tematiem. Veido plānu, reklāmu, aprakstu ceļojumam.</i> Veido rakstu, interviju. Mācās saprast populārzinātniskus tekstus. Lasot tekstu, mācās analizēt un secināt. Mācās rakstīt CV. Mācās rakstīt melnrakstu, tīrrakstu. <i>Mācās apkopot informāciju īsos referātos, aprakstos.</i>	<i>Mācās noteikt vārdu piederību vārdšķirai, raksturot vārdu gramatiskās pazīmes un lietojuma īpatnības.</i> <i>Mācās lietot pieturzīmes atbilstoši latviešu valodas gramatikas normām.</i> <i>Mācās pierakstos lietot dažādus vārdu saīsinājumus.</i> <i>Runā mācās ievērot valodas un runas kultūras normas.</i>

3. Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks

Mācību satura apguvei paredzētais laiks šajā klasē tiek sadalīts: 60% valodas apguvei un 40% literatūras apguvei. Literatūras stundām paredzētais laiks tiek sadalīts: 50% latviešu autoriem un darbiem, 30% skolēna interesēm atbilstīgai literatūrai latviski, 20% mācību saturs, kas atkarībā no izvēlēta bilingvālās izglītības modeļa un skolēna vajadzībām veido pamatu mācībām nākamajā izglītības pakāpē.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti
1.1. Izskats, apģērbs, raksturs, intereses. Mani un citu cilvēku panākumi. 1.2. Pastāvīgā un mainīgā mode. <i>Mājas un ģimenes motīvs latviešu literatūrā.</i>	Nf	Nosaukt apģērba gabalus, detaļas. Nosaukt apģērba piederumus. Raksturot apģērba, auduma kvalitāti. Nosaukt ķermeņa daļu īpašības.
	Kf	Uzrunāt intervējamo. Pateikties par interviju.
	IAf	Raksturot sevi un citus – izskatu, ģērbšanās stilu. Organizēt diskusiju par aktuālo modi. Raksturot īpašību izpausmes rīcībā.
	AEf	Novērtēt savu un citu rīcību dažādās situācijās. Paust savu viedokli par ārējo izskatu. Izteikt atzinību par ārējo izskatu, apģērbu. Izteikt uzslavu par izskatu. Izteikt komplimentus. Izteikt iebildumus. Paust savu viedokli – pārlicināt. Paust savu viedokli – izrādīt interesi. Paust savu viedokli – sniegt padomu. Izteikt vērtējumu par modi.
	INf	Atrunāt (ko darīt) – pirkt, izvēlēties apģērbus, veidot frizūru. Iedrošināt rīkoties.
	ITf	Saprast un lietot izplatītākos sakāmvārdus un frazeoloģismus. Prognozēt literārā varoņa rīcību, pamatojoties uz tekstā ietverto informāciju.
2.1. Sports – vaļasprieks vai darbs. 2.2. Atpūtas organizēšana.	Nf	Nosaukt atpūtas veidus. Nosaukt cilvēku vaļaspriekus un intereses.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti
2.3. Ceļojumi. <i>Cilvēks un daba – attieksmes, problēmas, risinājumi literatūrā un dzīvē.</i>	IAf	Veidot reportāžu par sacensību norisi. Stāstīt par interesantiem piedzīvojumiem sporta dzīvē. Salīdzināt dažādus sporta veidus. Iegūt informāciju par ceļojumiem. Informēt par problēmām, kādas rodas ceļojot. Informēt par faktiem, kas saistīti ar kultūras objektiem.
	AEf	Izrādīt ieinteresētību. Izsacīt apmierinātību/neapmierinātību par sportistu sniegumu. Izteikt viedokli par dažādiem sporta veidiem. Ieteikt doties kādā ceļojumā. Pierunāt/atrunāt doties ceļojumā.
	INf	Izskaidrot spēles noteikumus. Dot padomu, kā gatavoties ceļojumam, ērtāk, lētāk, interesantāk ceļot. Norādīt ceļojuma maršrutu citiem. Norādīt problēmas risinājumu iespējas. Skaidrot aizliegumus, kas jāievēro ceļotājam.
	ITf	Izplānot ceļojumu un reklamēt to. Veidot ceļojuma dienasgrāmatu. Veidot ekskursijas vadītāja stāstījumu par dažādiem apskates objektiem.
3.1. Cilvēku radītie brīnumi.	Nf	Nosaukt dažādus cilvēku radītos brīnumus, ievērojamākos pieminekļus.
	AEf	Izteikt attieksmi pret notikumu, situāciju, faktu. Izteikt savu viedokli (par ko) – parādībām, norisēm.
	INf	Izteikt pamācības, kā rīkoties.
	ITf	Stāstīt par ticamiem/neticamiem notikumiem.
3.4. Cilvēki pasaulē.	Nf	<u>Nosaukt valstis, iedzīvotājus, valodas.</u> Nosaukt problēmu cēloņus.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti
	IAf	Stāstīt par kopīgo un atšķirīgo dažādu tautu ēdienu gatavošanas un ēšanas tradīcijās. Stāstīt par tradīcijām. Izvērtēt dažādus viedokļus. Formulēt problēmas. Labot un papildināt iegūto informāciju.
4.1. Plašsaziņas līdzekļi.	IAf	Uzdot jautājumus par konkrētiem faktiem, personām. Atstāstīt informāciju, par kuras patiesumu nav pārliecināts. Izteikt secinājumus par plašsaziņas līdzekļos iegūto informāciju. Precizēt un labot informāciju.
	AEf	Izteikt savu viedokli (par ko) – žurnālu, rakstu, pārraidi, argumentēt to. Izteikt izbrīnu. Izteikt pārsteigumu. Izteikt neizpratni. Izteikt līdzjūtību.
	ITf	Veidot saraksti ar pusaudžu žurnālu redakciju. Uzrakstīt rakstu pusaudžu žurnālam. Organizēt lomu spēles, piedalīties tajās.
5.1. Tālākizglītības iespējas. 5.2. Iesniegums. CV. 5.3. Valodas mācīšanās. <i>Jauna cilvēka personības izaugsmes tēlojums latviešu literatūrā.</i>	Nf	Nosaukt dažādas mācību iestādes. Nosaukt valodniecības nozīmīgākos terminus, atpazīt to saīsinājumus vārdnīcā.
	Kf	Iegūt informāciju par dažādām mācību iestādēm.
	IAf	Informēt, kas jādara, stājoties kādā mācību iestādē. Pastāstīt, kas jāmacās, lai iegūtu kādu profesiju.
6.1. Elki un ideāli. 6.2. Mūzika Latvijā un pasaulē. 6.3. Kino Latvijā un pasaulē. 6.4. Pieminekļi Latvijā.	Nf	Nosaukt ievērojamākos pieminekļus. Nosaukt kino žanrus. Nosaukt mūzikas stilus un izpildītājus.
	Kf	Iesaistīties sarunā par (kādu) tēmu.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti
6.5. Pasaules nozīmes vērtības Latvijā. <i>Tautas varonis mītā, folklorā, literatūrā un dzīvē.</i>	IAf	Atstāstīt sižetu. Izklāstīt darbības attīstību. Atklāt cēloņus kādai parādībai vai norisei. Stāstīt par norises vai parādības sekām. Iesaistīties sarunā par mūziku un kino. Stāstīt par savām muzikālajām interesēm. Raksturot kā (filmas, mūzikas, apģērba u.c.) kvalitāti. Izteikt nodomus, iebildumus.
	AEf	Izteikt apbrīnu, sajūsmu. Izteikt iebildumus.

4. Valodas teorijas jautājumi

Lietvārdu atvasināšana ar izskaņām -enis/-ene, -iens/-iena, -ava, -elis/-ele.

Īpašības vārdu noteiktības (noteikto galotņu) lietojums.

Darbības vārda atstāstījuma izteiksme.

Darāmās kārtas un ciešamās kārtas tagadnes divdabju lietošanas īpatnības.

Darāmās kārtas pagātnes divdabis.

Skaitļa vārdu pareizrakstība.

Daudzuma izteikšana ar neīstiem skaitļa vārdiem.

Decimāldaļskaitļu veidošana un pareizrakstība.

Vietniekvārdu lietošanas īpatnības, sarunvalodas varianti, pareizrakstība.

5. Ieteicamie latviešu autoru daiļdarbi lasīšanai

Folklorā

Mitoloģiskās teikas, brīnumu pasakas.

Eposs

A. Pumpurs "Lāčplēsis"(fragmenti) vai eposa pārstāsts.

Uzziņu literatūra

I. Ziedonis "Es, cilvēks, pasaulē", J. Baltvilks "Brālis ozols, māsa liepa".

Stāsti

Dz. Rinkule-Zemzare "Dzīvais koks", "Cik maksā prieks?", "Trakulīgais Tūtiņš"vai citi, D. Zigmonte "Stāsti Jūlijai", "Karmena un Sniegbaltīte", G. Repše "Jorens kokā kāpējs", R. Ezera "Cilvēkam vajag suni". Dz. Žuravskas, R. Kalpiņas stāsti.

Literārās pasakas

Viks "Zemūdens bara lielā diena", "Dinīts nāk", "Sarežģītais zvirbulēns".

Romāni

G. Repše "Alvas kļiedziens"(fragmenti), I. Karlštrēma "Zem viena lietussarga", J. Klīdzējs "Cilvēka bērns"(fragmenti), kā arī A. Puriņa romāni.

Dzeja

I. Zandere, M. Cielēna, O. Vācietis.

9.KLASE

1. Starppriekšmetu saikne

Raksta CV.
Piedalās diskusijā, izsaka savu viedokli, argumentē, novērtē pretargumentus.
Rediģē tekstu.
Raksta referātu.
Izprot valodu kā pasaules izziņas līdzekli.
Ievēro runas, rakstu, klausīšanās, lasīšanas kultūru.

Mazākumtautību valoda

Literatūra

Mācās atpazīt un izprast dažādu literāru virzienu būtību (reālisms, romantisms, simbolisms).
Mācās izprast literāra darba un tēlu daudznozīmību. Iepazīst jēdzienus: tēls, zīme, simbols.
Atpazīst mītu, folkloras un Bībeles sižetu atspulgu literatūrā.

Sociālās zinības

Piedāvā savu viedokli/problēmas risinājumu un uzklausa citu viedokli kopīgo mērķu sasniegšanai.
Prot prognozēt savas rīcības sekas, pamatojoties uz cēloņseku sakarības izpratni.
Prot atbilstīgi uzdevumam sastādīt anketu, apkopot un analizēt aptaujas rezultātus.
Prot analizēt cilvēku piederību sociālajām grupām un pamatot savus uzskatus.
Sadarbojas ar citiem skolēniem projektu darbā.
Prot atšķirt faktus no viedokļiem, analizējot sabiedriskos procesus.

Vēsture

Zina ievērojamākos Latvijas, Eiropas un pasaules vēstures notikumus, izprot to vēsturisko nozīmi.
Izprot visu Latvijas svētku un piemiņas dienu vēsturisko kontekstu.
Prot apkopot dažādu avotu sniegto informāciju un izdarīt secinājumus, pamatojoties uz to.
Spēj lietot zināšanas par pagātņi, lai izprastu tagadni un spriestu par sabiedrības nākotni.
Zina dažādu tautu kultūru daudzveidību un ar cieņu izturas pret tām.
Izprot Eiropas un pasaules vēstures ietekmi Latvijas vēsturē, kā arī Latvijas devumu Eiropas un pasaules vēsturē.
Apzinās, ka, dzīvojot demokrātiskā valstī, skolēnam ir tiesības un iespējas patstāvīgi pētīt un argumentēti

interpretēt vēstures notikumus.

Ģeogrāfija

Mācās un izprot Latvijas ģeogrāfiju salīdzinājumā ar pārējām Baltijas jūras baseina valstīm.

Prot raksturot rūpniecības uzņēmumus savā rajonā, pilsētā, pagastā.

Prot analizēt diagrammas, salīdzināt attēlotos rādītājus par atsevišķām saimniecības nozarēm.

Prot diskutēt par jaunu rūpniecības uzņēmumu būvi Latvijā.

Raksturo sociālās infrastruktūras saikni ar tūrisma attīstību Latvijā, analizē un novērtē ekotūrisma un citu tūrisma veidu attīstības iespējas.

Analizē eksporta un importa struktūru Latvijai ar Eiropas valstīm, Baltijas valstīm, NVS valstīm.

Vāc un apkopo informāciju par savu novadu, rajonu vai pilsētu.

Veido ekskursijas maršrutu, iekļaujot objektu aprakstu.

2. Sasniedzamais rezultāts

2.1. Sociokultūras kompetence	2.2. Valodu mācīšanās kompetence
<i>Analizē kopīgo un atšķirīgo latviešu un cittautu kultūrā.</i> <i>Izprot latviešu valodas nozīmi daudz kultūru sabiedrībā.</i> <i>Izprot un ievēro pieklājības normas.</i> <i>Diskutē par latviešu un cittautu autoru darbos ietvertajām problēmām.</i> <i>Analizē un vērtē literāra darba varoņu rīcību, nosaka tās motīvus, ievērojot savu pieredzi.</i> <i>Interesējas par notiekošo sabiedrībā, kultūrā, politikā.</i> <i>Apzinās latviešu literatūru kā pasaules literatūras sastāvdaļu.</i> <i>Saista savu radošo darbību ar lasīto un pieredzi.</i> <i>Saskata un analizē dzīves īstenības atspoguļojumu literatūrā (pilsēta un lauki, paaudžu uzskati un attiecības, vienaudžu savstarpējās attiecības u.c.).</i> <i>Mācās izprast dažādas kultūras parādības.</i> <i>Mācās saskatīt un analizēt kopīgo un atšķirīgo latviešu un cittautu kultūrā (ģimenes un reliģiskās tradīcijas, humors, u.c.).</i> <i>Mācās saprasties daudz kultūru sabiedrībā.</i> <i>Mācās saskatīt literārajos darbos ietvertās nacionālās vērtības.</i>	Salīdzina, analizē valodas parādības un izdara secinājumus par valodas uzbūves likumībām. Gatavojot mutvārdos vai rakstveidā uzdevumus, izmanto tabulas un uzziņu literatūru savas valodas pareizības nodrošināšanai. Prot iegūt, izvēlēties un izmantot informāciju latviešu valodā citu mācību priekšmetu uzdevumu veikšanai. Lieto visas klausīšanās stratēģijas. Apzināti cenšas pilnīgot savu valodas prasmi. Bagātina savu valodu ar tēlainās izteiksmes līdzekļiem.

2.3. Komunikatīvā kompetence	2.4. Valodas kompetence
Klausīšanās un runāšana Klausoties uztver un saprot dažāda izpildījuma tekstu dažādās situācijās. Valodu lieto mācību un sadzīves situācijās, realizējot saziņas mērķi monologā un dialogā. Uztver, saprot, nosauc un raksturo priekšmetus, objektus, parādības, abstraktas reālijas, darbības, notikumus, jēdzienus un terminus, tēlainās izteiksmes līdzekļus, cilvēku sajūtas, emocijas. <i>Iesaistās problēmrisināšanā, diskusijā, uzklausa, salīdzina, izsakās, argumentē viedokli par lasīto, redzēto, dzirdēto. Saziņā ievēro dialoga loģisko struktūru.</i> Sadarbojoties uztver un izsaka pavēles, norādījumus, attieksmi, pastāsta par gūtajiem iespaidiem, pieredzi, vērtē un analizē situāciju. Uztver un izsaka attieksmi, domas, viedokli, secinājumus, emocijas, jūtas par redzēto, dzirdēto, lasīto. Uztver un skaidro tekstā mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu (epitetu, vienkāršu metaforu, personifikāciju) nozīmi. <i>Mācās uztvert un saprast dažāda izpildījuma monologus un dialogus (kopumā, detalizēti vai kritiski), izmantot dzirdēto informāciju, atbilstoši mērķim. Pilnīgo prasmī uztvert un saprast metaforas, personifikācijas, sakāmvārdu un frazeoloģismu nozīmi. Attīsta prasmī piedalīties pārrunās un diskusijās.</i> Lasīšana un rakstīšana <i>Lasa un saprot dažāda apjoma, tematikas un žanra tekstu, instrukcijas, nosacījumus, brīdinājumus. Lasa un saprot populārzinātniskus tekstus. Lasot tekstu, izvērtē, analizē un secina. Raksta pēc plāna dažādiem saziņas mērķiem. Raksta CV, raksta melnrakstu, tūrrakstu. Apkopo un sistematizē informāciju īsos referātos, aprakstos (piem., par dzimtas vēsturi).</i>	Zina lietvārdu salikto nosaukumu pareizrakstības likumus un ievēro tos rakstībā. Izprot lietvārdu salikto veidošanas īpatnības, saprot to nozīmes. Lieto īpašības vārdus ar noteikto galotni vārdu savienojumos ar lietvārdu vienskaitlī un daudzskaitlī. <i>Lieto īstenības izteiksmes saliktos laikus.</i> Izprot vēlējuma izteiksmes salikto laiku lietošanas īpatnības. Izprot atgriezeniskā vietniekvārda <i>sevis</i> nozīmi un lietošanas īpatnības. <i>Ievēro vietniekvārdu pareizrakstības likumus un lietošanas īpatnības. Ievēro darbības vārdu un divdabju pareizrakstības likumus un lietošanas īpatnības.</i> <i>Prot raksturot vārda gramatiskās pazīmes. Pareizi lieto dažādas vārdu formas teikumos. Lieto pieturzīmes atbilstoši latviešu valodas gramatikas normām. Pierakstos prot lietot dažādus vārdu saīsinājumus.</i> Teksta izveidē izmanto dažādas sintaktiskās konstrukcijas. Izmanto formāli lingvistiskās zināšanas teksta sapratnei. Runā ievēro valodas un runas kultūras normas. <i>Mācās saprast lietvārdiem un īpašības vārdiem nozīmes ziņā tuvu izskaņu atšķirības. Izprot atstāstījuma izteiksmes lietojumu tekstā. Mācās lietot daļēji lokāmos un nelokāmos divdabjus teikumos. Apgūst divdabju veidošanas, pareizrakstības un lietošanas īpatnības.</i>

3. Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks

Mācību satura apguvei paredzētais laiks šajā klasē tiek sadalīts: 60% valodas apguvei un 40% literatūras apguvei. Literatūras stundām paredzētais laiks tiek sadalīts: 50% latviešu autoriem un darbiem, 30% skolēna interesēm atbilstīgai literatūrai latviski, 20% mācību saturs, kas atkarībā no izvēlēta bilingvālās izglītības modeļa un skolēna vajadzībām veido pamatu mācībām nākamajā izglītības pakāpē.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti
1.1. Manas dzimtas vēsture. 1.2. Cilvēku savstarpējā saskarsme. 1.3. Palīdzības dienesti. 1.4. Jauniešu noziedzības problēmas. <i>Es un mana dzimta literatūrā un dzīvē.</i> <i>Dažāds pasaules skatījums, paaudžu attiecības literatūrā un dzīvē.</i>	Nf	Nosaukt dzimtas locekļus. Nosaukt ģimenes locekļu rakstura īpašības. Nosaukt palīdzības dienestus pusaudžiem. Nosaukt dažādus palīdzības veidus.
	I Af	Īsi izklāstīt nepieciešamo informāciju. Pastāstīt par savu dzimtu, raksturot ģimenes locekļus. Veidot aprakstu par ģimenes fotogrāfiju. Pārstāstīt informāciju, par kuras patiesumu nav pārliecināts. Precizēt informāciju. Noteikt informācijas patiesuma pakāpi.
	A Ef	Izteikt viedokli par saskarsmes problēmām. Izteikt viedokli par publikācijā aprakstīto problēmu. Apspriest situāciju un vērtēt to.
	I Tf	Veidot dzimtas koku un aprakstīt dzimtas vēsturi. Iegūt un apkopot informāciju par palīdzības dienestiem.
2.1. Interesantas personības cilvēces vēsturē.	Nf	Nosaukt slavenu cilvēku nodarbošanās veidus un intereses. Nosaukt cilvēku sajūtas, izjūtas, emocijas.
	I Af	Iztēlojoties situāciju, organizēt sarunu par to. Veidot jautājumus, lai iegūtu informāciju.
	A Ef	Piekrist/nepiekrist citu apgalvojumiem un uzskatiem.
	I Tf	Veidot aprakstu par kādu personību.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti
2.2. Veselīgs dzīvesveids. 2.3. Kaitīgi ieradumi.	Nf	Nosaukt kaitīgos ieradumus. Nosaukt neveselīga dzīvesveida pazīmes.
	IAf	Pastāstīt par veselīgu/neveselīgu dzīvesveidu. Pastāstīt par savu pieredzi dažādos problēmjautājumos. Vērtēt un analizēt doto situāciju. Izteikt attieksmi pret veselīgu dzīvesveidu. Izteikt prieku par dažādu problēmu sekmīgu risinājumu. Izteikt cerību par jauniešu problēmu sekmīgiem risinājumiem.
	AEf	Komentēt un novērtēt dažādas parādības. Izteikt attieksmi pret kaitīgiem ieradumiem. Izteikt pārsteigumu. Izteikt vilšanos.
	INf	Dot padomus, pamācīt, kā ievērot veselīgu dzīvesveidu.
3.2. Pārmaiņas dabā. Ekoloģijas problēmas. <i>Zemes tēls un ar to saistītā vērtību sistēma latviešu folklorā un literatūrā.</i> <i>Pilsētas motīvi, tās harmonijas un disharmonijas tēlojums latviešu literatūrā.</i>	Nf	Nosaukt ar ekoloģiskām problēmām saistītus jēdzienus.
	IAf	Diskutēt, izsakot dažādus viedokļus. Izteikt pieņēmumu, paredzējumu par ekoloģisko katastrofu sekām. Saprast un komentēt shematisku informāciju.
4.1. Laikraksti un žurnāli Latvijā.	Nf	Nosaukt populārākos Latvijas preses izdevumus.
	IAf	Raksturot jauniešu preses izdevumos publicēto informāciju. Raksturot kādā rakstā izklāstīto problēmu.
	AEf	Pamatot savu viedokli par kādu preses izdevumu.
4.2. Autopasaule. Tehnikas brīnumi.	Nf	Nosaukt dažādus tehnikas terminus un jēdzienus.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti
	IAf	Raksturot dažādas ar tehniku saistītas parādības. Sniegt informāciju par reklāmas mērķiem. Izteikt pārsteigumu par dažādām parādībām autopasaulē.
	AEf	Salīdzināt faktus, dot savu vērtējumu par tehniskajiem līdzekļiem. Izteikt iespējamību par tehnikas iegādi, darbību. Izteikt izbrīnu par tehnikas iespējām. Izteikt pieņēmumu.
	INf	Izteikt pamudinājumu izmantot tehniku. Izteikt pavēles, norādījumus autobraucējiem un pasažieriem.
5.1. Profesijas izvēle, izglītības turpināšanas iespējas dažādās mācību iestādēs. 5.2. Tiesības un pienākumi.	Nf	Nosaukt dažādas mācību iestādes. Nosaukt savas tiesības un pienākumus.
	Kf	Iesaistīties diskusijā par (kādu) tēmu. Piesaistīt uzmanību diskusijas laikā.
	IAf	Stāstīt par nākotnes nodomiem. Informēt par mācību iestādēm. Raksturot dažādas profesijas. Precizēt nepieciešamo informāciju par tiesībām un pienākumiem.
	AEf	Ieteikt sarunas tematu. Izvirzīt priekšlikumus diskusiju laikā. Izteikt iespējamību. Iebilst, izteikt savas domas par izglītības iespējām. Izteikt nodomu. Izteikt neziņu par izglītības turpināšanas iespējām.
6.1. Dažādu tautu tradīcijas.	Nf	Nosaukt dažādu tautu tradīcijas un svētkus.
	IAf	Raksturot kopīgo un atšķirīgo dažās tradīcijās. Salīdzināt parādības un norises daudzveidīgajā un mainīgajā pasaulē.
	AEf	Izteikt viedokli par pārmaiņām dabā.

3.1. Valodas konteksts	3.2. Funkciju grupa	3.3. Leksika, valodas komunikatīvo funkciju saturs un teksti
6.2. Teātris, opera, balets. 6.3. Nozīmīgākie kultūras notikumi Latvijā. Pieminēkli. 6.4. Valoda kā izteiksmes līdzeklis. <i>Daiļliteratūras ekranizējumi.</i>	Nf	Nosaukt dažādus kultūras notikumus. Nosaukt biežāk lietotos tēlainās izteiksmes līdzekļus literatūrā.
	I Af	Pastāstīt par gūtajiem iespaidiem kādā kultūras pasākumā. Raksturot tēlaino izteiksmes līdzekļu lomu tekstā.
	A Ef	Izteikt vērtējumu par (ko).
	I Tf	Organizēt lomu spēles, piedalīties tajās. Uztvert un skaidrot tekstā personifikācijas. Izteikt attieksmi, izmantojot tēlainos izteiksmes līdzekļus.

4. Valodas teorijas jautājumi

Īpašības vārdu noteiktības (noteikto galotņu) lietojums.

Darbības vārda īstenības izteiksmes saliktie laiki.

Darbības vārda vēlējuma izteiksmes saliktie laiki.

Daļēji lokāmais divdabis un nelokāmie divdabji.

Divdabja teiciena veidošana un pareizrakstība.

Atgriezeniskā vietniekvārda lietošanas īpatnības.

Vietniekvārdu pareizrakstība, lietošanas normatīvie jautājumi un novietojums teikumā.

Neīsto skaitļa vārdu lietošana.

Apstākļa vārdu pareizrakstība.

Salikteņu veidošana.

Tiešās runas atveide rakstos.

Netiešās runas atveide rakstos, izmantojot atstāstījuma izteiksmi.

Saliktu teikumu uzbūve. Daļu bezsaikļa un saikļa saistījums saliktā teikumā.

Iespraudumu un iestarpinājumu lietojums teikumos.

Salikto nosaukumu atveide un pareizrakstība.

Valodas funkcionālo stilu svarīgākās pazīmes. Formālās un neformālās saziņas normatīvie jautājumi.

5. Ieteicamie latviešu autoru daiļdarbi lasīšanai

Folklorā

Tautasdziesmas.

Proza

R. Blaumanis “Salna pavasarī”, “Laires klēpī”, “Raudupiete”, “Pērkona negaiss”, R. Ezera “Zilonis”, P. Rozītis “Ceplis”, I. Indrāne “Zemesvēzi dzirdēt”(fragmenti), V. Belševica “Bille”, A. Neiburga “Stāsts par Tilli un Suņu vīru”, Ē. Rubene “Trīs dienas brīvībā”, kā arī R. Kalpiņas, Z. Skujiņa, V. Lāča proza.

Dramaturģija

R. Blaumanis “Indrāni”, P. Putniņš “Naktssargs un veļasmazgātāja”.

Dzeja

F. Bārda, A. Čaks, A. Skujiņa, I. Zandere, M. Čaklais, A. Neibarts, kā arī jaunie dzejnieki.

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

Skolēna mācību sasniegumi jāvērtē daudzpusīgi un objektīvi, lai realizētu:

- prasību atklātības un skaidrības principu, kontrolējot mācību priekšmeta standartā noteikto obligātā mācību satura apguves pamatprasību apguvi;
- pozitīvo sasniegumu summēšanas principu, reģistrējot pozitīvos sasniegumus visos mācību sasniegumu vērtēšanas līmeņos – zināšanu iegaumēšanas un sapratnes, to lietošanas un patstāvīgas produktīvas darbības līmenī;
- vērtējuma atbilstības principu, dodot skolēnam iespēju apliecināt savas zināšanas un prasmes visiem mācību sasniegumu vērtēšanas līmeņiem atbilstošos uzdevumos, jautājumos, piemēros un situācijās;
- vērtējuma noteikšanai lietoto veidu dažādības principu, izmantojot pārbaudes rakstveidā, mutvārdos un kombinēti, individuālo un grupas sasniegumu vērtēšanu un dažādus pārbaudes darbus (piemēram, diagnosticējošie darbi, kontroldarbi, praktiskie darbi, projektu darbi, ieskaites, eksāmeni);
- vērtēšanas regularitātes principu, lai skolēnu un viņa vecākus informētu par iegūtajām zināšanām, apgūtajām prasmēm un mācību sasniegumu attīstības dinamiku;
- vērtējuma obligātuma principu, izvirzot prasību, lai skolēns iesaistītos mācību procesā un iegūtu savām spējām atbilstošu vērtējumu.

Vērtētājs var būt: pats skolēns, klasesbiedri, skolotājs (iekšējā vērtēšana); skolas administrācija, vecāki, eksperti, valsts un pašvaldības institūcijas (ārējā vērtēšana).

Vērtēšana ir mācību procesa sastāvdaļa, tāpēc veicama visā mācību laikā, izvēloties piemērotāko vērtēšanas vietu mācību procesā, vērtēšanas mērķi, vērtēšanas metodisko paņēmieni, vērtējuma atspoguļošanas kārtību (sk. tabulu Nr.1).

Tabula Nr. 1. Vērtēšanas vieta mācību procesā, mērķi un vērtējuma atspoguļošanas kārtība

Vērtēšanas forma (pēc vietas mācību procesā)	Vērtēšanas mērķis	Vērtējuma atspoguļošanas kārtība
Ievadvērtēšana Notiek pirms mācību sākuma. Dod informāciju par skolēnu sagatavotības	Diagnosticējošā vērtēšana: sākotnējā rezultāta noteikšana mācību procesa, tēmas apguves uzsākšanai; skolēnu motivēšana aktīvam mācību darbam;	"Ieskaitīts"/ "neieskaitīts" vai aprakstoši

Vērtēšanas forma (pēc vietas mācību procesā)	Vērtēšanas mērķis	Vērtējuma atspoguļošanas kārtība
līmeni, uzsākot tēmu, kursu u. tml.	skolēna un skolotāja sadarbības formu saskaņošana, mācību mērķu un uzdevumu precizēšana.	
Kārtējā vērtēšana Notiek mācību laikā. Ir mācību procesa operatīva un motivējoša atgriezeniskā saite.	Formatīvā vērtēšana: skolēnu sasniegumu noteikšana ar nolūku tos uzlabot; mācību procesa norises, mācību mērķa, izmantoto mācību metožu atbilstības kontrole un saskaņošana; skolēna objektīva pašvērtējuma un atbildības veicināšana.	"Ieskaitīts"/ "neieskaitīts"
Nobeiguma vērtēšana Notiek mācību tēmas vai kursa beigās; nosaka, kā īstenotas mācību priekšmeta standarta prasības.	Summatīvā vērtēšana: skolēnu zināšanu un prasmju apguves līmeņa noteikšana, beidzot tēmu, mācību gadu, kursu.	ballēs

Izvēloties pārbaužu saturu, ieteicams kombinēt formālās pārbaudes metodes (rakstveida pārbaudes darbi) un autentiskās metodes, kurās nozīmīga vieta atvēlēta skolēna praktiskajam sniegunam (priekšnesumam), tādējādi nodrošinot gan apgūtā mācību satura kontroli, gan sasniegtos mācību mērķus un uzdevumus. Mācību satura kontrolei biežāk paredzēta ievadvērtēšana un kārtējā vērtēšana; nobeiguma vērtēšanā jāakcentē mācību mērķu un uzdevumu pārbaude.

Mācību rezultātu vērtēšanai pamatā izmantojamas tās pašas metodes un paņēmieni, kas tiek izmantoti mācību stundā. Svarīgi ir ievērot konsekvenci mācību procesā un zināšanu vērtēšanā. Plānojot mācību darbu, skolotājs tajā iekļauj arī vērtēšanu, ievērojot domāšanas procesus, kuri tiek attīstīti stundā. Dažādi uzdevumu formulējumi nosaka, kura līmeņa domāšanas procesi tiks iesaistīti, veicot uzdevumu. Tālāk dotais piemērs (sk. tabulu Nr. 2) parāda, ka, izvēloties metodi darbam klasē un formulējot uzdevumu, skolotājam ir jāapzinās, kurā domāšanas līmenī skolēnam būs jāveic uzdevums – zināšanu, izpratnes, lietošanas, analīzes, sintēzes vai izvērtēšanas līmenī. Ja skolotājs mācot ir izmantojis reproduktīvā līmeņa uzdevumus, tad arī skolēnu zināšanas pārbaudāmas saistībā ar prasmi atcerēties un atpazīt informāciju, nevis, piemēram, saistībā ar prasmi risināt problēmas vai izteikt attieksmi. Vērtēšanā izmantojamās metodes sk. tabulā Nr. 3.

Tabula Nr. 2. Domāšanas līmeņa un mācību un vērtēšanas uzdevumu atbilstība

Domāšanas līmenis, mācību un vērtēšanas uzdevumi, atslēgas vārdi	Mācību uzdevums latviešu valodas apgūvē: stāstījuma veidošana
Māca un vērtē zināšanas – prasmi atcerēties vai atpazīt informāciju. <i>Uzdevumu piemēri.</i>	Veido stāstījumu, pamatojoties uz tekstu (attēlu, videosižetu, audioierakstu ...), izmantojot dotos valodas modeļus!

Domāšanas līmenis, mācību un vērtēšanas uzdevumi, atslēgas vārdi	Mācību uzdevums latviešu valodas apgūvē: stāstījuma veidošana
• Uzraksti 10 jautājumus par tekstu! • Izveido sarakstu ...! • Nosauc stāsta varoņus! <i>(atceries, pazīsti, definē, sameklē, kas bija ...?, kas notika ...?)</i>	
Māca un vērtē izpratni – prasmi demonstrēt, kā iegūtā informācija ir saprasta. <i>Uzdevumu piemēri.</i> • Pastāsti par ... saviem vārdiem! • Uzraksti stāsta pamatdomu! • Kāpēc tā notika ... <i>(pārveido, pastāsti saviem vārdiem, ilustrē)</i>	Pastāsti izlasīto saviem vārdiem, izmantojot dotos valodas modeļus un saistot ar savu pieredzi!
Māca un vērtē lietošanas prasmes – izmantot apgūtās zināšanas jaunā situācijā, problēmu risināšanā. <i>Uzdevumu piemēri.</i> • Izveido krustvārdu mīklu par ... • Uzraksti veselīgu dienas režīmu! • Uzraksti ceļojuma plānu! • Izdomā spēli par ... <i>(izmanto, sargrupē, izvēlies, izskaidro)</i>	Veido jaunu stāstījumu par citu tēmu, izmantojot balsta vārdus no lasītā teksta vai šī teksta formu!
Māca un vērtē analīzes prasmes – sadalīt informāciju daļās, lai parādītu izpratni un sakarības. <i>Uzdevumu piemēri.</i> • Kāda ir stāsta galvenā ideja? • Raksturo ... • Salīdzini ... <i>(sargrupē, secini, salīdzini, atrodi cēloņus)</i>	Veido stāstījumu pēc teksta (attēla, videosižeta, audioieraksta), atklājot tā galveno domu un raksturojot varoņus!

Domāšanas līmenis, mācību un vērtēšanas uzdevumi, atslēgas vārdi	Mācību uzdevums latviešu valodas apgūvē: stāstījuma veidošana
Māca un vērtē sintēzes prasmes – savienot priekšstatus vai informāciju, veidojot jaunus, oriģinālus spriedumus vai secinājumus; prasmi risināt problēmu, izmantojot vairākus informācijas avotus. <i>Uzdevumu piemēri.</i> • Uzraksti savas domas par ... • Uzraksti stāstam nobeigumu! <i>(uzraksti, izveido, plāno, apvieno, turpini, prognozē)</i>	Veido stāstījumu par doto tēmu, izsakot savas domas, pamatojoties uz savu pieredzi, izmantojot stāstījuma shēmu!
Māca un vērtē izvērtēšanas prasmes – veidot spriedumus, prasmi izvērtēt pēc izstrādātiem kritērijiem. <i>Uzdevumu piemēri.</i> • Novērtē galvenā varoņa rīcību! • Izvēlies interesantāko ..., pamato savu izvēli! <i>(izvērtē, pamato, novērtē, kritizē, kāpēc ...?)</i>	Izlasi tekstu un izsaki/uzraksti savas izjūtas, izvērtējot varoņu rīcību. Pamato savu viedokli!

Tabula Nr. 3. Vērtēšanas metodes

Vērtēšanas metodes	Piemēri
Aptauja	Aptaujas izmanto galvenokārt skolēnu attieksmju un mācīšanās prasmju novērtēšanai, kā arī lai skolotājs iegūtu mācību procesa efektivitātes atgriezenisko saiti.
Atbilžu izvēles uzdevums	Alternatīvo variantu izvēles uzdevums, kurā skolēniem katrā jautājumā jāizvēlas viena no vairākām piedāvātajām atbildēm.
Darbu mape	Darbu mape ir visu, tikai labāko vai noteikta rakstura un satura darbu apkopojums noteiktā laika periodā (mēnesī, semestrī, mācību gada laikā). Darbu mape rāda skolēna kompetenci dažādās jomās (mācību satura apguve, prasmes, pašvērtējums, u.c.). Tajā uzkrājas pierādījumi par skolēna progresu laika gaitā, un šīs liecības ir detalizētākas un būtiskākas nekā vienkāršs iegūto atzīmju saraksts. Darbu mapēs var iekļaut arī kasetēs ierunātus tekstus.
Dienasgrāmata	Skolēns noteiktā laika periodā (mēnesī, semestrī, visa mācību gada laikā) raksta savu "mācīšanās vēsturi". Tā var tikt rakstīta brīvā vai strukturētā formā. Dienasgrāmatā var tikt atspoguļoti dažādi mācīšanās aspekti – izlasītās literatūras apraksti, veiktie novērojumi, aptaujas, intervijas, skolēna prasmju, mācību sasniegumu

Vērtēšanas metodes	Piemēri
	attīstība.
Diskusija	Tiek novērtēta skolēna līdzdalība diskusijā klasē – kā skolēns pauž savus uzskatus, piedāvā savas idejas, jautā, sniedz novērtējumu un apspriež temata pamatjēdzienus, attieksmes. Tiek vērtēts galvenokārt skolēna līdzdalības līmenis un komentāru kvalitāte.
Eseja	Skolēni raksta eseju par noteiktu tematu, atbildot uz iepriekš noteiktiem jautājumiem, formulējot savu viedokli vai izvirzot argumentus par/pret. Esejas rakstīšana sniedz iespēju skolēniem demonstrēt savas zināšanas, viedokļa formulēšanas un argumentācijas prasmes. Eseja var tikt rakstīta stundas laikā, bet to var uzdot skolēniem sagatavot mājās, tādējādi dodot skolēniem iespēju vairākkārt pārrakstīt un uzlabot eseju, jo tad laika ziņā skolēns nav tik ierobežots, viņš var, ja nepieciešams, izmantot uzziņu materiālus, jautāt vecākiem vai vienaudžiem.
Intervija	Skolēns mutvārdos atbild uz jautājumiem, kurus uzdod (lasa) skolotājs. Intervija ir īpašs mutvārdu pārbaudes darbs. Intervija būs veiksmīga, ja intervētāji tai būs sagatavoti, būs noformulēti standartizēti jautājumi un vērtēšanas kritēriji, sagatavoti apstākļi intervijas veikšanai.
Mutvārdu ziņojums	Skolēns klasesbiedriem un skolotājam sniedz verbālu ziņojumu par izstrādātu projektu (izlasītu tekstu, redzētu filmu u.tml.), pamatojoties uz iepriekš noteiktiem kritērijiem. Skolēns var uzstāties viens vai iesaistīt prezentācijā arī citus skolēnus.
Novērošana	Skolēna zināšanas, apgūtās prasmes un attieksmes tiek novērotas un novērtētas mācību procesa laikā, izmantojot iepriekš noteiktus kritērijus. Novērojumu fiksēšanai var tikt izmantotas kritēriju kartes, videoieraksti, audioieraksti, fotogrāfijas u.c.
Pašvērtējums	Skolēns pats novērtē savu sniegumu, prasmes, zināšanas, pamatojoties uz noteiktiem rezultatīvajiem rādītājiem vai kritērijiem.
Projekts	Skolēni veic projektu grupā. Pēc projekta īstenošanas skolēni aizpilda grupas darba novērtēšanas kritēriju karti. Projekta darbs var ietvert arī projekta vērtēšanas kartes sagatavošanu, bet to var sagatavot arī skolotājs jau iepriekš. Metodiskais paņēmieni piemērots nobeiguma vērtēšanas veikšanai. Ja tiek novērtēts skolēnu sniegums atsevišķu projekta posmu veikšanā, tad metodiskais paņēmieni izmantojams arī kārtējās vērtēšanas veikšanai.
Rakstveida pārbaudes darbs	Skolēns rakstveidā izpilda testa (pārbaudes darba) uzdevumus.
Rezumēšana	Skolēni stundas/tēmas apguves noslēgumā apkopo un izdara secinājumus par mācību procesa norisi, izmantotajām stratēģijām, apgūtajām zināšanām un prasmēm.

Vērtēšanas metodes	Piemēri
Savietošanas uzdevums	Skolēniem jāatrod pareizās atbildes, piemēram, starp divu sarakstu uzdevumiem.
Savstarpējs vērtējums	Skolēni strādā pāri vai grupā un novērtē viens otra sniegumu vai kāda cita pāra vai grupas dalībnieku sniegumu. Tiek novērtēts skolēna ieguldījums darbā, sociālās prasmes, darba rezultāts. Parasti vērtēšanai izmanto kritēriju karti.
Tukšo vietu aizpildīšanas uzdevums	Uzdevums, kurā skolēni aizpilda dotajā tekstā atstātās tukšās vietas, paši izdomājot pareizos vārdus vai frāzes vai izvēloties tos no piedāvātajiem variantiem.
Vienas minūtes piezīmes	Atgriezeniskās saites ieguves veids. Skolotājs lūdz skolēnus 1–2 minūšu laikā rakstiski sniegt īsas atbildes uz pāris jautājumiem, piemēram, <i>Kas ir pati nozīmīgākā lieta, ko tu šodien iemācījies? Kāds būtisks jautājums palika neatbildēts?</i> Ja šo metodi izmanto, lai novērtētu stundā apgūto, tad jautājumus uzdod 2–3 minūtes pirms stundas beigām, ja šo metodi izmanto, lai novērtētu skolēnu iepriekš veikto mājasdarbu, tad jautājumus uzdod stundas sākumā.
Vizualizēšana	Vizualizēšana ir informācijas pārveide grafiskā/vizuālā formā. Skolēni apgūto informāciju pārveido diagrammā, shēmā, attēlā u.c. Veicot informācijas pārveidi, skolēni demonstrē izpratni, prasmi strukturēt informāciju.
Ziņojums	Skolēns/i sagatavo mutvārdos vai rakstveidā ziņojumu par grupu darbu, ekskursijas, pētījuma vai projekta rezultātiem, izmantojot iepriekš zināmus kritērijus. Skolotājs, citi klasesbiedri veic novērtēšanu. Metodiskais paņēmiens izmantojams nobeiguma vērtēšanai. Ja tiek gatavoti starpziņojumi par uzdevumu izvērzišanu, rīcības plāna izstrādi vai atsevišķu uzdevumu veikšanu, tad tas izmantojams arī kārtējai.

Skolotāja veidotajiem pārbaudes darbiem vērtēšanas kritērijus nosaka skolotājs pats vai kopā ar skolēniem; atkarībā no mācību priekšmeta satura un mācību procesa organizācijas; saskaņā ar izglītības iestādes izstrādāto izglītības programmu vai saskaņā ar 10 ballu skalas lietošanas nosacījumiem. Sk. runātprasmes un rakstītprasmes kritēriju tabulu piemērus Nr. 4 un Nr. 5.

Tabula Nr. 4. Runātprasmes vērtēšanas tabula

Punkti	Uzdevumu izpilde	Saziņa	Runas plūdums un izruna	Vārdu krājums	Valodas lietojuma precizitāte
6	Visi uzdevumi izpildīti pilnībā un pārlicinoši.	Pārlicinoši iesāk un uztur sarunu.	Brīvs valodas lietojums. Precīzs un konsekvents visu izrunas aspektu lietojums.	Daudzveidīgs, niansēts vārdu krājums, kas atbilst uzdevuma nosacījumiem.	Precīzs valodas lietojums. Lieto pareizas gramatiskās formas.

Punkti	Uzdevumu izpilde	Saziņa	Runas plūdums un izruna	Vārdu krājums	Valodas lietojuma precizitāte
5	Visi uzdevumi izpildīti labi.	Ierosina un uztur sarunu, dažreiz vilcinās.	Runa ir plūstoša, labi organizēta un viegli uztverama. Pārsvārā precīzs visu izrunas aspektu lietojums.	Situācijai piemērots vārdu krājums.	Pārsvārā precīzs valodas lietojums: dažas nenozīmīgas kļūdas gramatiskajās formās.
4	Visi uzdevumi izpildīti, bet nepārliciecināši.	Reizēm vilcinās un lēni reaģē, bet uzdevumu spēj veikt.	Runa ir organizēta. Normāls runas temps. Ir izrunas kļūdas.	Vārdu krājums ir pietiekams, lai veiktu uzdevumu.	Samērā precīzs valodas lietojums, ir kļūdas sarežģītās gramatiskajās formās.
3	Uzdevumi daļēji izpildīti, un/vai nepieciešama intervētāja palīdzība.	Vilcinās, neprot uzsākt sarunu.	Runa nav pietiekami organizēta. Lēns runas temps. Bieži kļūdaina izruna.	Ir neprecizitātes leksikas izvēlē un lietojumā, kas netraucē saprast saturu.	Ir kļūdas dažādu gramatisko formu lietojumā.
2	Ir mēģināts izpildīt uzdevumu nosacījumus, daži uzdevumi nav izpildīti.	Nespēj uzsākt sarunu, un ir grūti to uzturēt.	Fragmentāri izteikumi, atkārtoti teikto. Biežas izrunas kļūdas, dažreiz nesaprotama izruna.	Ierobežots vārdu krājums, kas traucē uzdevuma izpildi.	Ierobežots gramatisko formu lietojums, kļūdās pat vienkāršākajās gramatiskajās konstrukcijās.
1	Uzdevumi nav izpildīti, bet ir mēģināts veikt vismaz vienu uzdevumu.	Nespēj uzsākt un uzturēt sarunu.	Nesaistīti teikumi. Nesaprotama izruna.	Nepiemērots vārdu krājums, to nevar izmantot uzdevuma izpildei.	Neprot veidot gramatiskās formas.
0	Uzdevumi nav izpildīti pietiekami, lai varētu novērtēt.				

Tabula Nr. 5. Rakstītprasmes vērtēšanas tabula

Punkti	Saturs	Teksta uzbūve/organizācija	Valodas plūdums	Vārdu krājums	Pareizrakstība
6	Temats atklāts pilnībā. Visi uzdevuma nosacījumi izpildīti, viedoklis argumentēts.	Teksts strukturēts. Domas izklāsts mērķtiecīgs. Stils atbilst uzdevuma nosacījumiem.	Dažādas uzbūves teikumi un gramatiskās formas lietotas pareizi, atbilstoši darba saturam.	Plašs vārdu krājums, kas ļauj precīzi, skaidri un tēlaini izteikt domu.	Ne vairāk kā 2–3 interpunkcijas un/ vai ortogrāfijas kļūdas.
5	Temats atklāts. Uzdevuma nosacījumi izpildīti. Vietām trūkst argumentācijas.	Teksts strukturēts. Domas izklāsts mērķtiecīgs. Stils vietām nav izturēts.	Pareizi lietoti dažādas uzbūves teikumi. Ir dažas kļūdas gramatisko formu lietojumā	Izmantotais vārdu krājums ļauj skaidri izteikt domu.	Ne vairāk par 8 interpunkcijas vai pareizrakstības kļūdām, kas netraucē uztvert domu.
4	Temats visumā atklāts. Nav pilnībā izpildīts kāds no uzdevuma nosacījumiem.	Teksts visumā strukturēts. Kāda no teksta kompozicionālajām daļām ir nepilnīgi izstrādāta.	Lietoti dažādu konstrukciju teikumi. Ir kļūdas gramatisko formu lietojumā un teikumu uzbūvē, taču tās netraucē uztvert saturu. Vietām neveikls izteiksmes veids.	Vārdu krājums ir pietiekams, lai veiktu uzdevumu. Dažas neprecizitātes vārdu izvēlē.	Samērā daudz (bet ne vairāk par 15) interpunkcijas un/vai pareizrakstības kļūdu, taču tās netraucē uztvert domu.
3	Temats atklāts virspusīgi. Ir atkāpes no temata. Nepietiekams apjoms. Nav izpildīts kāds no uzdevuma nosacījumiem.	Tekstu ir mēģināts strukturēt. Trūkst mērķtiecīguma domas izklāstā. Teksta daļas vietām nav loģiski saistītas.	Pārsvarā lietoti vienkārši teikumi. Kļūdas teikumu uzbūvē un gramatiskajās formās apgrūtina satura uztveri.	Ierobežots vārdu krājums. Kļūdas vārdu izvēlē vietām traucē uztvert teksta saturu.	Vairāk nekā 15–20 dažāda veida kļūdu, kas vietām rada neskaidrības un traucē uztvert saturu.
2	Temats izklāstīts bezpersoniski, lietotas vispārīgas frāzes. Nepietiekams apjoms. Nav izpildīti vairāki uzdevuma nosacījumi.	Trūkst kāda no teksta kompozicionālajām daļām. Loģiskā saistība starp teksta daļām vāji izteikta.	Vienveidīgi teikumi, kļūdas to uzbūvē. Kļūdaini veidotas gramatiskās formas. Teksts grūti saprotams.	Nabadzīgs vārdu krājums, kas traucē uztvert domu.	Vairāk nekā 20 dažāda veida kļūdu, kas traucē uztvert domu.
1	Temata saturs tikai ieskicēts. Izpildīts tikai viens uzdevuma	Teksts nav loģiski saistīts. Izteikts teksta organizācijas trūkums.	Daudz teikumu uzbūves un gramatisko formu kļūdu, kuru dēļ teksts ir ļoti grūti	Ļoti nabadzīgs vārdu krājums. Lai uztvertu domu, teksts jālasa	Kļūdu dēļ teksts ir grūti saprotams. Lai uztvertu domu, teksts

Punkti	Saturs	Teksta uzbūve/organizācija	Valodas plūdums	Vārdu krājums	Pareizrakstība
	nosacījums.		saprotams.	vairākkārt.	jālasa vairākkārt.
0	Saturs neatbilst tematam. Uzdevums nav veikts. Apjoms ir pārāk mazs, lai darbu varētu novērtēt.				

Valsts pārbaudes darbu saturs veidots tā, lai skolēns var saņemt vērtējumu pēc kritērijiem ballēs, ar vērtējumu “ieskaitīts”/”neieskaitīts” vai normatīvu vērtējumu līmeņos pēc kritērijiem (centralizētajos eksāmenos).

Mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi un metodes

Mācību līdzekļi

Mācību procesā izmanto:

- visas IZM ISEC latviešu valodas (*eksperimentālās*) mācību grāmatas vai (*eksperimentālos*) mācību līdzekļu komplektus, kas apstiprināti pēc 2000. gada (Ieteicamā mācību literatūra vispārizglītojošajām mācību iestādēm. – Rīga: IZM ISEC, 1999. Jaunākā ieteicamā mācību literatūra vispārizglītojošajām mācību iestādēm. – Rīga: IZM ISEC, 2000. Jaunākā ieteicamā mācību literatūra vispārizglītojošajām mācību iestādēm. – Rīga: IZM ISEC, 2001.)
- mācību līdzekļus, kas sekmē komunikatīvo pieeju;
- enciklopēdijas, vārdnīcas un citu uzzīņu literatūru, kurā ietverta latviešu valodas mācībām noderīga informācija.

Mācību metodes un paņēmieni

Standartā paredzētā valodas apguves mērķa sasniegšanai ir svarīgi ievērot principus, kas nosaka skolotāja darba plānojumu.

Komunikatīvās kompetences veidošana paredz izmantot komunikatīvo pieeju latviešu valodas mācību stundās. Skolotājs rada skolēniem iespējas vingrināties valodas lietošanu dažādās situācijās, atbilstoši viņu interesēm un vajadzībām. Skolotājs veicina radošu valodas lietošanu, nevis iegaumēta teksta reproducēšanu. Jau valodas apguves sākuma posmā, attīstot runas prasmi, skolotājs rosina latviešu valodu izmantot saziņā gan ar pieaugušajiem, gan vienaudžu starpā. Mācību stundās skolēniem ir iespēja dažādās sociālās situācijās (formālā vai neformālā stilā) izteikt sevi (monologā, stāstījumā) un apmainīties ar informāciju (dialogā).

Lai saziņā izpildītu mainīgās runātāja, klausītāja, rakstītāja vai lasītāja lomas, valodas apguvējam jāizpilda noteiktas darbības.

Lai runātu, jāprot

- plānot un loģiski strukturēt tekstu;
- veidot lingvistiski pareizus izteikumus;
- saprotami izrunāt skaņas, skaņu savienojumus, vārdus, teikumus.

Lai rakstītu, jāprot

- plānot un loģiski strukturēt tekstu atbilstoši rakstu valodas tradīcijām un prasībām;

- rakstīt ar roku vai izmantojot tehniskos līdzekļus.

Lai klausītos, jāprot:

- uztvert izteikumus;
- uztvert tekstu lingvistiski pareizi;
- saprast izteikuma/teksta saturu;
- interpretēt teksta saturu.

Lai lasītu, jāprot:

- uztvert rakstītu tekstu,
- pazīt un saprast rokrakstā rakstītu tekstu,
- identificēt rakstītu informāciju,
- saprast uzrakstītā teksta saturu,
- interpretēt rakstītu tekstu.

Skolēna lasītprasmes pilnveide ir svarīgs uzdevums latviešu valodas stundās. Būtiska kļūst dažādas tematikas, žanru un sarežģītības pakāpes tekstu lasītprasme. Realizējot skolās bilingvālo izglītību, latviešu valoda kļūst par līdzekli citu priekšmetu apguvē. Mācību priekšmetu apguvē izmantojamie specializētie teksti atšķiras no vienkāršiem ikdienas valodas apguvē lietotiem tekstiem. Šie teksti kopumā ir abstraktāki un bieži vien sarežģītāki nekā tās pašas klases valodas stundā izmantojamie teksti. Mācību priekšmetu tekstos ir sarežģītākas teikumu konstrukcijas un stils. Tekstos lietotie vārdi ir abstraktāki, tie atbilst noteikta mācību priekšmeta jēdzieniem un terminoloģijai. Tekstos ir izmantoti dažādi vizuālie līdzekļi (grafiki, shēmas, kartes, līknes), kas palīdz labāk saprast tekstu un sniedz papildu informāciju.

Citos mācību priekšmetos skolēniem jālasa, jāsaprot un jāapgūst jaunā mācību viela pēc teksta latviešu valodā, tādēļ ir nepieciešamas noteiktas lasīšanas prasmes, kuras veidojas pakāpeniski gan latviešu valodas, gan citu priekšmetu stundās:

- atpazīt tekstā svarīgāko,
- atpazīt tekstā būtiskas detaļas,
- atrast galveno ideju rindkopā vai teksta daļā,
- atrast galveno ideju visā tekstā,
- uztverot informāciju, atšķirt faktus un viedokļus,

- noteikt informatīvi svarīgākos izteikumus,
- norādīt atbildes uz jautājumiem,
- izteikt secinājumus par teksta saturu,
- kritiski vērtēt teksta saturu,
- saprast tekstā autora nolūku,
- lai padziļinātu informāciju, izmantot tabulas, pielikumus, katalogus u.c.,
- lasīt un interpretēt tabulas, shēmas, kartes, komiksus, diagrammas, zīmējumus u.c.,
- lasīt un saprast paskaidrojošu materiālu,
- lasīt un saprast argumentus,
- lasīt un saprast aprakstošu materiālu,
- lasīt, uztvert un saprast dažādas kategorijas,
- izvēlēties lasīšanas ātrumu atbilstoši lasīšanas nolūkam,
- izvēlēties lasīšanas ātrumu atbilstoši teksta sarežģītības pakāpei,
- pārskatīt tekstu, lai atrastu tajā specifisku informāciju,
- caurskatīt tekstu, lai atrastu tajā svarīgākās idejas,
- apgūt jauno materiālu pēc teksta.

Valodas apguves gaitā skolēnam svarīgi zināt un lietot mācību stratēģijas, lai pilnībā sekmīgi veiktu uzdevumus vienkāršā veidā.

Produktīvo prasmju (runāšanas, rakstīšanas) attīstīšanā būtiski apzināties adresāta nozīmi un lomu informācijas apmaiņā. Tas arī nosaka darbības programmu: plāno – dara – izvērtē – uzlabo – dara (sk. tabulu Nr.1).

Tabula Nr.1. Runāšanas un rakstīšanas stratēģijas

Darbības soļi	runājot	rakstot
1. plāno	<i>Plānošana</i> – ietver iepriekšēju sagatavošanos, klausītāju auditorijas novērtēšanu, uzdevuma precizēšanu atbilstoši adresātam.	<i>Uzmetuma</i> veidošana, kas ietver informācijas un domu apkopošanu, zināmā aktivizēšanu, problēmas formulēšanu, turpmākās darbības plānošanu. Darba plānošana var notikt intervēšanas, domu kartes, tabulas, domu tīkla u.c. veidā.
2. dara	<i>Izpilde</i> – ietver nesaprotamās informācijas kompensēšanu, pamatojoties uz iepriekšējo pieredzi, izmēģināšanu.	<i>Melnraksta</i> veidošana ir eksperimentāls variants, kas paredzēts, lai, pierakstot domas, konkretizētu problēmas, idejas; melnrakstu veidojot, ieteicams atstāt atstarpes un malas darba labošanai un uzlabošanai.
3. izvērtē	<i>Novērtēšana</i> – ietver panākumu kontroli.	<i>Uzlabojumu</i> veikšana –melnraksta formas kvalitatīva uzlabošana, izvērtējot to, kā precīzāk, skaidrāk izteikties.
4. uzlabo	<i>Labošana</i> – ietver savu kļūdu labošanu.	<i>Rediģēšana</i> – pareizrakstības kļūdu novēršana, pamatojoties uz gramatikas un interpunkcijas zināšanām.
5. dara	<i>Izvairīšanās stratēģija</i> – ietver izvairīšanos no mērķu samazināšanu, pielāgošanos iespējām. <i>Panākumu stratēģija</i> – ietver mērķu paaugstināšanu un atbilstošu līdzekļu izvēli to sasniegšanai, piem., izmantojot vienkāršāku valodu, izvēloties tuvas nozīmes vārdus, pārveidojot izteikumu no dzimtās valodas, izmantojot iepriekš mācīto jaunās situācijās, reaģējot uz saruna biedra mīmiku, žestiem.	<i>Publiskošana/ publicēšana</i> – nodošana lasīšanai, vērtēšanai

Receptīvo prasmju (klausīšanās, lasīšanas) attīstīšanā būtisks ir informācijas uztveres veids – kā lasīt vai klausīties, lai sasniegtu mērķi un izpildītu noteiktu uzdevumu (sk. tabulu Nr. 2).

Tabula Nr. 2. Klausīšanās un lasīšanas stratēģijas

klausīties, lai	lasīt, lai
gūtu detalizētu izpratni	
<i>Intensīva klausīšanās</i> paredz pievērst uzmanību skaņām, leksikai, valodas formām, struktūrai, intonācijām.	<i>Detalizēta lasīšana (lēna, rūpīga, uzmanīga lasīšana)</i> paredz pievērsties teksta struktūrai, autora teiktajam, atspoguļot teksta mērķi, saturu, izmantojot jautājumus.
iegūtu konkrētu informāciju	
<i>Izvēles klausīšanās</i> paredz pievērst uzmanību sarunas sastāvdaļu secībai, informācijas apmaiņai un vārdu, teicienu, faktu atlasei sarunā. Svarīgi ir saklausīt un uztvert skaitļus, faktus, notikumus, situāciju, darbības kontekstu, galveno ideju vai secinājumus gan īsos tekstos no reālās dzīves, gan notikumos vai anekdotēs, gan arī sarežģītos autentiskos tekstos.	<i>Caurskatīšana (ātra, koncentrēta lasīšana)</i> paredz specifiskas informācijas, detaļu, konkrētu vārdu, vārdšķiru, teikuma locekļu meklēšanu un to atrašanu.
noskaidrotu saturu kopumā	
<i>Ekstensīvā klausīšanās</i> paredz koncentrēties uz teksta, informācijas, runātās valodas (lekcijas, stāstījumi, sarunas) vispārējā/globālā/ kopējā sapratni. Ekstensīvā klausīšanās parasti tiek savienota ar informācijas fiksēšanu (piem., piezīmju veidā) un pārrunāšanu.	<i>Pārskatīšana (ātra, pavirša lasīšana, lai iegūtu vispārīgu priekšstatu par tekstu)</i> paredz teksta lasīšanu, lai orientētos tekstā un lai zinātu, uz kuru vietu tekstā atsaukties. Detaļas nav svarīgas.
izvērtētu	
<i>Mijiedarbīgā / interaktīvā klausīšanās</i> vienmēr ir saistīta ar komunikāciju. Tā paredz informācijas iegūšanu, precizēšanu, jautājumu uzdošanu, klausīšanās un sazināšanas prasmju vingrināšanu. Svarīgi ir būt aktīvam, veidot un kontrolēt saskarsmi, diskusiju, sarunu pāru un grupu darba veidā.	<i>Prognozēšana vai lasītāja reakcija</i> paredz pievērsties teksta satura analīzei un izvērtēšanai, darbības notikumu prognozēšanai.

Skolēni mācās un vingrinās lietot daudzveidīgās valodas funkcijas, kas viņiem nepieciešamas gan ikdienas dzīvē, gan mācībās. **Valodas kompetence** attīsta pakārtoti valodas lietojuma mērķiem. Skolotājs izmanto dažādas metodes, paņēmienus un darba formas, lai nodrošinātu atgriezenisko saiti un sekmētu skolēnu prasmi lietot pareizu un precīzu valodu.

Valodas apguve notiek, arī ņemot vērā skolēnu attieksmes un izziņas vajadzības, personības īpašību un mācīšanās stilu dažādību. Veidojot un attīstot skolēnu **valodu mācīšanās kompetenci**, skolotājs virza skolēnu prasmi patstāvīgi mācīties valodu, pilnīgot latviešu valodas prasmi, izmantot esošās zināšanas jaunas informācijas iegūšanai.

Valodu jomas priekšmetiem valodu mācīšanās kompetence ir viens no uzdevumiem un struktūras komponentiem mērķa sasniegšanai. Konkrēti sasniedzamie rezultāti 3., 6. un 9. klasei doti visai jomai integrēti. Tas atspoguļo Eiropas Padomes konceptuālo izpratni par valodu apguves mērķiem mūsdienās: "...par mērķi vairs netiek uzskatīta meistarība tikai vienā, divās vai pat trijās valodās, kuras katra pastāv izolēti un par to pilnīgu paraugu uzlūkojot ideālu dzimtās valodas runātāju. Tā vietā mērķis ir izveidot lingvistisko repertuāru, kurā ir vieta visām lingvistiskajām spējām. Tas, protams, ietver nosacījumu, ka izglītības iestādēs piedāvātajām valodām jābūt daudzveidīgām un ka valodu apguvējiem jāsniedz iespējas attīstīti plurilingvālu kompetenci" (*The Common European Framework of Reference for Languages*).

Valodu mācīšanās kompetence ietver:

- prasmes priekšmeta apgūvē izmantot citu mācību priekšmetu zināšanas un prasmes;
- prasmes no dažādiem informācijas avotiem iegūt, apstrādāt, izmantot un sniegt informāciju;
- mācību uzdevumu formulējumu sapratni, zināšanas par tipisku mācību uzdevumu mērķiem, nosacījumiem un veikšanas paņēmieniem;
- prasmes izmantot tabulas un uzziņu līdzekļus;
- prasmes papildināt savas zināšanas un prasmes ārpus skolas;
- prasmes kompensēt mācību uzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas un prasmes;
- prasmes lietot lasīšanas, klausīšanās, saziņas un citas mācīšanās stratēģijas;
- apzināties savu mācīšanās stilu un izvēlēties tam piemērotus uzdevumus un mācīšanās stratēģijas;
- prasmes vērtēt un pilnīgot savas zināšanas un prasmes.

Valodas apgūvē svarīga loma ir arī kultūrai. Kultūrai ir nešķirama saikne ar valodu. Jebkuras dažādu kultūras pārstāvju komunikācijas laikā pilnīga izpratne ir atkarīga no tā, vai dalībnieki apzinās dažādu valodas vienību sociālo un kultūras nozīmi. Skolā jāveicina izpratne par dažādām kultūrām, un jāattīsta prasme sazināties un saprasties daudz kultūru sabiedrībā. Tā tiek attīstīta un pilnīgota **sociokultūras kompetence**.

Starpkultūru izpratne ir viens no izglītības pamatmērķiem mūsdienu savstarpēji saistītajā pasaulē. Miers un progress cieši līdzās esošo daudzveidīgo elementu pasaulē ir atkarīgs no izpratnes, tolerances un sadarbības. Otrās valodas apguvei vajadzētu būt vienam no galvenajiem izglītības komponentiem, kas sekmē starpkultūru izpratni. Mērķa sasniegšana ir atkarīga no tā, cik lielā mērā valodas skolotāji sniedz saviem skolēniem informāciju par galvenajām līdzībām un atšķirībām starp viņu un apgūstamās valodas kultūru.

Nozīmīgs faktors kultūras komponenta akcentēšanai valodas stundās ir saistīts ar pašiem skolēniem. No vienas puses, viņus interesē tauta, kuras valodu viņi mācās. Viņi vēlas uzzināt par to – kāda tā ir un kā dzīvo. No otras puses, viņi maz zina par **savas** kultūras būtiskākajiem aspektiem. Kultūras paradumi ir kā valodas prasmes: dzimtās valodas lietotāji darbojas zemapziņas izpratnes līmenī, bet tie ir jāpaaugstina līdz apzinātam līmenim, lai skolēni sāktu saprast savas un otrās valodas lietotāju kultūras vērtības.

Kultūra ir tik komplicēta, ka nevar gaidīt, lai skolēni uztvertu visu citas kultūras ieradumu kopumu, bet viņiem jāiepazīstas ar pašiem būtiskākajiem tautas dzīvesveida aspektiem. Nodarbību saturs un aktivitātes skolotājam jāveido tā, lai attīstītos priekšstats/ ieskats, ko meklēt otrās valodas kultūrā, vienlaicīgi veidojot iejūtību un toleranci pret redzēto un atrasto. Būtiski ir nodarbībās akcentēt kultūras līdzību un atšķirību izpratnes procesu, kā veidot attieksmi pret atšķirīgo dažādās kultūrās.

Lai skolēns būtu kompetents valodas lietotājs dažādās saziņas situācijās, mācību programma aptver daudzveidīgus valodas lietošanas kontekstus – tematus. Atbilstoši vecumposma interesēm un valodas prasmes līmenim temati tiek attīstīti noteiktos tematiskos lokos:

- es, citi, ikdiena un savstarpējās attiecības;
- es, citi, brīvais laiks, veselīgs dzīvesveids;
- es, citi, apkārtējā pasaule un savstarpējā mijiedarbība;
- es, citi, zinātne, tehnika un informācijas ieguves avoti;
- es, citi, skola un izglītība;
- es, citi un kultūras dzīve.

Katrā tematā var atklāt:

- *vieta un laiks*, kur kas notiek;
- *institūcijas vai organizācijas*, kas ar savām struktūrām un darbību nosaka notiekošo;
- iesaistītās *personas*, īpaši personas ar nozīmīgām sociālām lomām attiecībā uz lietotāju/apguvēju;
- *vides priekšmeti un dzīvās būtnes*;
- *notikumi*;
- iesaistīto personu veiktās *darbības*;
- situācijā izmantotie *teksti*.

Katrs sarunu temats saistāms ar literatūru, tajā atklājama kultūrspecifiskā informācija.

Ieteiktajiem tematiem nav obligāts, bet rosinošs raksturs. Temati neietver visu valodas mācīšanas kontekstu. Skolotājs atbilstoši skolēnu interesēm un vajadzībām var tematus konkretizēt vai mainīt. Tomēr svarīgi ievērot, ka izstrādātās programmas tematika saistīta ar valodas komunikatīvo funkciju un gramatikas apguves sistēmu. Mainot kontekstu, skolotājam vajadzētu sekot, lai citos kontekstos tiktu apgūta šīs klases programmā ielānotā gramatika un valodas funkcijas.

Apguves procesu var padarīt efektīvāku vai arī aizkavēt metožu, paņēmieni, aktivitāšu, darba formu izvēle attiecīgai mācību situācijai konkrētā klasē un konkrētā stundā. Gandrīz jebkura metode ir izmantojama visos vecumposmos atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim un interesēm. Skolēni jau sākumskolas posmā sāk pakāpeniski apgūt daudzveidīgus darbības veidus un vecākajās klasēs pakāpeniski iedziļināties valodas satura niansēs.

Izvēloties metodi, skolotājam ir jāplāno sava darbība gan pirms stundas, gan stundā – aktivitātes laikā un pēc veiktās aktivitātes.

Piemēram.

Lomu spēle: doti lomu apraksti (atsevišķi uz kartītēm, kopējā tekstā, stāstījumā).

Skolotājs

pirms stundas:

- 1) plāno, kāda veida valodas prasmes būtu aktualizējamas pirms aktivitātes, kāda veida informācija un cik daudz būs dota lomu aprakstos, *kādas* valodas zināšanas un prasmes skolēniem būs jāparāda pašiem;
- 2) atkarībā no skolēnu valodas prasmes izvēlas, *kādā veidā* – vai katra loma tiks rakstīta uz atsevišķas kartītes vai skolotājs nolasīs lomu aprakstus, vai lomu apraksti ir mācību grāmatas tekstā – tiks veikta lomu spēle;
- 3) plāno, *kādā formā* – grupās, pāros – tiks veikta lomu spēle, izvēlas dalījuma principus;

stundas gaitā – aktivitātes laikā:

- 4) *skaidro* skolēniem veicamo uzdevumu, sadala skolēnus grupās, pāros;
- 5) seko skolēnu gatavošanās darbam, novēro skolēnu darbību, ja nepieciešams, *konsultē*;
- 6) *organizē* lomu spēles norisi;

pēc aktivitātes:

- 7) *analizē* rezultātus – skolēnu valodas prasmi, sadarbības prasmes u. c.;
- 8) *plāno* turpmāko darbību.

Mācību darbības raksturo

- iemesls, ierosme – teksti, videoieraksti, audioieraksti, attēli, sarunas utt.;
- mērķis un plānotais rezultāts;
- precīzi formulēts uzdevums, kurš motivē darbībai gan skolotāju, gan skolēnu;
- atbilstošs valodas prasmes līmenis.

Metožu izvēle cieši saistīta ar konkrētās stundas mērķi, sasniedzamo rezultātu un stundas dinamiku:

- stundas sākuma daļā izvēlas metodes, kas palīdz aktualizēt skolēnu esošās zināšanas, atsauc atmiņā viņu pieredzi (*ierosināšana*), piemēram, *prāta vētra*, *domu karte*, *jautājumi/atbildes*;
- nākamajā stundas posmā izvēlas metodes, kas palīdz skolēniem apgūt konkrēto jauno vielu (*apjēgšana*), piemēram, *detalizēta lasīšana*, *dialogs*, *intensīvā klausīšanās*;
- stundas noslēgumā – metodes, kas ļauj skolēniem sasaistīt iepriekš zināmo ar tikko apgūto un ļauj parādīt, kā skolēns prot izmantot savas zināšanas un prasmes (*refleksija*), piemēram, *lomu spēle*, *stāstījums*, *diskusija*, *apskats*.

Tabulā Nr. 3 ietvertas metodes un paņēmieni, kas visbiežāk sastopami LAT2 mācību procesā un mācību līdzekļos.

Katrai metodei piedāvāti nosacījumi, kas sakārtoti atbilstoši nepieciešamajām valodas prasmēm no vienkāršākā uz sarežģītāko (sākot ar imitēšanu un valodas modeļu izmantošanu) un dažādiem domāšanas procesiem (pamatojoties Blūma taksonomijā kognitīvajā jomā: reproducēšana, izpratne, izmantošana, analīze, sintēze, izvērtēšana).

Tabula Nr. 3. LAT2 mācību procesā izmantojamās metodes un paņēmieni

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
Akadēmiskie pretstati	Metode attīsta skolēnu kritisko domāšanu, prasmi argumentēt un aizstāvēt savu viedokli, vienoties par kopēju nostāju. Skolotājs izvirza tematu/problēmu, kam iespējami divi pretēji apgalvojumi vai risinājumi. Skolēni strādā grupās pa četriem. Grupas sadalās divos pāros, katram pārim tiek pateikts, kura nostāja tam jāieņem un	Skolēni • izvēlas no piedāvātajiem argumentiem savam viedoklim atbilstošo; • izmanto doto leksiku argumentu veidošanai; • izmanto dotos valodas modeļus argumentu veidošanai;

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
	jāaizstāv. Pāri noteiktu laiku apdomā argumentus, kas pamato viņu nostāju. Pēc tam pāri uz brīdi izšķiras, katrs skolēns apvienojas pāri ar kādu citas grupas skolēnu, kurš ieņem tādu pašu nostāju, pārrunā izvirzītos argumentus un papildina savu argumentu sarakstu. Tad skolēni atgriežas pie saviem sākotnējiem partneriem un uzraksta izvērstu savas nostājas pamatojumu: “Mēs uzskatām, ka ..., jo ...” Katrs pāris izsaka savus argumentus otram grupas pārim un aizstāv savu viedokli. Otra pāra dalībnieki klausās un pieraksta. Noslēgumā grupas izstrādā vienotu nostāju, kuru pamato, izmantojot spēcīgākos diskusijā izteiktos argumentus.	• izmanto savu pieredzi un zināšanas argumentu veidošanai.
Apskats	Skolotājs rosina izzināt situāciju par kādu jautājumu. Skolēni vāc informāciju un datus, rezultātus apkopo rakstveida apskatā.	Atrast, izpētīt, izlasīt un uzrakstīt aprakstu par... (dzīvnieku, valsti, pieminekli...).
Brīvais raksts	Metode attīsta skolēnu prasmi rakstveidā īsi izteikt savas domas, izjūtas, pārdzīvojumus, viedokli. Skolotājs pirms kādas tēmas mācīšanas, tās apguves laikā vai pēc tēmas apguves piedāvā skolēniem ar to saistītu tematu, par kuru būs jāraksta. Ir svarīgi vienoties ar skolēniem par rakstīšanai atvēlēto laiku vai teksta apjomu, kā arī par to, vai teksts būs jānolasa pilnībā vai daļēji, jāiesniedz skolotājam vai paliks pašam autoram. Skolēni brīvi spriež par norādīto tematu un raksta to, ko zina, domā un izjūt. Stundā atkarībā no mācību mērķa skolēns var nolasīt visu uzrakstīto tekstu vai tikai tā daļu, piemēram, tikai skaistāko, pareizāko, būtiskāko teikumu, galveno domu, diskutablu apgalvojumu utt.	Skolēni rakstot • ja nepieciešams izmanto dzimto valodu, izsakās latviski, noskaidro un pieraksta jaunos vārdus latviešu valodā, pilnveido rakstīto; • izmanto atbalsta leksiku domu, emociju, izteikšanai; • rakstot izmanto savu pieredzi un zināšanas. Skolēni parasti lasa uzrakstīto pilnībā vai daļēji, atkarībā no izvirzītā mācību mērķa.
Darbs ar tekstu	Metode attīsta skolēnu prasmi atrast tekstā nepieciešamo informāciju. Skolotājs piedāvā skolēniem tekstu lasīšanai (atbilstoši viņu lasīšanas tehnikas līmenim) vai teksta	Skolēni atbild uz jautājumiem par teksta saturu; • atzīmē zināmo un jauno informāciju; • prognozē teksta turpinājumu;

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
	audioierakstu/videoierakstu. Skolēns atbilstoši mācību uzdevumam strādā ar tekstu, lai iegūtu nepieciešamo informāciju. Darbam ar tekstu pazīstami dažādi veidi: lasīšana lomās, prognozēšana, INSERT metode, jautājumu veidošana un uzdošana (sk. attiecīgajā alfabēta vietā).	• aizpilda tabulas, aizpilda grafiskos organizatorus ; • veido grafiskos organizatorus pēc teksta.
Debates	Metode attīsta skolēnu prasmi argumentēt un aizstāvēt savu viedokli, publiski uzstāties. Skolotājs vai skolēni piedāvā apspriešanai kādu apgalvojumu, par kuru ir pretrunīgi viedokļi. Skolēni sadalās divās grupās. Katras grupas uzdevums ir iepazīstināt ar savu viedokli, argumentēt to, izteikt pretargumentus otras grupas viedoklim, pārliecināt pārējos. Debates var organizēt arī kā sacensības, kas notiek pēc zināmiem noteikumiem. Tādā gadījumā izstrādā arī vērtēšanas kritērijus. Debatēs svarīga nozīme ir ne tikai teiktā saturam, bet arī pasniegšanas veidam.	Skolēni piedalās debatēs, ja: • dota tēma un pretēji apgalvojumi (A; N) un uzdevums paskaidrot (pamatot) tos; • doti tēmas apgalvojumi (A; N) un uzdevums izdomāt un pamatot argumentus; • dota tēma vai problēma apgalvojuma formā (kuru iespējams apstiprināt vai noliegt), uzdevums: izdomāt argumentus un pierādījumus apstiprinošai un noliedzošai lietai; • dota tēma, debašu pamatelements: rezolūcija, apstiprinošās, noliedzošās puses arguments, pierādījumiem izmantojamie fakti, debašu laikā noskaidrojamo jautājumu loks, noteikumi, nosacījumi, norises gaita (secība); • apgalvojuma formā dota tēma vai problēma, uzziņas literatūra un uzdevumi apstiprinošās un noliedzošās lietas sagatavošanai un prezentācijai; dota tēma, uzdevums: jāsgatavo debates, izmantojot iepriekšējās zināšanas un pieredzi.
Diskusija	Skolotājs (vai skolēni) piedāvā apspriešanai kādu notikumu, jautājumu, problēmu, lai noskaidrotu uzskatu daudzveidību un/vai rastu iespējamās problēmu risinājumus, atbildes uz būtiskiem jautājumiem, izvērtējot dažādus faktus, viedokļus, pieredzi, iespējas. Skolēni iesaistās domu apmaiņā, argumentēti aizstāvot savu viedokli. Pazīstami dažādi	Skolēni piedalās diskusijā: • pamatojoties uz dotajiem jautājumiem; • izmantojot dotos jautājumus un izteicienus (argumentēšanai, pārliecināšanai, aizstāvēšanai u. tml.);

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
	diskusiju veidi: plenārdiskusija, paneldiskusija, punktētā diskusija, piramidālā diskusija, debates, reglamentētā diskusija.	• izvēloties no dotajiem argumentiem atbilstošos; • izmantojot doto attiecīgā temata leksiku; • sekojot diskusijas norises shēmai; • zinot tikai diskusijas tēmu.
Divdaļīgā dienasgrāmata (T karte)	Metode rosina skolēnu iejusties tekstā, pārdomāt to un veikt piezīmes, pamatojoties uz savu pieredzi. Lai izveidotu divdaļīgo dienasgrāmatu, lapas vidū novelk vertikālu svītru, sadalot lapu divās ailēs: VĀRDS, FRĀZE, CITĀTS un KOMENTĀRI. Kreisajā ailē skolēnam jāizraksta no teksta vārdi vai frāzes, kas atstāj uz viņu spēcīgu iespaidu, rosina pārdomas (varbūt tās atgādina kaut ko no paša pieredzes, varbūt samulsina vai pārsteidz). Šajā ailē var arī izvietot visu tekstu – tad skolēns vārdus un frāzes nevis izraksta, bet pasvītro. Labajā ailē skolēns raksta savus komentārus – kāpēc viņš izrakstījis šo vārdu, frāzi, kādas asociācijas, pārdomas, atziņas tā izraisa. Skolēni lasa izrakstītos vārdus un frāzes atbilstoši to secībai tekstā un savus komentārus par tiem. Ja vairāki skolēni izrakstījuši vienu un to pašu vārdu vai frāzi, vēlams dot vārdu katram. Skolotājs var uzdot papildjautājumus, kas izriet no skolēnu komentāriem. Lasīt tekstus, veidojot divdaļīgo dienasgrāmatu, var arī mājās un pēc tam apspriest klasē.	Skolēni: • apspriežoties pāri, komentē mutvārdos piedāvātos vārdus, frāzes, citātus; • individuāli komentē mutvārdos piedāvātos vārdus, frāzes, citātus; • komentē mutvārdos piedāvātos vārdus, frāzes, citātus; • izraksta vārdus, frāzes, citātus un komentē mutvārdos; • pārrunājot pāri, komentē rakstiski piedāvātos vārdus, frāzes, citātus; • komentē rakstiski piedāvātos vārdus, frāzes, citātus; • izraksta vārdus, frāzes, citātus, katram pretī raksta savus komentārus.
Aptauja anketēšana / intervija)	Skolēni attīsta prasmi iegūt un apkopot informāciju, kritiski to analizēt un izdarīt secinājumus, pilnīgo saziņas prasmi. Skolotājs vai skolēni izvēlas jautājumu, problēmu, parādību, viedokli u.tml., kuru vēlas pētīt, vai personas, kuras vēlas	Skolēni veic aptauju un apkopo aptaujas rezultātus: • izmantojot dotos jautājumus anketas formā; • izmantojot dotos jautājumu modeļus;

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
	intervēt. Skolotājs piedāvā skolēniem jau gatavus jautājumus, uz kuriem viņiem jānoskaidro respondentu atbildes, vai arī jautājumus veido paši skolēni. Skolēni iztaujā paredzētos respondentus mutvārdos (intervija) vai rakstveidā (anketēšana). Pēc aptaujas skolēni apkopo iegūto informāciju un veido secinājumus.	• aizpildot doto aptaujas kopsavilkuma tabulu; • izmantojot paša veidotus anketas jautājumus; • veidojot patstāvīgi aptaujas kopsavilkuma variantus. Skolēni veido interviju un intervē: • izmantojot/atkārtojot dotos jautājumus un atbildes; • izmantojot dotos jautājumus un atbilžu modeļus; • izmantojot doto intervijas shēmu; • izmantojot doto tabulu intervijas rezultātu apkopošanai; • izmantojot doto intervijas tēmu.
Domu karte	Domu karte palīdz strukturēt domas gaitu: sāk ar vispārīgo (tēmu), pāriet uz konkrēto (apakštēmu) un tikai tad iedziļinās detaļās. Domu kartē var gan apkopot iegūto informāciju, gan pārskatāmi attēlot zināmo pirms jaunas tēmas uzsākšanas vai papildināt informāciju tēmas apguves laikā, gan uzskatāmā veidā atspoguļot savas idejas. Lapas centrā ieraksta tēmu un apvelk ap to apli. Tad veido atzarus, kas tēmu savieno ar apakštēmām. Šiem atzariem piezīmē zariņus, pie kuriem pieraksta atslēgas vārdus, kas saistās ar apakštēmu. Arī šīs saites var sazarot tālāk.	Domu kartes veidošanai skolēniem: • dota informācija (nosaukums, jēdziens, problēma, jautājums, tēma); • jāaizpilda domu karte pēc dotā parauga; • jāpapildina aizsākta domu karte; • jāpapildina, jāinterpretē informācija; • dota informācija un uzdevums (sistemizēt, kategorizēt); • jāveido kopsavilkums (tabula, shēma), izvēloties vienu no paraugiem; • jāveido kopsavilkums patstāvīgi; • doti izvērtējuma varianti.
INSERT	Šī metode rosina skolēnus mērķtiecīgi lasīt tekstu, palīdz izprast, izvērtēt, strukturēt pēc teksta iegūto informāciju. <i>INSERT</i> metodes pamatā ir piezīmju sistēma ar noteiktiem apzīmējumiem, kurus lieto informācijas izvērtēšanai, lasot tekstu:	Skolēni • atceras, noskaidro zināmo piedāvātās tēmas saturā; Skolēni atzīmē tikai • neskaidro, nesaprotamo saturā, valodā;

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
	• teksta malā jāieviek kāstītis «V», ja lasītais apstiprina to, ko skolēns jau zina vai domā, ka zina; • teksta malā jāliek plusa zīme «+», ja izlasītā informācija skolēnam ir jaunums; • teksta malā jāliek mīnusa zīme «-», ja izlasītā informācija ir pretrunā ar to, ko skolēns jau zina vai domā, ka zina; • teksta malā jāliek jautājuma zīme «?», ja sakarā ar izlasīto informāciju rodas neskaidrības vai ja skolēns vēlas uzzināt par to kaut ko vairāk. Šo metodi ieteicams izmantot informatīvu tekstu un mācību tekstu apgūvē. Veicot atzīmes, vispirms jāpārdomā rindkopā ietvertā informācija. Jaunākajās klasēs ieteicams izmantot divus vai trīs apzīmējumus: <<V>> – jau zinu; <<? >> – gribu uzzināt vairāk; <<+>> – jauna informācija.	• zināmo; • jauno informāciju vai jaunu leksiku un valodas modeļus; • jautājumus; • pretrunas ar iepriekš zināmo; • zināmo , jauno, neskaidro; Skolēni izmanto visu piezīmju sistēmu • lasot atzīmē zināmo , jauno, neskaidro, jautājumus, pretrunas.
Jautājumi un atbildes	Skolotājs (vai skolēni) mutvārdos vai rakstveidā uzdod jautājumus par noteiktu tematu un atbild uz jautājumiem.	Skolēni veido un uzdod jautājumus: • izmantojot dotos jautājuma vārdus; • izmantojot dotos modeļus; • pārveidojot teikumus jautājuma teikumā pēc dotā parauga; • atbilstoši teikumam tekstā; • teksta satura atklāšanai; • viedokļa un attieksmes noskaidrošanai; • izmantojot savu iepriekšējo pieredzi.

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
		Skolēni atbild uz jautājumiem: • izvēloties no dotajām atbildēm atbilstošo • (attēli, zīmes, testi); • veidojot atbildi pēc dotā valodas modeļa parauga; • pamatojoties uz iepriekšējām zināšanām un pieredzi.
Lomu spēle un dramatisēšana	Dota situācija, lomu apraksti, kā arī spēles noteikumi. Skolēni noklausās vai izlasa lomu spēles sižetu, sadala lomas, iepazīstas ar lomu aprakstiem, iestudē lomas un izspēlē situāciju. Skolēni, kuri lomu spēlē nav iesaistīti, vēro un pieraksta. Pēc situācijas izspēlēšanas skolēni kopīgi diskutē un izvērtē lomu spēles norisi. Valodu apgūvē izmanto arī lomu spēles komplicētāku variantu – dramatisēšanu.	Skolēni veido lomu spēli: • rakstveidā vai mutvārdos dotajam situācijas aprakstam; • izmantojot dotos lomu aprakstus (atsevišķi uz kartītēm, kopējā tekstā, stāstījumā); • izmantojot dotās lomas; • ja dota izmantojamā leksika, frāzes, valodas modeļi; • ja dots temats un situācija; • patstāvīgi izdomājot, uzrakstot lomu spēli un izspēlējot to. Dramatisēšana – skolēni iesaistās iestudēšanā: • izvēloties no dotajām lomām, izmantojot piedāvāto dramatisēšanas tekstu; • izmantojot doto informāciju, saturu, sižetu; • patstāvīgi veidojot dramatisējuma sižetu un tekstu; • veidojot dramatisējuma tekstu, pamatojoties uz kontekstu, pašu pieredzi, zināšanām; • atveidojot lomas atbilstoši sižeta saturam un emocionālajam noskaņojumam; • veidojot vizuālo tēlu un noformējumu pēc dotā zīmējuma vai apraksta.
Pētījums	Skolotājs vai skolēni formulē problēmu vai jautājumu, kas	Veikt pētījumu, kura posmi ir norādīti...;

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
	jāizpēta, lietojot zinātniskās pētniecības metodes. Skolēns patstāvīgi izpēta avotus un literatūru par pētījuma tematu, vāc informāciju, veic novērojumus, eksperimentus, pieraksta rezultātus, apkopo informāciju, izdara secinājumus, izklāsta pētījuma rezultātus. Pētījumā skolēni pilnīgo prasmi patstāvīgi plānot un organizēt savu mācību darbu, iegūt un daudzveidīgi izmantot informāciju.	• pastāstīt par veiktā rezultātiem; • uzrakstīt un nolasīt referātu par...
Prāta vētra	Šī metode nodrošina katram skolēnam iespēju iesaistīties ideju izteikšanā un lēmuma pieņemšanā, aktivizē iztēli un radošo domāšanu. Skolotājs vai skolēni izvirza tēmu (jautājumu, problēmu), kuru uzraksta uz tāfeles. Skolēniem tiek atvēlēts noteikts laika sprīdis, kurā viņiem par attiecīgo tēmu jāizsaka un jāpieraksta maksimāli daudz ideju, atbilžu, atslēgas vārdu u.tml., nekommentējot un nevērtējot citu teikto. Pēc tam skolēnu idejas var grupēt, izvērtēt, ranžēt u.t.ml.	Skolēni iesaistās <i>prāta vētrā</i>: • izmantojot doto problēmu, tematu, jēdzienu, jautājumu u. tml.; • pamatojoties uz iepriekšējām zināšanām, prasmēm, pieredzi, izsakot (zīmējot, rādot, nosaucot, uzrakstot) idejas, minējumus, asociācijas u. tml.; • apkopojot rezultātus pēc dotā <i>prāta vētras</i> rezultātu apkopošanas varianta (shēma, tabula, asociāciju tīkls, domu karte, zīmējumi, zīmes utt.); • patstāvīgi izvēloties apkopošanas variantu; • patstāvīgi apkopojot rezultātus.
Problēmu risināšana	Skolotājs vai skolēni formulē problēmu vai jautājumu, uz kuru jārod atbilde. Skolēni precizē problēmjautājumu, izdomā tā risināšanas plānu, īsteno to, izvērtē rezultātu un noskaidro, vai tas ir problēmas risinājums un vai problēmu nevarētu risināt arī citādi.	Skolēni precizē problēmjautājumu, izdomā risinājuma plānu, īsteno to, izvērtē rezultātu, vai tas ir uzdotās problēmas atrisinājums un vai problēmu varētu risināt citādāk.
Projekts	Skolēni individuāli vai grupā, patstāvīgi vai ar skolotāja atbalstu izvēlas tēmu, plāno, vāc informāciju, pēta un risina problēmas, apkopo darba rezultātus un iepazīstina ar tiem pārējos skolēnus vai arī izstrādā praktiskas darbības plānu un īsteno to.	Projektu izstrādē: • dota tēma; • doti temati izvēlei; • doti valodas modeļi aktivitātes veikšanai;

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
	Izšķir divus projektu veidus: izpētes projekts un darbības projekts. Izpētes projekta mērķis ir iegūt un sistematizēt informāciju vai noskaidrot, izzināt kādu problēmu. Darbības projekta mērķis ir praktiski īstenot tiešas un konkrētas pārmaiņas klases, skolas, vietējās sabiedrības, valsts vai starptautiskā mērogā. Darbības projekti ļauj skolēniem līdzdarboties nozīmīgu [lokālu un vispārēju] sabiedrisku problēmu risināšanā, tādējādi saistot mācības ar dzīvi un attīstot skolēnu sociālās pētniecības prasmes, arī prasmi pieņemt atbildīgus lēmumus.	• doti veicamie uzdevumi; • dots darba secības apraksts – soļi, shēma; • doti informācijas avoti; • dota darba prezentācijas forma (formu izvēle); • dots tikai temats (plāno, realizē, prezentē, izmantojot iepriekšējās zināšanas un prasmes, un pieredzi).
Saruna (mācību dialogs)	Skolotājs vai skolēns uzdod jautājumus un virza sarunu, izmantojot saņemtās atbildes. Pārējie skolēni iesaistās sarunā atbilstoši uzdevuma noteikumiem.	Skolēni veido sarunu (sarunājas): • pēc teksta izlasīšanas, atbildot uz jautājumiem; • izmantojot dotos modeļus sarunas iesākšanai, uzturēšanai, pabeigšanai; • pēc teksta izlasīšanas, izmantojot pašu pieredzi un intereses. Skolēni veido dialogu: • atkārtojot doto dialogu; • aizpildot izlaistos vārdus dialoga tekstā; • pārveidojot dialoga tekstu atbilstoši dotajai situācijai vai dotajiem nosacījumiem; • pēc piedāvātā modeļa; • atbilstoši situācijai.
Savstarpējā mācīšana	Skolēni aktīvi iesaistās mācību procesā, mācās darboties dažādās lomās, attīsta prasmi iegūt informāciju pēc teksta, pilnīgo sociālās prasmes.	Skolēni: • izmanto piedāvātos jautājumus; • izvēlas no piedāvātajiem kopsavilkumiem atbilstošo;

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
	Skolotājs pirms stundas izvēlas tekstu un sadala to fragmentos atbilstoši paredzētajam skolēnu skaitam grupā (3–7). Skolēni strādā grupās. Katrs individuāli izlasa attiecīgo teksta fragmentu. Pēc katra fragmenta izlasīšanas skolēni noteiktā secībā uzņemas “skolotāja” lomu, veicot šādus uzdevumus: • uzdod pārīs jautājumu par izlasīto fragmentu un uzklasa, lai noskaidrotu pārējo grupas dalībnieku viedokli, • rosina noskaidrot tos jautājumus, kuri kādam skolēnam nav īsti skaidri, • veido kopsavilkumu par tikko izlasīto materiālu, • piedāvā prognozēt, par ko būs runa nākamajā teksta fragmentā, • uzaicina visus lasīt nākamo fragmentu.	• izvēlas no piedāvātajiem jautājumiem atbilstošos; • veido savus jautājumus, izmantojot piedāvātos valodas modeļus un leksiku; • veido kopsavilkumu, izmantojot piedāvātos valodas modeļus un leksiku; • veido jautājumus un kopsavilkumu, pamatojoties pieredzē.
Situāciju izspēle (simulācija)	Skolotājs rakstveidā vai mutvārdos piedāvā skolēniem reālas situācijas aprakstu. Skolēni risina šo situāciju, iejūtoties situācijā, uzņemoties dažādus situācijai atbilstošus pienākumus un izspēlējot tos.	Skolēns reaģē atbilstoši piedāvātajai situācijai izvēloties valodas modeļus un rīcību.
Situāciju analīze	Situāciju analīze ir kāda notikuma vai notikumu virknes analīze. Parasti analīzei izmanto reālas situācijas, notikumus, kuras skolēni var saistīt ar savu pieredzi. Notikumus situācijas analīzei var attēlot tekstā, zīmējumos, fotogrāfijās, videoierakstos vai audioierakstos. Skolēni noklausās, izlasa vai noskatās materiālu, saņem konkrētu darba uzdevumu (atrast situācijas cēloni, prognozēt notikumu tālāko gaitu, izvēlēties piemērotu risinājumu utt.), grupā izsaka savus minējumus, iespējamus risinājuma variantus utt., apspriež un izvērtē tos, pieņem lēmumu par atbilstošāko, piemērotāko risinājumu un noslēgumā par darba rezultātu ziņo pārējām grupām. Situāciju analīzes parastākā shēma:	Situāciju analīzē: • formulēti jautājumi par situāciju; • doti jautājumi situācijas izvērtēšanai (sarežģītāki jautājumi); • doti paraugi/modeļi situācijas analīzei un izvērtēšanai; • dota situācijas analīzes gaita/shēma/varianti; • doti paraugi darbības izvērtēšanai; • doti informācijas avoti; • doti rezultātu apkopošanas paraugi (ilustrācijas, grafiki, tabulas);

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
	noskaidro > formulē > izvērtē > risini > pieņem lēmumu.	• piedāvāti problēmu atrisināšanas ceļi.
Spēles	Spēlei mācību procesā izšķir trīs posmus – sagatavošana, norise, izvērtēšana. Sagatavošanas posmā svarīgi skolēnus iepazīstināt ar spēles mērķi un noteikumiem. Izvērtēšanas posmā skolēni paši izvērtē, kā ievērojuši noteikumus, kā izpildījuši uzdevumu, un secina, kādas prasmes izmantojuši un/vai pilnveidojuši. Pēc darbības veida izšķir fiziskās, intelektuāli radošās, sociālās un kompleksās spēles. Sociālajās zinībās samērā plaši izmanto sociālās un intelektuāli radošās spēles, kas izpilda kognitīvo un sociālo funkciju. Skolotājs ir sagatavojis atbilstošajai tēmai vai konkrētajai stundai tematiski atbilstošu galda spēli vai kustību spēli un iepazīstina ar tās noteikumiem skolēnus. Skolēni iesaistās spēlē. Spēles sagatavošanu pēc skolotāja norādījumiem var veikt arī skolēni.	Skolēni iesaistās rotaļā 1.–4. klasē ja: • dots rotaļas gaitas apraksts mutvārdos, rakstveidā vai vizuāli; • doti noteikumi mutvārdos, rakstveidā vai vizuāli; • patstāvīgi var veikt rotaļā paredzētās aktivitātes. Skolēni iesaistās spēlē: • saprotot dotos mutvārdu, rakstveida vai vizuālos noteikumus; • izspēlējot spēli; • papildinot spēles nosacījumus un gaitu; • izdomājot jaunu spēli, tās nosacījumus, izmantojot paraugu; • izdomājot spēles gaitu un novērtēšanu; • izdomājot un realizējot vizuālo noformējumu, prezentē savu spēli (prot izstāstīt, paskaidrot, atbildēt uz jautājumiem, precizēt informāciju). Skolēni iesaistās rotaļās, ja: • dots rotaļas gaitas apraksts mutvārdos, rakstveidā vai vizuāli; • doti noteikumi mutvārdos, rakstveidā vai vizuāli; • patstāvīgi var veikt rotaļā paredzētās aktivitātes.
Stāstījums (izklāsts)	Skolotājs vai skolēns izklāsta kāda temata saturu. Tas var būt ideju, viedokļu, faktu, teoriju vai notikumu izklāsts. Skolēni klausās, izdara pierakstus atbilstoši uzdotajam uzdevumam, uzdod jautājumus.	Skolēni veido stāstījumu: • atbildot uz dotajiem jautājumiem; • izmantojot dotos valodas modeļus;

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
		• izmantojot doto tēmu un balsta vārdus; • izmantojot dotos nosacījumus, plānu, faktus; • izmantojot stāstījuma shēmu (iesākt, turpināt, pabeigt, prognozēt, papildināt); • izmantojot paša pieredzi; • paužot savu viedokli un attieksmi.
Vingrinājumi	Skolotājs piedāvā skolēniem vairākus līdzīgus uzdevumus, lai nostiprinātu kādas noteiktas zināšanas vai prasmes. Skolēni atkārtoti veic vairāk vai mazāk vienvērtīgas darbības, kas palīdz automatizēt kādu zināšanu vai prasmju lietošanu, iegūt vai pilnīgot fizisku vai psihisku īpašību, spējas.	Skolēniem jāizpilda uzdevums: • ja dotie vārdi/ valodas modeļi jāievieto pareizā formā; • ja jāizvēlas no dotajiem vārdiem/ valodas modeļiem atbilstošais; • jāveido teikumi, izmantojot dotos vārdus/ valodas modeļus.
Vizualizēšana	Skolēni attīsta prasmi apstrādāt, vizualizēt un sistematizēt iegūto informāciju, pilnīgo savas mācīšanās stratēģijas. Skolotājs vai skolēni mācību procesā izmanto vai veido vizuālos uzskates līdzekļus – balstus (attēlus, zīmējumus, shēmas, simbolus, videoierakstus u.c.) vai grafiskos organizētājus – vizuālās atslēgas (diagrammas, tabulas, grafikus u.c.), lai demonstrētu dažādu notikumu, parādību vai jēdzienu kopsakaru, ilustrētu kāda vārda nozīmi vai jēdziena saturu, padarītu uzskatāmāku teksta vai cita mācību materiāla ideju, labāk iegaumētu svarīgu informāciju utt.	Domu kartes veidošanai skolēniem: • dota informācija (nosaukums, jēdziens, problēma, jautājums, tēma); • jāizpilda domu karte pēc dotā parauga; • jāpapildina aizsākta domu karte; • jāpapildina, jāinterpretē informācija; • dota informācija un uzdevums (sistematizēt, kategorizēt); • jāveido kopsavilkums (tabula, shēma), izvēloties vienu no paraugiem; • jāveido kopsavilkums patstāvīgi.
Zigzags	Skolēni strādā “mājas grupās”. Skolotājs piedāvā katrai grupai mācību materiālu, kas tai jāapgūst. 1. Mācību materiāls tiek sadalīts vairākos tematiskos	Skolēni: • izmanto piedāvātos jautājumus (tabulas, shēmas), lai sagatavotos darbam “ekspertu grupā”;

Metode	Skaidrojums	Metodes izmantošanas iespējas atbilstoši skolēnu valodas prasmes līmenim
	fragmentos atbilstoši skolēnu skaitam grupā. Katrs “mājas grupas” dalībnieks kļūst par viena apakštemata speciālistu un ir atbildīgs par šī apakštemata izpēti un iemācīšanu citiem “mājas grupas” dalībniekiem. 2. Viena apakštemata speciālisti no katras “mājas grupas” izveido “ekspertu grupu”, lai kopīgiem spēkiem izprastu savu apakštematu un atrastu veidus, kā svarīgāko iemācīt savas grupas biedriem (veido domu kartes, shēmas, jautājumus u.tml.). 3. Katra apakštemata speciālisti atgriežas savās darba grupās, kur pēc kārtas māca grupas biedrus un pārbauda viņu izpratni par attiecīgo jautājumu. 4. Skolotājs vērtē, cik labi katrs skolēns individuāli apguvis visu mācību materiālu, skolēni vērtē savu grupas biedru darbu – kā viņi ir mācījuši, sadarbojušies. Metodes variants. 1. Visi skolēni “mājas grupā” lasa vienu mācību materiālu. 2. Katrs skolēns saņem individuālu uzdevumu, kas ir saistīts ar izlasīto. Skolēni ar vienādu uzdevumu strādā “ekspertu grupās”, tad atgriežas “mājas grupās” un māca grupas biedriem ekspertu grupā apgūto. 3. Skolēni tiek vērtēti individuāli un viņu vērtējums tiek summēts grupas kopvērtējumā.	• patstāvīgi izvēlas svarīgāko, ko apspriest “ekspertu grupā” un mācīt “mājas grupai”; • “ekspertu grupā” izmanto piedāvātās shēmas, domu kartes, tabulas; • “ekspertu grupā” patstāvīgi izlemj, ko un kā mācīt mājas grupā; • “ekspertu grupā” izvirza jautājumus par savu tematu; • “mājas grupā” diktē “ekspertu grupā” sagatavoto informāciju, pārējie pieraksta tekstu; • “mājas grupā” – stāsta “ekspertu grupā” sagatavoto informāciju, pārējie pieraksta saviem vārdiem, uzdod jautājumus.

Programmas izveidē izmantotā literatūra

1. Latviešu valodas prasmes līmenis. – 1997.
2. Prets D. Izglītības programmu pilnveide. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2000.
3. Brown H.D. Principles of Language Learning and Teaching. – New Jersey: 1993.
4. Bachman L.F. Fundamental Considerations in Language Testing. – Oxford University Press: 1990.
5. The Common European Framework of Reference for Languages
6. Chastain K. Developing Second – Language Skills. Theory and Practice. – Florida: 1988.
7. Brown J.D. The Elements of Language Curriculum. A Systematic Approach to Program Development. – Boston: 1995.

LATVIEŠU VALODA UN LITERATŪRA 1.–9. KLASEI
skolām, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas
Mācību priekšmeta programmas paraugs
Atbildīgā par izdevumu – A. Neimane
Mācību priekšmetu programmas paraugu
aizliegts izmantot komercdarbībai!
© Izglītības satura un eksaminācijas centrs
Rīga
2005

Ar labojumiem 2010.gada septembrī